

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వారపత్రిక

4 అణాలు
1-4-'53

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

పొలానికి జోయే స్త్రీలవరులు
 వీరికి నీరు కుడి పాత్రలు

సంవత్సర కండా
రూ. 12 0 0
విడిపత్రిక 4 రూ

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

Founder K NAGESWARA RAO

సంపుటము
సం. 21-81
1.4.83

విజయ చైత్ర బహుళ విదియ బుధవారం

ఈ దారక కాశీనాథుని సాగేశ్వరరావు న తులుగారి 15 వ వర్సంతి-

శ్రీ శ్రీ శుభ వాత్సవ! (20-3-83)

విషయానుక్రమణిక

మొత్తపు పేజీలు : ఐదువందల

“జంగమభూమి”లో

అంజలి చేవి.

కాలక్షేపం—	2
మానవుడు మరణిస్తున్నాడు—	6
సంసారం—	12
ఈలోకం—	16
విముక్తి—	20
గోడమీద బొమ్మ—	22
విజ్ఞానవిధులు—	26
దామెర్ల రామారావు	
సాంస్కృతిక చిత్రకళాశాల—	28
పెడికోలు—	30
జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు	31
కవిత్వమూర్తి—	38
గోపీచంద్ర గోల—	35
రామనాథాయ—	37
సినిమా—	44
ప్రశ్నలు—సమాధానాలు	46

రచయితలకు మనవి

మాకు కథలు, గేయాలు, చిత్రాలు, పాటలు వంటివి వ్రాసి పంపగోరినట్లయితే, రచనలూ చిత్రాలూ పాటలూ అవసరమైన స్థానములను గాని, స్థానముల అంటించి చిరునామా వ్రాసిన పెద్దకవర్లనుగాని తప్పి పంపవలసిందని మనవి అలా పంపేవారికి మాత్రమే వారి రచనలను గాని, చిత్రాలనుగాని ప్రచురించే ముందు ప్రచురణ విషయమై తెలియ పరచగలము మొదట స్థానములతో పంపక, తరువాతి ఉత్తరాలు వ్రాసి స్థానముల పంపినట్లయితే, పెరికి తప్పడం కష్టమని రచయితలూ, చిత్రకారులూ గుర్తించుకోవలసి ఈ సందర్భములో రచయితలూ, చిత్రకారులూ మాకు సహకార వివరాలను అందిస్తూ

“అంగన నమ్మరాదు తన యంతెకు రాని మహా జలాధ్యక్షుడే
భంగుల చూయలొడ్డి చెలువం దలపెట్టు;—విశేషమైన సా
రంగధరుం బదంబులు కరంబులు గోయగతేనె దొరికి చి
త్రాంగి, యశేకములే నడువరాని
మయముల పన్ని భాస్కరా!”

తా|| భాస్కరా! తనవశమునకు రానట్లు వంటి గోళ్ళు జలాధ్యక్షుడైన వానిని చూచా వెయి విధములుగా మాయలు వన్ని చెరచుటకు సంకల్పించును గనుక స్త్రీని నమ్మరాదు పూర్వము చిత్రాంగి అశేకములైన చెప్పరాని మయములను వన్ని నటువంటి బుద్ధిమంతుడైన సారంగధరుని పాదములను చేతులను నరికించినది.

“అంగనను నమ్మరాదు” అన్న మాట ఎక్కడ ఉన్నప్పటికీ, యీ చిత్రాంగి సారంగధరుల కథనే నమ్మరాదను నీ ధ్వారా మొకటి ఉన్నది

రాజమహేంద్రవరంలో చాళుక్య వంశ రాజులు క్రీస్తుశకం 11 వ శతాబ్దములో ఆనగా నుంచు 900 ఏళ్ళ క్రిందట పరిపాలించారు ఆనాటి కాలంలో రాజరాజ సరేంద్రుడు అనే చక్రవర్తి తెనుగురాజ్యం పరిపాలించాడు. నిజమే. కాని, అతనికి సారంగధరు డేనే కుమారుడు లేడు. రాజరాజసరేంద్రునకు రత్నాంగి, చిత్రాంగి అనే పేరుగల కార్యలు ఇద్దరు లేరు. ఈ చిత్రాంగి కథ మాన తెనుగురాజ్యం పరిపాలించినట్లువంటిన్నీ నమ్మ య్య భట్టు చేత అంధ్రమహాభారతమును రచించినవేననటువంటిన్నీ రాజరాజ సరేంద్రునకు సంబంధించిన గాథ కాదు కాని, యీ రోజు వరకున్నూ రాజమహేంద్రవరములో సారంగధరుని కాళ్ళు నరికి వేయబడిన ప్రదేశము ఒకటి ఉన్నది చూపిస్తూ ఉంటారు. వీరినే “సారంగధరుని మెట్టు”

అనే పేరుతో పిలుస్తూఉంటారు ఇదిగో పులిఅంటే, అదిగో తోక అన్నవిధంగా లోకంలో వింత వదంతులు వ్యాపించి ఇటువంటి పుక్కిటి పురాణములన్నీ నిక్కమైన ప్రమాణాలులాగున చరిత్రమిస్తాయి ఈ గాథనే పాఠపాఠశాలల్లో తీర్పులాగున ప్రబలమైన సాక్ష్యాధారంగా చూపించి, ఈ ఉదాహరణనుబట్టి సదా అంగనను నమ్మరాదనే భాస్కర శతకం రచించిన మాడర వెంకయ్య బాదించాడు. అతడు చూపించిన సాక్ష్యమొకటి అతని వాదన ఆధారపడియుండినట్లయితే, అతడు చూపిన సాక్ష్యం అబద్ధంగనుక అతని వాదన చూడ కిరసావహించ దగినది. కాదు.

కాని, అతడు చూపించినది ఉదాహరణ మాత్రమే గనుక, అతని ఊహ మతగిన యితర ప్రమాణాలూ ఉండవచ్చు— ధూర్జర దేశమును పరిపాలించిన రాజుల చరిత్రలే వాస్తవములు అందుచేత సారంగధరుని కథవంటి కథ ఒకటిఉంది నవనాథ చరిత్రయందు యిది వివరింపబడినట్లుగా తెలుస్తోంది. కాబట్టి సారంగధరుని కథ గాని, చిత్రాంగికథగాని కేవలం మిథ్యయని త్రోసివేయవలసికీ పిలుచెడు.

అయితే ఒక్క విషయం స్థూలంగా మాన అంగన విషయంలో అంగీకరించవచ్చు; ఇనుపపెట్టెలలోను భజానా గదులలోను ప్రభువులు జంగారమును వివిధంగా నిల్వచేసి అతి రహస్యంగా అభేద్యంగా దాచియుంచేవారో అదేవిధంగా, తమ అంతఃపురములలో స్త్రీలను చూడ సేళ్ళు వేసిన గదులలో కాపలాధులు అంగరక్షులతో అతి జాగ్రత్తగా దాచియుంచేవారు అయితే, కాంతా కనకములకు గెండింటి సమాన ప్రతిపల్లిలేదు కాంత అనేది ప్రాణం గలిగినది—బుద్ధి సామర్థ్యం కలిగినది. ఆత్మ స్యాతంత్ర్యం, ఆత్మగౌరవం కోరటమువంటిది. జంగారం అనేది, ప్రాణం

లేని వస్తువు. అయితే, యీ కాంతా కనకములు రెండింటికీ పోలిక ఎక్కడ ఉన్నదంటే, ఈ రెండింటికీరకై మానవలోకము కాంత గలియుండుటవల్ల, ఈ కాంత ననుసరించియే సంసారచక్రం అంతా తిరుగుతోంది. భార్యావిడ్డలమీద కాంత ఉండడం సహజం. దారాపుత్రులకోసమే ధనధాన్యాలమీద కాంత - కనుక, అంగనమీద ఆకే అన్నింటికీ మూలకారణం. స్త్రీని చేపట్టిన తర్వాత సంతానం, సంసారం, వృద్ధిఅవుతుంది. "భరమైతోను కుటుంబ రక్షణకు"గాను ఆ స్త్రీ కావాలి.

కాబట్టి కాంతా కనకములు రెండింటిలోను, ప్రపంచ సంసారచక్రమును నడిపించుటకు మూలహేతువుగాని, ప్రధాన ప్రాతిపదిక గాని స్త్రీ అని అంగీకరించాలి. అటువంటి మూలకారణ శక్తియైన స్త్రీని తృణీకరించడం అవ్యక్తం. అటువంటి స్త్రీని ప్రాణం లేని కనకంతో సమానంగా భావించి, బంగారమును కొర్రలో (బ్యాంకిలో) దాచిన విధంగానే తాళం వేసి బంధించడం అవ్యక్తం; అవివేకం - అంతే కాదు అది అపాయకరం.

రాజీవాసంలో చాలా మంది స్త్రీలను ఘోషాలో ఉంచినటువంటి రాజులు ఆ స్త్రీలను తాము ఆవిధంగా రక్షించి కాపాడుతున్నామని పైకి వాదించేవారు. రాజు అయినవాడు తన రాజ్యములోని ప్రజల నందరినీ కాపాడి రక్షించవలసిన వాడై యున్నాడు. తన తాలూకు ప్రజలకందరికీ స్వేచ్ఛగా విహరించుటకు అవకాశమిస్తున్నాడు. కాని తన అంతఃపురంలోని రాజులకు అటువంటి స్వేచ్ఛావిహారావకాశం యివ్వడు. అందాకా ఎందుకు? తన ప్రజలు స్వేచ్ఛగా తిరిగిన విధంగా రాజు కూడా స్వేచ్ఛగా తిరగడు. రాజుగారు బయటకు బయలుదేరవలసంటే ఆయనను కాపాడుటకై ఆయన వెంట అంగరక్షక భటులు ఉండాలి. ఎందుచేతనంటే, రాజుగారు బయటకు వచ్చినప్పుడు, ఎవడైనా ఆయనమీద ఒక కాంబువేయవచ్చు. ఇదివరకు నైజాము మోటారుకారులో పోతూఉంటే, ఆయన కారుమీద ఒకడు కాంబు ప్రయోగించాడు. దానితో ప్రభువు గవర్నరు జనరలుగా ఉన్నప్పుడు కొత్తిల్లీ నగరంలోకి ఆయన ప్రవేశిస్తూ ఉంటే ఒకడు కాంబు ప్రయోగించాడు. హిట్లరుమీద ఒక సారి గారు అశేక వర్షాయములు కాంబు ప్రయోగం జరిగింది. బ్రిటిష్ ప్రధాని చర్చిల్ మీద గత యుద్ధకాలంలో ఒకడు తుపాకి కాల్చాడు. ఇవన్నీ వారికి తప్పిన ప్రాణంగాయాయి. ప్రభువులకే కాదు, పరమాత్మకైనా తమదాలు తచ్చు. క్రీశ్చియన్ వరమృత్యునిమీద ఎవడో

బాణంవేస్తే ఆ దెబ్బతో ఆయన అవతారం చాలించాడు గుజరాతులో - గుజరాత్ లో జన్మించిన గాంధీ మహాత్ముడు, శిల్లీలో ఒకడు ఆయనపై రివాల్యూరు కాల్చిన కారణంచేత, భగవత్పార్శ్వం చేయబోతూ, తన ప్రాణాలు భగవదర్పణ చేశాడు. మహాత్ముని హత్య చేయుటకు ప్రయత్నాలు కుట్రలు జరుగుతున్నవని అనుమానించదగిన సందర్భములు అదివరకే కొన్ని కనిపించాయి. అందువల్ల ఆయన బహిరంగసభా సమావేశములకు నిర్ణయంగా పోతూఉండనియ్య, ఆయనకు అంగరక్షకులుగా పోలీసుభటులు కొంత మంది సాయుధులై సదా వెంట ఉండవలెననియ్య సర్కారుపట్టుటగారు కూడా తమ అభిప్రాయం నూచించారు. కాని తనకు భగవంతుడే అంగరక్షకుడనియ్య భగవంతుని ఆజ్ఞలేనిదే తనకు ప్రమాదమేదియ్య సంభవింపదనియ్య, తన సోదర దేశీయులయందు తాను నమ్మకము లేనివాడై వారి నందరినీ అనుమానిస్తూ తాను ప్రపరిపజాలననియ్య, గాంధీ మహాత్ముడు సమాధానం చెప్పి పోలీసు బందోబస్తులు తన బహిరంగ సభలలో తనకు ఆక్కరలేదన్నాడు. ఉండవలెదన్నాడు. భగవంతుణ్ణి నమ్మి భగవత్పార్శ్వం నముచేయడానికీ సాయంకాల ప్రార్థనా సమావేశాలకు ఆయన హాజరైనాడు. భగవంతుడు ప్రతి మానవ దృష్టియం లో నూ ఉన్నాడు గనుక, భగవంతుణ్ణి నమ్మిన విధంగానే నాదేశీయుల నందరినీ నేనునమ్మి యున్నానని తన ఆత్మ విశ్వాసం అచంచలంగా నిరూపించాడు. అటువంటి ఆత్మవిశ్వాసం ఉన్న వాడు అఖిలవ్రతం చాన్ని నమ్ముతాడు. అతడు అజాత శత్రువు. మహాత్ముని జీవితంలో బ్రహ్మాండమైన ప్రాణగండములు ఎన్నో వచ్చాయి. ఎన్నో తప్పిపోయినాయి. శివుని ఆజ్ఞలేనిదే చీమేసామట్టడు. అనమ్మకంతో ఆయన ప్రపరించాడు. పాకిస్తాన్ విభాగం అగుటకు భూర్యం తూర్పు బెంగాలులో నవకాలి యందు ఘోరదారుణ హత్య జరుపాకీ స్థానువాదులగు మహమ్మదీయులు జరిపినందు వల్ల ఆ ప్రాంతముంతయున్నూ రుద్రభూమి అయింది. హిందువైనవాడు అక్కడ అడుగు పెట్టడం పాము పుట్టలో చెయ్యి పెట్టడంవలె ఉంది. అట్టిసిటిలో గాంధీ మహాత్ముడు కాలినడకను ఆ నవకాలిలో మహాకాలికి జలపీఠమైన భయంకర నరక భూమిలో సంకోచం లేకుండా, సర్వేశ్వరుడే తన సహచరుడుగా, సంచారంచేశాడు. ఆయనకు మానవులం దిరిమీ దానమ్మకం ఉంది. బ్రిటిష్ వారిలో ఆయన హోరాహోరిగా ప్రతిఘటించాడు.

"This Satanic Government of the British" (యా బ్రిటిష్ వారి సైతాను ప్రభుత్వం) అని మాషిస్తూ సత్యాగ్రహ ద్వయ ప్రారంభ దినాలలో గర్జించాడు. కాని, ఆంగ్లేయుడైనవాడు ఎవ్వడూ నాకు శత్రువు కాదన్నాడు. ఆంగ్లేయులు మనకు స్వరాజ్యం తప్పకుండా యిస్తారనే గట్టి నమ్మకం తనకు ఉన్నదన్నాడు. ఈవిధంగా ఆయనకు ప్రతిఘటనలైనవారిని కూడా ఆయన సమ్మిన్నాడు. మానవుడైన వాడు, ఎంత క్రూరంగా ఎంత ఘోరంగా ప్రవరించినప్పటికీ, వాని అంతరాత్మలో సత్యమును ధర్మమును గ్రహించగల సద్బుధా నంద స్వరూపతత్వం ఉంది. గోదావరి జిల్లాలో డొక్టోవారి గన్నవరంలో సీతమ్మగారు నిరతాన్న ప్రదానం చేస్తూ ఉండేది. "వండలయదు వేపురు భచ్చి చేసి" "నడికి చేయిన బెట్టు" అన్నట్లుగా

సిద్ధముగ నున్నది.

డాన్ క్విక్ సెల్

(DON QUIXOTE)

మూలం :

సెరివాన్ టెజ్

అనువాదం :

విశ్వాత్మల వరసింహాచార్య

తపాల బియ్య ప్రత్యేకం.

వెల రెండురూపాయలు

ఆంధ్ర గ్రంథమాల

మద్రాసు 1.

★ కాలక్షేపం ★

అన్నపూర్ణాదేవివలె ఈంటూ ఉండేది. అర్ధరాత్రివేళ ఆమె యిల్లు దోచుకొనుటకు వచ్చిన దొంగలకు ఆమె అప్పకు వడ్రిసో శేతంగా భోజనం పెట్టి అతిథి అత్కారం చేసింది. అప్పకు దొంగలు సిగ్గు తెచ్చుకొని తమ ఆపరాధం తమించవలెనని ఆమెను వేడుకొని, తాము అసహించిన సామగ్రిలను ఆమెకు తిరిగియిచ్చి నమస్కారం చేశారు "అంగన నమస్కారం" అని ఆ దొంగలు యీ ఆంధ్రమహిళామణి విషయంలో అనలేదు.

కాని, రాజుల విషయంలో వారి రాజ్యాంగ తంత్రముల విషయంలో ఎంత పరాక్రమం చూపినాలో అంత ఆక్రమం కూడా చూపినారు వారి ఊహలన్నీ పూర్వోలే - వారి పూర్వములలో వర ఒకప్పుడు చిక్కుకుంటారు శత్రువును వంచించి జయించగలరు శత్రుపక్షంలోని వారిని కొందరిని లాలించి తమ పక్షమునకు లాగించి శత్రువు నుట్టును తెలిసికొని, కోటలు ముట్టడివేస్తారు. శ్రీరామచంద్ర మూర్తికూడా విభీషణుడు పంచమాంగ దళంలో చేరి పనిచేశాడు. విభీషణుడు అంటే సాక్షాత్తు రావణాసురుని తమ్ముడే. అఖిరుకు అన్నగారి రాజ్యానికి అతడే అధికారి అయినాడు, శ్రీరాముని దయచెరసు.

శ్రీరాముని దయచెరసు నారాధిగ పకజనము నారాయణగా ధారాశ్రమై నీతులు నోరూరగ జవులుపుట్ట నుడివెద నుమతీ అని ప్రారంభించి శ్రీరాముని దయ నెరవేరు అనేకములైన లోకకీర్తులను ధారాశ్రమై నీతులుగా ప్రాసేపటువంటి నుమతీ కితక కర్తవ్య బద్ధ ప్రభువు లేదా బద్ధ వామాత్యుడు ప్రభువులను నమ్మకూడదని ఖండితంగా వ్రాశాడు.

"నూమిశుల నమ్మకంను శాంకుర నుమతీ" అన్నాడు.

"ఇంతులు వలతురని నమ్మకంతులు మదిలో శాంతియు మదిలో నంతఃపుర కౌంతలతో మంతనములు మాను మిడియ

మతమర నుమతీ" అంతఃపురకౌంతలను నమ్మి వాళ్ళతో మంతనములు చేయ నద్దవ్వాడు. కౌటటి యీవిధంగా "అంగన నమస్కారం" అనే మతము రాజులకున్న అంతఃపుర కౌంతల కున్న ముఖంగా ఉద్దేశించి చెప్పబడిన

దినే మాట నిజం అంతఃపురకౌంతలను రాజులు నమ్మడానికి పిలువేదనే సిద్ధాంతం నిర్వచించినప్పుడు, ఈ అంతఃపురకౌంతలు కూడా రాజులను నమ్ముటకు అవకాశం లేదనే సిద్ధాంతం కూడా అంగీకరించాలి నుమతీ! (నుంచిబుద్ధి గలవాడా!) -

"నమ్మకు నుంకరి, జూదరి నమ్మకు మగసాలెవారి నటు కెలయాలెవ నమ్మకు మంగడివానిని నమ్మకుమీ వామ హస్త నవనిని నుమతీ"

స్వములు వసులుచే నే వానిని నమ్మకూడదు వెండి బంగారు పనిచేసే విశ్వ బ్రాహ్మణుని నమ్మకూడదు దుకాణంపెట్టిన వ్యాపారస్థుని నమ్మకూడదు ఎడంచేతితో పతిచేసేవానిని (పురచేతి వానిని) నమ్మకూడదు నటుణ్ణి నమ్మకూడదు, జూదరిని, బోండ్ల ప్రాని అసలే నమ్మకూడదు

"వెలములనేయు బాంలు కెలయగ నగసాలెవంగు, కెలము కెలిమియ్యు గలలోన గిన్న కలిమియు విలసితుమగ నమ్మకూడు విసురానుమతీ"

ఈపద్యంలో కెలయాలిని స్వకానిని నమ్మకూడదని తిరిగి హెచ్చరించి, కెలము వారితో స్నేహంకూడా నమ్మకగినది కాదని ఏకద్రువు పెట్టాడు

ఆ రెక్కలవ నే నుమతీ! నుంచిబుద్ధి గలవాడా! నీవే వ్యాపారస్థుడనైతే, నీవే నుంకరినైతే, నిన్ను నీవే నమ్మకూడదు. ఆచూలకూడా అన్నాడు

"కరణము కరణము నమ్మిన మరణాంతక మానునుమతీ"

అన్నాడు ఒక కరణమును ఇంకొక కరణము నమ్మకూడదు ఒక కంసాలి ఇంకొక కంసాలిని నమ్మకూడదు కంసాలి తన యిల్లాలు అయిన స్త్రీని నమ్మకూడు తన తోబుట్టువుకూడా స్త్రీ గనుక ఆమెను కూడా నమ్మకూడు. ఒకస్త్రీ యింకొక స్త్రీనికూడా నమ్మకూడు. స్త్రీలుకూడా "నమ్మరాజే కరి" మగవారి నెలా నమ్మరాజే కరి" అనే అలాపవ సాగించారు చిట్టచివరకు ప్రపంచంలో ఎవరినీ నమ్మకూడదు అనే సిద్ధాంతంలోకి దిగింది "మొక్కిన వరమినివేల్పు... గ్రమ్మిన విడవంగవలయు" అన్నాడు అదేదిన వరం

మన సంపాదన అత్యల్ప మనే విషయం ఎవరికీ తెలియ కూడదన్న దిగులుకొట్టి, మనం మామూలుగా చేసే దుబారా ఖర్చులను మానుకొంటే, ఎంత స్వల్ప ఆదాయంతోనైనా సుఖంగా బ్రతుకగల అవకాశం లేకపోలేదు.

—అర్ధక గాడప్రే

యివ్వకపోతే కేపుళ్ళకూడా నమ్మకద్రు అన్నాడు. ఒక వందరకాలవారిమీద యీ విధంగా విశ్వాసరాహిత్యం ప్రకటిస్తే విపత్తులోనూ మనం చేరలేము. "నమ్మకు నుమతీ" అనే అవిశ్వాస కితకంగా యీ లోకకీర్తి నీతి కితకం తయారైంది మూల కారణం ఏమిటంటే, తన నీడనుమాని తాను అనుమానపడుతూ అతివాగ్రతగా ప్రవర్తించాలని యీ నీతికేళిక మతంగా ఉంది కాని, "సంకేయాత్మా వినశ్యేతి" అనే సిద్ధాంతాన్ని ఒట్టి అందరినీ అనుమానించేవాడు అధోగతిపాలవుతాడు. ఈ ధర్మసూత్రమును కిరసావహించినట్లయితే, నుమతీ కితకమును కుమతీ కితకంగా భావించవలసి నస్తుంది

శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతము ఉద్యోగపర్వము

వెల రూ 1-0-0

కౌంటీఆఫ్ మాంట్రీస్టో

ఒక్కొక్క భాగం వెల రూ 38-0 పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకం.

ఆంధ్రగ్రంథమాల, మద్రాసు-1

అంగన నమ్మరాదని వ్రాసిన కాన్పుర కత్తక కర్తకు వివాహం అయి ఉండవచ్చు. అతని భార్యతో అతడు సుఖంగా కాపురం చేసి ఉండవచ్చు. కాని, లోకానికి మత్రము యీ పద్యం వ్రాసియిచ్చాడు. కనుక యితని మాట నమ్మవచ్చునా అనే సందేహం కలుగుతుంది.

అయితే ఆ పద్యం అంతా చిత్రాంగి కథ మూలంగా వ్రాసినదే అని అంగీకరించి నవ్వుటికే, సారంగధరుని వివాహం కోసం రాయబారాలు జరిపి, చిత్రాంగిని చిట్టచివరకు సారంగధరుని తండ్రియైన రాజరాజనరేంద్రుడే వివాహం చేసికొని, చిత్రాంగిని మోసం చేశాడు. అది "తప్పేవరిది?" అనే నాటకరంగంలోకి దిగింది. చిత్రాంగికి ప్రపంచం అంతా మోసంగా కనిపించింది. రాజరాజనరేంద్రుణ్ణి మోసంచేసి సారంగధరునితో సరసాలాడింది. తన ప్రాణమీడకు రాకుండా "ప్రాణ విక్ర మనభంగమందు బాంక విచ్చు నఖము పొంద దధిత" అన్నది. అదే రాజనీతిలోని నీతిరాజము. రాజాధిరాజ రాజాజీ అయినా రాజేంద్ర మహేంద్రాచారీ అయినా "అసత్యమే జయతే" అనే మాత్రం జవ్వుతూ "సత్యమే జయతే" అనే మాత్రం చూటిస్తాడు. సారంగధరునకు చిత్రపథ చెయించిన చిత్రాంగి తండ్రిగల చివరకు లోకానికి వెళ్లిడి అయింది. రాజ రాజ నరేంద్రుడు నమ్మదగినవాడైతే, ఆ రాజవాడీ మాట నమ్మదగినదే అయ్యింది. నమ్మకద్రోహం రాజులు సాగిస్తే, రాణులు వెంటాడబవుతారు. అంతరాత్యంలో లేని కల్పనం అంతఃపురంలో పుట్టదు. స్త్రీని అనుమానించి ఘోషాలో బంధించిన లోకానికి "పూరుగు గోదృష్ట క్రియాపాతమే" స్త్రీ అనేది పురుషుని కంకణమునకు ఉరితాడు అవుతుంది. ఆమె యొక్క ఆత్మ వికాసమునకు ఆవకాశమును కల్పించిన లోకాన్ని ఉద్ధరించగల అదిగో క్షియ్యరూపిని రాణి కన్న మిన్నయై జగదేక వీరవనితా మణియై వెలుగులగు.

ఆత్మధైర్యం ఆత్మ విశ్వాసం కావా అంటే, ధైర్యం సాధకం చెయ్యాలి, విశ్వాసం సాధకం చెయ్యాలి. భగవానుడై న శ్రీకృష్ణుడే తనకు భక్తకావాలని కోరిన గుక్కోణీ దేవి ఆ శ్రీకృష్ణుని కంటే అతీతమైన అఖిల జగదాధారకక్షి స్వయాపిణియైన అంబను ఆరాధించింది. స్త్రీ స్వయాపమలలోనున్న క్షియ్యందు భక్తి విశ్వాసములు కలిగినవ్వడే మానవ లోకానికి ముక్తి లభిస్తుంది.

సమృతి శామనంబున సూత్రమైన యువాను హేతులక

పీచులేని బీరపండ్లు

అంగన నమ్మరాదని వ్రాసిన కాన్పుర కత్తక కర్తకు వివాహం అయి ఉండవచ్చు. అతని భార్యతో అతడు సుఖంగా కాపురం చేసి ఉండవచ్చు. కాని, లోకానికి మత్రము యీ పద్యం వ్రాసియిచ్చాడు. కనుక యితని మాట నమ్మవచ్చునా అనే సందేహం కలుగుతుంది.

బీరకాయలు ముదిరితే పండువలే పండి పక్వానికి రావడంగాని, పక్వమయినది మరింత రుచ్యంగా ఉండడం గాని ఎవ్వడూ ఎక్కడలేదు. లేత కాయలే రుచ్యంగా ఉంటాయి. ముదిరినతర్వాత గిజగానిగూడువలే, పీచుతో అల్లిన బుట్టవలే, దాని పొట్ట తయారవుతుంది. కాని "అడవి బీరకాయలు" అనబడే ఒక జాతి బీరకాయ ఒకటి ఉంది. ఇది పచ్చిగా ఉన్నప్పుడు చేదుగా ఉంటాయి. ముదిరి పండిన తర్వాత పసుపు వచ్చని రంగుకలిగి తినుటకు తియ్యగా ఉంటాయి. ముదిరి పండిన

పిమ్మట యీ బీరకాయలో పీచు ఏమీ ఉండదు. అప్పుడు అవి రుచ్యంగా భోజ్యంగా ఉంటాయి. అడవులలో తిరిగి శ్రీ బాలరాజు మహర్షిగారు వీటిని సంపాదించారు. అడవి జాతివారు అనగా మంచులు యావండ్లను తరచు తింటారు. వారు చూసిన కొన్ని ప్రత్యక్ష చికిత్సానిదర్శనములను బట్టి యీ అడవి బీరపండ్లు మయ్యా ప్యాధిని నిర్మూలించగల వనియు ఇంకను ఈటవధిని పరిశోధింపవలసి యున్నదనియు వారి ఆభిప్రాయము. ఇవి మన ఆంధ్రదేశములోని అడవులలో లభించును.

మిమ్ము జుర్రావంతుల మేలు భజంతు గదమ్యు; మేటి నెత్తు మ్యు ధయాంబు రాణివి గదమ్యు; వారిం జరిసేయమమ్యు; నిక నమ్మనవారి కెన్నడును నాకేమలేదు గదమ్యు యాక్వరీ! ఆ పురాణపురుషుడు (శివుడు) ఆ పురాణ స్త్రీయందు (పార్వతీయందు) పూర్తిగా విశ్వాసంగలవాడై ఆమెతో పూర్తిగా ఏకీభవించి తనకు అక్షరాలా ఆర్థాంగిగా ఆమెను స్వీకరించినందు వలన యీ అర్ధసారీశ్వర మూర్తిలోని అంబనే ఆమెనమ్మింది. నమస్కరించింది. స్త్రీయందు నమ్మకం సాధకం చేసే మతం ఇది. అది మతవిశ్వాసం కాదు. అది విశ్వాస మతం. "నమ్మినవారి కెన్నడును

నాకేమలేదు గదమ్యు యాక్వరీ!" అనే మతం. నదీమతల్లులన్నీ మనకు స్త్రీ తత్వ మూర్తలే-గంగాభవానికి, కృష్ణ నదీమ్యుకు, "గోదారి తల్లికి - కొటారలెంకాయ" అని ఆస్త్రీ ప్రకృతియెడల భక్తి తాత్పర్యములు చూపిస్తున్నాము. మన దేశాన్ని దేశమాలే అంటున్నాం. ఆంధ్రమాలా, భారత మాలే అంటున్నాం. రూపకల్పన చేసి సంతోష పడుచున్నాము. ఈ భూమి భూదేవి. అండపిండ బ్రహ్మాండమూ ప మె న యా జ గ త్తవే అఖిలాండేశ్వరి అని పులిస్తున్నాము. కనుక, "అంగన నమ్మరాదనుట— యాద్యులు నమ్మనిమాట కాన్పురా—

మనమీద మరణానికి

మధునూదనరావు ఆశ్రమంలో వది
రోజులు శిలపుబెట్టి - సంక్రాంతి
పండుగ ఇంకా వారంరోజులు ఉండగా
మద్రాసు సెంట్రల్ లో గుడివాడకు టికెట్
కొనుక్కొని రైల్వే కూచున్నప్పుడు-అంతు
లేని ఆలోచనలు- అతనిలో ఒక్కొక్కటే
గుప్పన పైకి రేగసాగినాయి. అతని మనో
భలకంమీద ప్రభువుగా కనిపించిన వ్యక్తి:
కమల! అటువైపు అతని తిరిగిండులూ,
ఇతర మిత్రులూ, ఉల్లోని గ్రంథాలయం,
ఊరిబయట వంతెనా - వరసగా నల్లతి
వనంలో బొమ్మలమల్ల కదులాడినాయి.
కమల కేగుగా శిలపుటెనుకొని మద్రాసు
నుంచి తన దగ్గరకే రమ్మని పది ఉత్తరాలు
రాసింది. ఆ ఉత్తరాల్లోని ప్రతి శంక్తి
మధు హృదయంలో నిర్వచించేందుకు
వలతువడిన ఆగణిత భావనలను ఉద్దీప్తంచేసి
గిరిగింతలు పెడుతున్నాయి. అయితే ఏ
వరిప్పిటికీనూ-ప్రభువుగా తన జన్మించిన
గ్రామాన్ని చూచి...తరిగిండుల్ని వలక
రించి - మిత్రుల్ని - బంధువుల్ని వరాకు
ర్పించి...రెండు రోజులపాటు రైల్వేలో
పుస్తకాల్ని తిరగేస్తూ కాటం గడపంది -
మరోచోటికి వెళ్ళడం సుతరామా ఇతం
లేదు. మిత్రులతో కబుర్లనుకుంటే ఇట్టే
కాలం గడిచిపోతుంది. చిన్నకాటి విష
యాలూ, హైస్కూల్లో చదివేప్పుటి సం
తులూ - కాలేశీ అనుభవాలు...ఇంకా
ఎన్నోన్నో సంగతులు దొర్లిపోతాయి.
గ్రంథాలయం గడియారం బయట గంటలు
కొట్టడంతో అంతా లేవడం - మరల ఊరి
బయట - తమిళేశేతున్న వంతెన మీద
కూడోని లోకాభిరామామయంలోకి దిగటం
ఇదీ వరస!

బయలుదేరజోయే ముందు రోజున తన
మామ రాసిన ఉత్తరంలో మామ తప్పక
రావలసిందనీ, నీకోసం ఎదురుమాట్టుటూ
మనీ వున్నది. క్రిందటి సంక్రాంతినాటికి
తన అవివాహితుడు. హృదయానికి గాలం
వేసి తనవేపు లాక్కనే వ్యక్తులు అప్పటికి
ఏర్పడలేదు. నిర్విచారంగా, నిర్లక్ష్యంగా
స్నేహితులతో ఆ కబుర్లూ ఈ కబుర్లూ
చెప్పకంటూ కాలం వెళ్ళిబుచ్చేవాడు.
యూనివర్సిటీ పరీక్షలు రాసి...ఇంటికి
రావటంతోనే సంబంధాలు రాసాగినాయి.

కట్నం ఆటే లేకుండానే - పెళ్ళి కుదిరి
పోయింది. వాళ్ళ నాన్న కథనం ప్రకారం
.. తన మామ.. కాస్త నోరుగలవాడు!
గవర్నమెంట్ లో పలుకుబడివుంది.
కాస్తలో తిమ్మిని బహిష్ట, బహిష్టని తిమ్మి
చేయగల సమర్థుడు. పెళ్ళి కావటంతోనే
మద్రాసు లో ఉద్యోగమయింది. ఈ
రోజుల్లో.. ఇట్టే కాలేశీ వదలుగానే
ఉద్యోగం దొరకటం ఏమంత తేలికైన వని
కాదు. దీని కాశపతే.. తన తండ్రికట్నం
విషయంలో ఎలాంటిపట్టుదలా చూపలేదు.
ఇక కమల విషయం: తనకు అన్నివిధాలా
తగినప్పి! నాలుగోఫారం దాకా చదివి
చదువుకు తిలాంజలిచ్చింది.....

ఆరునెలల క్రితం తన ఉరువదిలి
వచ్చాడు. అప్పటికీ ఇప్పటికీ ఉల్లో
ఎన్నిమార్పులు వచ్చాయో? తన తో

పంచమవాడి మహాదర్శనమార్

పాలుగా కాలేశీలో చదువుకున్న స్నేహి
తుల్లో కొంతమంది లేప్పి ఇళ్ళదగ్గరే మామ
న్నాడు. ఒకల్లిద్దరు పాస్టరులుమామ వైచదు
వులవెళ్ళేతామారులేక...కట్నాలవేరుతో
ఏతేనా నాన్నలు లభిస్తాయేమోనని.....
వాళ్ళ తరిగిండుల ఆజ్ఞలకోసం ఎదురు
చూస్తున్నాడు. వాళ్ళ బ్యాంక్ లో తనా
క్కనే ఉద్యోగరీత్యా ఊరుకు వదిలి
పెట్టింది. పట్టణాల్లో రోజుకో సెనిమా
చూస్తూ... మామ నాలుగు పాస్ట్రు కట్టు
నిగరెట్టు కాలుస్తూ.....కేపుల్లో కాఫీలు
తాగుతూ కాలం వెళ్ళిబుచ్చుటానికి అల
వాటుపడ్డ తన మిత్రబృందం ఆ పల్లెటూల్లో
ఎలా వున్నదో అని ఆస్పిర్యపడుతున్నాడు.
బళ్ళలో కొంతమంది...పట్టణక ఆడుతూ
కాలాన్ని గడుపుతూ వుంటారు! మరి
కొందరు గ్రంథాలయంలో మామని వ్రా
కల పేజీలు తిరగేసినంతనల్ల తిరగేసి ఆతని
...ఉల్లోని నకు తన విషయామీద వాడో
వరాదాట చేసుకుంటూ వుండొచ్చు! లేదా
ప్రభుభావం అరుగులొడిగ మాడ్చుకే పెద్ద

మనుష్యులతో-ధాన్యం లెపిరెట్ట బిజురాలను
గూర్చి, కృష్ణ అనకట్ట రక్షణను గూర్చి -
రాయలసీమ కరువును గూర్చి, ఆంధ్ర
రాష్ట్రం విషయం, పొట్టి శ్రీరాములుగారి
నిరాహారదీక్ష విషయం, వివిధ రాజకీయ
వర్గాల్ని గూర్చి వాదోపవాదాలు చేస్తూ
వుంటారు!

క్రొత్తగా ముప్పబుగిరి వెలిగిస్తూన్న తన
స్నేహితుడు సీతారామయ్య ఏం చేస్తు
న్నాడో?.....

మధు హృదయంలో రకరకాల భావనలు
.. దూదిపింజెలకు మల్లే...పైకి ఎగుస్తు
న్నాయి. ఏదో ఒకతెలీని ఆనందం ఉబుకు
లోంది. హృదయపు అంచులనుట్టూ...
అంతులేని భావ పరంపరలు...తేనెటీగలకు
మల్లే చేరి ఒక మాధుర్యాన్ని తీసుకొచ్చి
పరవశత్వాన్ని కలిగిస్తున్నాయి.

రెండోరోజు ఉదయం మధు ఎనిమిది
గంటలకలా గుడివాడలో రైలుదిగేడు.
పెట్టి, బెడ్డింగ్ కృష్ణమామన అండ్ కో;
మిత్రుడిదగ్గర వజ్రేసి...మామ మైళ్ళ
యారంలోవున్న తన గ్రామానికి కాలి
నడకనే బయలుదేరాడు! రోజూ మామ
మైళ్ళు నడిచివచ్చి గుడివాడ హైస్కూల్లో
చదువుకున్నప్పటిరోజులు మధు కళ్ళో
ముందు ఇట్టే తిరిగిపోయాయి! ఈ బజార్లూ,
ఈ దుకాణాలూ...అన్నీ అతనికి వరిచిత
మైనవే! నెంటర్ దాటి రోడ్డునే కడు
స్తాంటే...మధు తనకు తాను...ఉదయం
వచ్చి నాయింత్రానికల్లా ఇంటికి తిరిగి
పోయే భర్తృభారం విధ్యాగిలా ఫీలయ్యాడు.
గుడివాడ బయటికి వెళ్ళడంతో - వాళ్ళ
పూరుమాడుగా వెళ్ళే కాలం కనిపించింది.
కాలం ప్రక్కనే .. "దొండ్ల పాడు
గిమ్మెళ్ళు"అని రాసిన బోర్డు వుంది. ఆ పేరు
ఒకటికే వదిలూర్చు చదువుకున్నాడు. అది
అతను జన్మించిన స్థలం. పెరిగి పెద్దవా
డయ్యాడు. చదువుసంధ్యలను సేర్పాడు. తక్
రకాల అనుభూతుల్ని నేర్పింది-ఆ పూరు.
ఇలాగే అతని తాతలు, ముత్తరలు ఇక్కడే
పెరిగి వాళ్ళ అలవాట్లను వదిలి వెళ్ళారు.
ఇకరాబోయే సంతతికి మధులాంటి ఎంతో
మంది యువకులు.. తమ అనుభూతుల్ని,
తమ ఆచారాల్ని, తమ సంస్కృతిని వదిలి
వెళ్ళారు. వాళ్ళ మామ ఇలాగే...అవ్వడు

“ఏంటోయ్! ఊళ్లోవాళ్లు చస్తుంటే నీ కండుకా బాధ! వాళ్ల వైకమ్యాలను గూర్చి నీకేమీ చింతించనక్కర్లేదు!”

‘ఇది నా స్వగ్రామం! ఇక్కడ నేనుపుట్టి, పెరిగి, పెద్దవాణయ్యాను’ అని సగర్వంగా చెప్పమంటారు!

మధు కాలవగట్టునే నడుస్తున్నాడు. కూర్మడి తేలికరణాలు నీటి అలలమీద పడి తళతళలాడుతున్నాయి. నీళ్లు తన పూరు వేపుకు...చరచరా నడుస్తున్నాయి. భూమిని తడిసి, పొలార్ని సస్యక్యామలం చేసి రైతును నాలుగు కాలాలపాటు జీవంప చేస్తున్న కాలవ నీటిమీద మధుకు పాను భూతి ఏర్పడింది. ఏదో ఆనందం పొంగిపోతూండగా...ఒక్కసారిగా నిలబడిపోయి కాలవకు అటువేళ్తూ ఇటువేళ్తూ వున్న పొలార్ని చూచాడు. ప్రతిరోజూ పంట కుప్పలు కనిపిస్తున్నాయి. పొలాల్లో రెండో వైపు విసవిస లాడుతోంది. జనం పెరిగి

తల లాపుతోంది. మినుము పెసర, పిల్లి మిసర - కాడలు భూమిని చా అల్లకొని... పచ్చదనంతో కప్పివేళాయి. పొలం గట్ల చుట్టూరి తాటిచెట్లు...కావలా కాస్తున్న వాటికిమల్లే నిల్చున్నాయి. ‘ఈ గ్రామ సీమల పచ్చదనం - ఈ ప్రళాంత వాతావరణం - మరోచోట కన్పించటం దుర్లభం’ అని మధు అనుకొని ముందుకు పొగాడు.

ముందుకు పొగుతున్న కొద్దీ...మధు ఆనందానికి చూపులేకుండా పోతున్నది. నిండుగా ప్రవహించే కాలవ, కాలవమీద ధగధగా మెరిసే సూర్యకిరణాలు, కాలవ ప్రక్కనే.. వరసగా నిలుచున్న రకరకాల చెట్లవరస; ఆ పచ్చటిచెట్లమీద రంగు రంగులపూలు; ఇలాంటి ప్రాకృతికకోణం మధు హృదయం వెమిలలా నాట్యం చేస్తున్నది. ప్రవహించే నీళ్ళతోపాటుగా కనుక ముందుగా నడుస్తున్నాడు. కాలవలో చెట్ల నీడలు కడులు పున్నాయి. వాగా విరియి, బూచిన రకరకాలపూలు చెట్లనుంచి రాతి కాలవలో ముందుకు పొగుతున్నాయి - వడవలకు మల్లే! కాలవప్రక్కనే అక్కడక్కడ చేపలుపట్టుకునేవాళ్ళు కూచుని.. గాలాల్లో ఎరర్చి ఇరికించే వ్యర్థప్రయత్నంలో వున్నారు.

ఈరు సమీపిస్తున్న కొద్దీ...మనుషులు ఎదురవుతున్నారు. యోగక్షేమాలు అడిగి ముందుకు పొగుతున్నారు. ఒక్కొక్కరు - ‘కాతేశీకి సంత్రాంతి శిలవలా’ అని అడిగారు. వాళ్ళకు మధు కాతేశీ పూజేసి ఉద్యోగం చేస్తున్నాడనే విషయం తెలియదు! ఇంకా ముందుకు పొగివకొద్దీ - మధుకు

కన్యాయోగము మురదీనునాడు *

కన్యాయోగము మురదీనునాడు. ఎవరో అడిగారు - 'అట్టినుకు సంక్రాంతి శిలవలా! అని! స్వాశ్శుకా కాతేజీలకా ఆఫీసుల కూడా శిలవలుంటాయనే ఆపరేటూరి మనుషుల భావం! ఈ తనీశ్శుకా కాశ్శుక తెలియల్సిన అవసరమూత్రం ఏమంది?

మధు ఊళ్ళోకి ప్రవేశించటంలో అని రీచనీయవైన ఆనందం - అతని ముగ్ధ పరవశుల సోమ్యతతోంది! ప్రతి ఇంటికి నున్నట్లొక్కొక్కరు. ఇళ్ళముందు రకరకాల ముగ్ధులు, ముగ్ధులమీద గొప్ప మృదుల అతి అందంగా అమర్చబడ్డాయి. ప్రతి ఇంటి ఆవరణల అలంకరణలు రాబోయే కుటుంబ బాహ్యున్ని ద్యోతకం చేస్తున్నాయి. 'నెల పూవందోనే వలించెంత లెక్క చేయక... శైవాదర్శనము నాలుగు గంటలమంచే... 'నిన్నే నమ్మినారా రామా! హరిభజనమే జీవనమరా! అంటూ రకరకాల అలా వనలతో ఇంటింటికి తిరిగి వారి దాసులకు - మధు కంట పడారు. తన బాగా ఎరిగిన మోటారు హరిదాసుకు నెలమీద అక్షయపాత్ర పెట్టుకొని నత్తి నత్తిగా పదం పాడుతూ..... రంబురా - తాళాలు లయతప్పకుండా వాయిస్తూ... తనముందుంచే... ప్రక్క బజాలోకి వెళ్తున్నాడు. వదేశ్యకుర్రాడు... తాళంవేస్తూ, పదం పాడుతూ - అతన్ని అనుగమిస్తున్నాడు - పైపెచ్చు చంకలో జోరే తగిలించుకొని! ఊరికి ప్రారంభంలోనే వున్న చాకలివార్ల ఇళ్ళముందు కోడి పుంజులు సంక్రాంతి పండుగరోజు జరగబోయే పండే లకుగాను తయారీలో వున్నాయి. గుడ్డల మూట గూడకు తగిలించుకొని వస్తూన్న చాకలి - మధును చూచి - 'ఏం కాబు గారు! బాగున్నారా? సాలారోజుల్నుంచి కనిపిస్తుంటే లేజేమండీ! ఎక్కడెంటి చదివేది - బందరా - బెజవాడా - కాకినాడా? బూడిగా సమాధానం చెప్పి మధు ముందుకు బయలుదేరారు. రకరకాల మనుషులు ఎదురవుతున్నారు. కుప్పమారీకి చూడండిలో వున్నారు-చాలమంది! కానికీతే చెరువు నుంచి నీళ్లు తెచ్చుకుంటున్న ప్రతిమనీ- మధును వరామర్పించి మరి ముందుకు సాగుతున్నాడు. యుక్తవయసులో వున్న ఆడ పిల్లలు మధును చూచి... గబగబా లోనికొకిటికిలగుండా లొంగిచూస్తున్నారు. మధు కంటే పెద్దవయసు ఆడవాళ్ళు కూడా ఒకటి రెండు చోట్ల - బాకీట్ల నుంచి గబగబా

లోనికొకిటికిలగుండా లొంగిచూస్తున్నారు - 'బసవయ్య మామగారి మధు నూదనుడు' అని! చెరువుకు కొంచెం దూరం లోనే-తనతో చదువుకున్న శాస్త్రీ బామ్మ గారు మడినీళ్లు తెచ్చుకుంటూ - మధును చూచి ఆగి- 'ఏం బాబూ! మద్రాసులో వుంటున్నావటగా, ఎప్పుడొచ్చావు?... మా అబ్బాయి పాల్వేరులో బి. ఏ. లో చేరాడు. ఇవ్వోళ్ళో కేఫో వస్తాడు..... అయినా మీరు మీరు ఉత్తరాలు రాసుకోకుండా వుంటారా?... ' అని ఏవేవో అడిగి సమాధానాలు చెప్పించుకున్నాక ఆవిడ ముందుకు పోగిపోయింది.

మధు హృదయం పులకితమయిపోయింది. ఈ ప్రేమ, ఈ వాత్సల్యం, ఈ ఆదరాభిమానాలు... ఇంతకుమునుపు ఇంత మిన్నగా తన కన్నడూ లభించలేదు. తన ఈ ప్రదేశం వదిలివెళ్ళాక - ఇక్కడి మనుషుల మీద, ఇక్కడి వాతావరణమీద - ఏదో తెలిసి ఆకర్షణ అతని హృదయంలో జనించింది. ఈ కారణంగా రోజూ మధు తన గ్రామాన్ని గూర్చి ఏవో వూహలు అలుకుంటూనే వుంటాడు! ఇక్కడ వాళ్ళకు కూడా తనమీద ఇలాంటి భావాలు కలగడానికి కారణం: 'తన మద్రాసులాంటి నగరంలో ఉద్యోగం చేస్తూ ఈ గ్రామానికే పేరు తెస్తున్నానని! ఇలా ఆలోచిస్తూ మధు చెరువుగట్టుమీదికి వచ్చాడు. అతని సంతోషానికి మేరలేకపోయింది. వూరి మధ్యలో చెరువు! చెరువునిండా నీళ్లు! నీళ్ళను తామరకుల పచ్చదనంతో నింపి వేళాయి. ఆ పచ్చదనం మధ్యనుంచి... ఎఱుక తామరపూలు తమ సౌందర్యాన్ని వెదజల్లుతున్నాయి. దీంతోపాటుగా... తామరకులక్రింద దాక్కునివున్న చేప పిల్లల్ని తినేందుకు తెల్లటి కొంగలు... నీటి లోని తామరకులమీద నిల్చుని జవం చేస్తున్నాయి. ఆ నీళ్ళలో తామరకుల క్రింద ఊపిరాడక... ఏదో వెలుగును చూచేందుకు చేపలు తామరకుల్ని చీల్చుకొని పైకెగురుతున్నాయి. అలా ఎగిరి నవ్వుడు - ఉదయపు సూర్యుని లేతకిరణాలు వాటిమీద భాకర్ అయి ఒక క్రొత్త అందాన్ని సృష్టిస్తున్న సమయానికే... ఎప్పటినుంచో కాదుకొని కూచున్న తెల్లటి కొంగలు గబగబా ముక్కుల్ని చాపి... ఆ సౌందర్యాన్ని ఒక్క నెకనులో అంతం చేస్తున్నాయి. మధుకు ఇదంతా ఏదో లీలగా తోచింది. ఇదివరకు తనవద్దూ పరిస్థితుల్ని ఇలా చూడానికి అలవాటు వడ

"పేచి అన్నది రాకుండా మీ దంపతులు ఎలా కాలం వెళ్లబుచ్చుతున్నారో నాకు అర్థం గాకుండా వున్నది. నిజంగా మీ వుభయల మధ్యా ఎన్నడూ పేచీయే రాదా?"

"రాకేంతరుచు వస్తూనే వుంటాయి"

"అయితే మరి అవి ఎలా తగ్గిపోతాయ్?"

"ఏముంది? పేచీ పడుతున్నట్లు నేను మా ఆవిడకు ఎన్నడూ తెలియ నివ్వను. అంతే!"

లేదు. ఎందుకో - కొంగల్ని చూచి అనుకున్నాడు. ఇంత అందంగా విరజిమ్ముకొని వున్న సౌందర్యంలో ఏదో ఒక భంగం వాటిల్లుతూనే వున్నది. ఈ ప్రకాంత తటాకంలో కల్లోలాన్ని రేపుతున్న ఈ అసౌందర్యాన్ని తీసివేయటం - చాలాముఖ్యం!

ప్రకాంతంగా వున్న చెరువు - చెరువులో అత్యంతమనోహరంగా పచ్చటి తామరకులమధ్య వికసించిన ఎఱుకపూలు వాటి ప్రక్కన తెల్లటికొంగలు - చూడానికి చాలా అందంగా వున్నది - దృశ్యం! కాని దొంగ జపంచేస్తూన్న కొంగల్ని మాత్రం మధు చూచి సహించలేక పోయాడు. ఒక్కసారిగా చెరువుచుట్టూ తిరిగి వాటిని లేచిపోయేట్లు చేయాలని అనుకున్నాడు కాని... చేయలేదు.

చెరువుచుట్టూ రాండుగా కట్టబడివున్న ఇళ్ళూ, దాబాలూ... ఈ ప్రక్కనుంచి అందిగా కన్పిస్తున్నాయి. ఇలా చూస్తూ ముందుకు నడుస్తున్న మధుకు - చెరువు గట్టుమీద - గ్రంధాలయానికి కొంత ఇటువేపున... రైరయిన ఆఫీసర్లకు మల్లే తామరకులమీద పొంచివున్న కొంగలకు మల్లే - పొలం వనలకు వెళ్ళలేని ముసలా-మతే తామర... లంక బాగా కుకూ చేత్రాలు పాగాకుకూ ఉన్న తారతమ్యాన్ని గూర్చి, వడ్లు బాగా వండిన పాలాల్ని గూర్చి... శర్మిం చుకుంటున్నారు. ఇలాంటి నాలుగుమూడుతరాల

మనసినాళ్ళను చూచిన - చెరువు గట్టుమీది మరచెట్లూ, వేపచెట్లూ, జువ్వ చెట్లూ గాలికి గలగలమంటూ ఏవో రాగాల్ని ఆలపిస్తున్నాయి. చెట్లమీద రకరకాల పక్షులు... తరలనుంచి ఇక్కడే నివసిస్తూ... ఈ చెరువునీకే తాగుతూ జీవనయానం చేస్తూ రకరకాల ధ్వనుల్ని కల్పిస్తున్నాయి.

మధు ఆలోచించసాగాడు - ఈపల్లెటూరివాతావరణానికీ సగరవాతావరణానికీ ఎంత భేదం వుంది? ఇక్కడ 'వసుధైకమటుంబకమ్' అనేదాన్ని అమలుపరుస్తుంటే - అక్కడ ప్రకృతి ఇంట్లో ఎవరుంటున్నారో తెలియదు! విలాసాలకూ, విశోదాలకూ, కేఫాలకూ లీచ్-డబ్బు ఖర్చు పెట్టినవాడు గొప్పవాడు! విలాసంగా భోంచేస్తూ కాస్త కాస్త తిని - తక్కించాన్ని పెంబకుప్పలమీద పోయించటం చేపవే! ప్రతివాళ్ళూ సినిమాల్ని గూర్చి, గుర్రపుంజలనుగూర్చి, క్రికెట్ మేచ్ ను గూర్చి - చర్చించుకోవటం సరదా! వీళ్ళలా కాదు - జీవం మొత్తానికే పంటలు బాగా పండించి ఆహారపదార్థాల్ని సరఫరా చేస్తున్నాడు. ఇంత తమ తిని - మరి ఇంత ఇతరులకు పెట్టే స్థితిలో వున్నాడు!

మధు చెరువుగట్టుమీద కూచున్న పెద్ద మనుషుల్ని సమీక్షించడంతో - వాళ్ళలో నుంచి ఎవరో అన్నారో - ఎవరు? మధు నూదనడా! ఏం రా బాబూ - ఇప్పుడే నా ఏంటి పట్టుకుంటుంది రావటం? ఏంటి కబురు? మధు యధోచితంగా సమాధానం చెప్పాడు! ఇంతలోకి వాళ్ళలో ఎవరో - కాస్త కూచోని మద్రాసు సంగతుల రేంట్ కాస్త చెప్పమని అనటంతో మరొకరు - 'ఏంటే కిష్టయ్య బావా! నాకు ఇంటికల్గి న్నానంచేసి కాస్త ప్రయాణపు బడలిక తీర్చుకోవాలంటావా లేదా? అని అన్నాడు. ఇంతలోనే మధు అందుకొని అన్నాడు - 'ఏం లేదు కిష్టయ్య బాబాయ్, మద్రాసు రంగురంగుల కాగితపు పూవులాంటిది - చూడండి! చాలా అందంగా వుంటుంది. అయితే దాంట్లో గుగంధం కూర్పుంది! మన పల్లెటూళ్ళు నిజమైన పూవులాంటిది - ఇక్కడ గుగంధం విరజిల్లుకొని నలుదిక్లకూ వ్యాపించి నవోత్సాహాన్ని రేకెత్తిస్తాయి.' మధు 'మళ్ళీ కనిపిస్తా'నని బయలుదేరుతున్న సమయానికి - మద్రాసు నుండి వచ్చి కిష్టయ్య బాబాయ్ అన్నాడు - 'మధు నూదనమా! కుర్రకారులో కాస్త చదువుకొని ఉపయోగానికి వచ్చినవాడిని నువ్వొక్కడవే కనిపిస్తున్నావు! అయితే - నీవు మాత్రం నీ తల్లిదండ్రుల్ని కాస్త కనిపెట్టి వుండు. మీ అన్నవాళ్ళను నానా

యారినలా చెడుతున్నాడు. కట్నం తీసుకోకుండా పెళ్ళిచేసినందుకు మీ నాన్నను - మీవాడు పాదీస్తున్నాడు! నీ చదువు ఖర్చు క్రింద - నీకున్న ఆస్తి అంతా అయిపోయినట్లు అందరితోనూ చెబుతున్నాడు! కాస్త ఈ ఊరిలో నుంచి బయటపడే మార్గం ఆలోచించు!'

ఈ విషయాలు విన్నప్పుటికి మధు నవనాడులు ఒక్కసారిగా కృంగిపోయాయి. వాళ్ళ అన్న తమరాసి ఉత్తరాలకు సమాధానం ఎందుకు ఇవ్వలేదో ఇప్పుడు బోధపడింది. పెంచి పెద్దవాళ్ళను చేసినందుకు వాళ్ళకు లభించాల్సిన ప్రతిఫలం ఇదేనా? మారుమట్లాడకుండా గబగబా అడుగులేసుకుంటూ చూడుతున్నాడు తన ఇంటికేపుకు వెళ్తున్నాడు. దారిలో ఒక్కద్దరు కనిపించి ఏదో అడిగాడు. కాని మధు తమయించుకొని సమాధానం చెప్పలేకపోయాడు! కొన్ని నిమిషాలక్రితం తనలో ఎంతో ఆనందం పొంగి పొర్లిపోయింది. ఇప్పుడు - ఏదో తెలిసి ఉండేదేమో మృదయాన్ని చీల్చుకొని బయటికి రావడానికి ప్రయత్నిస్తోంది.

ఇంటిని సమీక్షిస్తున్నాడే అతనిబాధ అధికమవుతోంది. ఆరునెలల్లోనే ఎంత మార్పు వచ్చింది? మనసులు మారడానికి ఒకరోజు చాలా! వైగా దీనికి పెద్దపెద్ద కారణాలు కూడా వుండవచ్చు! అమృతం ఒలికిపోయినచోట - హాలాహలం ప్రవహితమవుతుంది. మధు మనస్సులోని భావాల తాలూకు దృఢత్వం చేదించబడుతోంది - ముక్కలు ముక్కలుగా!

మధు ఇంటిని సమీక్షించాడు. బజారు వేపున గోడకు వైపున ఒక చిన్న మర్రి చెట్టు మొలిచింది. ఆ కారణంగా... గోడ కొంచెం నెట్టిపోయింది. చెట్టు పెద్దదయితే గోడ రెండుగా విడిపోవచ్చు! ఇలాంటిది - మధు ఇదివరలో చూడలేదు. ములుపు తిరిగి గబగబా మెట్టి తలుపు ధడాలనతోసుకొని ఇంట్లోకి వెళ్ళాడు! ఆరునెలల నుంచి మంచమీద ఆతని తండ్రి నిద్రపోతున్నాడు! తల్లి వాళ్ళలో గడపప్రక్కన కూచోని పాతచీరకు అతుకులేసి కుటుంబున్నది. మధు వెళ్ళడంతో - చూచి ఆశ్చర్యపడి - 'వస్తున్నానని ఉత్తరం రాయలేదెంబాబూ!' అని అన్నది. మధుకు కోపం ఉటుకుతూ ఉటుకుతూ వస్తున్నది. కాని ఆపుకున్నాడు. తల్లి వేపు చూచాడు. అతనికీ జారినేసింది. ఒక పాత చీర చిరుగులు కనిపించనియకుండా కట్టుకున్నది. తన తల్లికి ఇలాంటి దుప్పటి ఎందుకు కలగాలి? 'అన్నయ్యేదీ? అన్నాడు మధు! 'గోల్డెన్ పల్లీ పోలావ కుప్ప నూరుస్తున్నాడు! ఇప్పుడే పాలేరు అన్నం పట్టుకొళ్ళాడు.'

అని సమాధానం చెప్పింది - తల్లి! మధు వదిలే - గదిలో పడుకున్నది కొడుకుతో! మధు మాటలు విని బయటికినా రాలేదు. ఇలా రాకపోవటం మధుకు కష్టమనిపించింది.

కుప్పనూర్చేపనిలో వుండి మధు అన్న - ఆరోజు సాయంత్రం కూడా ఇంటికి రాలేదు. పాలేరు రాత్రి భోజనం కూడా పాలం పట్టుకొళ్ళాడు. ఆరాత్రి మధుకు నిద్రపట్టలేదు. 'పెళ్ళి చేసుకున్నది - తనయితే నాన్నను సాధించడం చేసికీ! తన మొహాకే అడగాల్సిందే అడగామ్మగా? ఇంటిగట్టు రచ్చ క్రిందటం చేసికీ! ఈ బోడి ఆస్తి ఎవరి క్యావాలి? నా బతుకు నే బతకగలను! కావాలంటే అమ్మా నాన్న నుకూడా తనవెంట తీసుకొళ్ళాడు! అంతే గాని .... ఇక్కడ కూటికి సుదీర్ఘ యాతనపట్టం నా కిష్టంలేదు.' అని ఏకనా ఆలోచిస్తున్నాడు మధు! ఆ అర్ధరాత్రి - గోల్డెన్ పల్లీ పాలం వెళ్ళి వాళ్ళ అన్నతో - విషయం మేంబో తెల్పుకోవా లనుకున్నాడు. బయట కటికి దీకలులు అలుకొని వున్నాయి, మనుషుల్లోని వైషమ్యాలకు మరే! ఆ ఆంధ్రకారం నుంచి ఏవో వింత ధ్వనులు చిల్చుకొని వస్తున్నాయి - మధులోని విపరీత భావాలకు మరే!

రాత్రంతా అనేక భావనలతో మధు హృదయం కుతకుతలాడింది. ఉదయం అయ్యేసరికి ఆతనిలో అన్నీ ఇగిరిపోయాయి - పూళ్ళొని మిశ్రణం, చెరువుగట్టు మీది గ్రంధాలయం, ఊరి బయట తమరికే వేపున్న వంరెనా గురుకు రాకటంతో!

సుదీర్ఘదానంతో పెట్టే కత్తిం గూవచ్చాయి. కాలకృత్యాల తీర్పుకొని, బట్టలు మార్చుకొని ఆలూ గ్రంధాలయం వేపుకు వెళ్ళడానికి సంతోష దృఢమైనా సమయానికి - పాలం నుంచి వాళ్ళ అన్న వచ్చాడు. అయిన్ని చూచి మధు లోని కొచ్చాడు. వాళ్ళన్న కొంచెం నేపు తలపటాయించాడు. బహూ తల్లిదండ్రుద్దరూ కలిసి తన వివాద విశేషం చెప్పి వుంటారని! ఆ భావం రావటంతోనే... ఏదో బయటపని వున్నవాడే - చూచి వేపుకు వెళ్ళిపోయాడు. మధు గ్రంధాలయం వేపుకు వెళ్ళాడు!

ఆరోజు మధు ఆనందానికి మేరలేక పోయింది. మిశ్రులందరినీ కలుసుకున్నాడు. బ్రెజిల్ లోనే! పోలేదన్న సంగతులు చెప్పాడు. వాళ్ళని అనేకం చిన్నాడు. తనవోమాయి చదువుకొని ఫేలయిన విద్యార్థులు మరల చదువుకు కీర్తి లకు డబ్బు కట్టారు! ఇక్కడంటే చదువులు సాగవని సంతకాంతి పండుగయ్యా... ఇందర్

* మానవుడు మరణిస్తున్నాడు *

వుండి చదువుతారట! 'నీకేమాయ్! తెప్ప చాటావు! మేమే నట్ట నడి సంద్రాన వున్నాం' అన్నాడు - వాళ్ళొక్కొక్కతన! 'తెప్ప చాటకపోవటంలోనే ఆనందం వుంది! మనస్సుకి ఏదీ అంటుంది - తెప్ప చాటితాక అన్నీ సమస్యలే! వాటినుంచి తెప్పరిల్లుకోటం మహాకష్టం' అన్నాడు మధు! ఆ సమస్య లేంటో, వాటినుంచి తెప్పరిల్లుకోటం ఏంటో - దీనిమీద వాళ్ళు తీర్పన భర్తనలు చేయలేదు! పరీక్షల్ని గుర్తించి కాలేజీ రెక్కరర్లను గుర్తించి - అక్కడ చదువుకునే అడ్డపిల్లలను గుర్తించి రకరకాల సంభాషణలు అక్కడ దొర్లిపోయాయి! కానీవు సీనిమాల్ని గుర్తించి చర్చించుకున్నావు. ఆపైన రాజకీయాలు! ఆ తరువాత - మద్రాసు ఆన్లెట్ గొడవలు! ఇలా ఒకదాని తరువాత ఒకటి... వినుగు విరామం లేకుండా మాట్లాడుకొని... సాయంత్రం విడుగుంటలు కొవటంతో - అంతా ఊరి బయటకు బయలుదేరారు! అక్కడ వంతెన మీద కళ్ళి అదివరకే అక్కడ కూచున్న పెద్దమనుషుల జత జేరి... ఎవరిపాలం బాగా పండిందీ, మినములూ పెనలూ ఏ భరణా వున్నవీ, క్రొత్త ధాన్యం ఏ భరణ అమ్మతున్నదీ - అట్లా ప్రశ్నలు వేసి తెలుసుకున్నారు.

రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు మధు తిరిగి ఇంటి కొచ్చాడు. వాళ్ళి అన్న బయట మంచంమీద పడుకున్నాడు. మధు వదిలే - అరుగుదగ్గర క్రింద కూచున్నది. వాళ్ళి నాన్న బయట అరుగుమీద కూచోని... ఎవరితోనో మాట్లాడుకుంటూ చుట్టకొల్లుకుంటున్నాడు. మధు ముందు వాకిలి చాటి... మరల లోపలి గడప చాటుకుంటాడు... 'మద్రాసు ఉద్యోగం ఎట్లా వున్నదీ' అన్నాడు వాళ్ళి అన్న! మధు ఒక నిమిషంపాటు ఆగి 'బాగానే వుంటా' న్నాడు. వంటింటి వాళ్ళిలోనుంచి తల్లి కేకనింది - నీళ్ళు కల్లారిపోతున్నాయని! ఉభయల్లో సంభాషణ ముందుకు సాగలేదు. స్నానం చేసి అన్నం తినేప్పుడు మధుతో చెప్పింది, తల్లి - 'ఈ ఇంట్లో - నీ పెళ్ళితో మనస్సుర్లు ప్రారంభమయ్యాయి! మీ వదిత రోజు ప్రతి చిన్నదానికీ - అసరాని చూటలు అంటుంది. ఇక మీ అన్న మీ నాన్నను సాధించని ఘడియ లేదు. న్యూలు ఫైనలు చదువుకున్న మోడుకు అన్ని ఏమీ లేకపోయినా పదివేలు కట్టుం దొరకుతూంటే - నీవికయంలో చేతులారా మీ నాన్న శిక్షగొట్టా

డని - వాడి సాధింపు! మధు మార్గమాట్లాడలేదు. స్నేహితుల మధ్య కూర్చొని రావటంవల్ల హృదయమేదో తేలికగా వుంది. ఇప్పుడు మరల - అలా చనల భారాన్ని మోసేందుకు అతనికి ఊంలేదు. గ్రామ సీమల కుటుంబాలు నిర్విచారంగా జీవనయానం చేస్తూ పోవాలని అతని అభిలాష! వైషమ్యాలకు అక్కడ తావుండకూడదు!

మధు తల్లి ప్రేమతో పెట్టిన అన్నంతిని - వసారాలో వేసిన మంచం మీద మేను వాల్చాడు! ఊరికి మధ్యలో చెరువు, చెరువుగట్టుమీద - పెద్ద బజారుకు ఎదురుగా గ్రంథాలయం, గ్రంథాలయం ప్రక్కనే కూచున్న పెద్దమనుషులు - తామ రాకులమీద, వికసించిన పూలప్రక్క చేప లోకం... నిశ్చలంగా నిలబడి వుండే తెల్లటికొంగలు" ఇవే మాటిమాటికి అతని ఎదుటి సీనిమా బొమ్మలకు మల్లే కదుల్లాడు తున్నాయి. మధ్య మధ్యన తనకూ తన సోదరుని మధ్య వున్న దూరాన్ని కొలుస్తున్నాడు.

* * *

బ్రహ్మముహూర్తం వేళే... ఊరంతా సందిడిగాఉంది. పొలాలు వాళ్ళేవాళ్ళు పుల్లన్నారు. కావిళ్ళతోనీళ్ళు తెచ్చేవాళ్ళు తెస్తున్నారు. వారిదాసుళ్ళు... రోజుకి మల్లే - 'నిన్నే నమ్మినారా రామా!' అంటూ బయలుదేరారు! నవయువకులకు ముగ్ధవేయటం సరదాగావుంటే... అంతకంటే చిన్న పిల్లలకు గొబ్బిమ్మలు చేయటం సరదాగా వున్నది. ఎనిమిదిగంటలదాకా నిద్రపోవడానికి అలవాటుపడ్డ మధు... ఒక్కసారిగా టైల విడదో పెద్ద గలా భావిన్యం చేపుటికి ఉలిక్కి పడి లేచాడు! ఆ గండరగోళం తనిట్లో దేమో ఆసుకున్నాడు! కాని అది పూర్తి గ్రామానికే సంబంధించిందని - మధుకు తెలిలేదు. 'ఏమిటి? ఏమిటి?' అంటూ చూచావిడిగా బయటికివచ్చాడు. జనం గుమిగూడి - 'నారాయణమూర్తి మరణిస్తున్నాడు!' అని కేకలు పెడుతున్నారు. మధుకీతీం లో ఒక్కసారి గార క్త సంఘారం ఆగిపోయినట్లనిపించింది. 'పంటకాలవ ప్రక్కన ఎవరో చంటి పడేశారు.. రక్తం కాలగా పారుతున్నదట - ఇంకా కొన వూపిరుంది' - ఈమాటలు మళ్ళీ జనంలో నుంచి వినిపించాయి. కాని మధుకు బోధపడలేదు. 'అయిన ఎందుకు మరణిస్తున్నాడు - ఎవరీ ఘాతుక కార్యానికి ఒడిగట్టారు?' అని విగ్రహా అరుస్తూ అక్కడ నిలచున్న జనాన్ని అడుగుతున్నాడు. ఇంతలోకే

మధు తల్లి బయటికి పరుగెత్తుకొనివచ్చి - రెక్కపుచ్చుకొని లోనికి తీసుకెళ్ళింది. వాళ్ళి నాన్న... మధును ఉద్దేశించి అన్నాడు - 'ఎందుకురా నీవిలా ఉండేక పడతావు? ఇక్కడ మనుషుల్లో లోపల లోపల రాజుకునే ద్వేషాల ఫలితమే ఈ వాత్య! ఒకళ్ళను చూస్తే మరొకళ్ళకు గిట్టదు! ఎవడైనా నాలుగు డబ్బులు సంపాదించుకుంటూంటే ఓర్వలేని తనం! ప్రతి నిత్యం... ఈ పెద్దపెద్ద రైతులదగ్గర చిన్న కొరు రైతులంతా దాసోహం అంటూ వుండాలి! క్రిందటి సంవత్సరంనుంచే మన స్వర్ణలు మరింత పెరిగిపోయాయి! కమ్యూనిస్టుల హడావిడి జాస్తిగా వున్నప్పుడు... ఊళ్ళోని ఒకళ్ళిద్దరు పెద్దమనుషులు పోలీసుల్ని వెంటేసుకొని... వాళ్ళకు గిట్టనివాళ్ళందరినీ కమ్యూనిస్టులేనని చెప్పగా... వాళ్ళను యమయాతనలకు గురికేశారు పోలీసులు! బూతులు తిట్టారు. ఇంట్లోవున్న సామాను చిందరవందర కేశారు. పచ్చళ్ళ జాడీలు పగలగొట్టారు. నడివాడ తీసుకెళ్ళి బాగా చితకగొట్టి పంపించారు! అయితే, నిజంగా వాళ్ళు కమ్యూనిస్టులు కారు! కత్తు సాధించుకోటానికి చేసిన కుతంత్రం ఇది! దాంతో ఊళ్ళో రెండు పార్టీలయ్యాయి! క్రిందటి ఎన్నికల్లో కమ్యూనిస్టులంటే ఇష్టం లేకపోయినా... గ్రామ తగాదాల్ని పురస్కరించుకొని - ఒక పార్టీవాళ్ళు కమ్యూనిస్టులకే ఓట్లిచ్చారు. వైషమ్యాల రాజు తున్నాయి. అబద్ధపు సాక్ష్యాలతో, దొంగ సత్తాలతో అనేక కేసులు నడిచాయి - ఉభయల మధ్య! ఒక బంధుభూమి సాగ విషయంలో కూడా ఒక వర్గం వాళ్ళు అలకాయస్తే మరొక వర్గం 144 సెక్షను తెప్పించి పోలీసుల ఆసరా తీసుకున్నది. పోలీ, రోజూ పాలం నీళ్ళవంతులదగ్గర తగాదాలే! ఇవి రోజూ రోజుకీ ముదిరిపోతున్నాయి. పెద్ద పెద్ద రైతులంతా వెనకుండి చిన్న కొరు రైతుల మధ్య తగాదాలు పెంచి కేసులు నడికిస్తారు. ఈ కేసులు ఢిల్లీ కోర్టు, ప్రిక్ కానిల్ దాకా కూడా ఎక్కించడానికి వీళ్ళు ఎల్లప్పుడూ సిద్ధమే! ఖానీలు జరగడం ఇదివరకెప్పుడూ లేదు. ఇక మొదలు... ఆహూహీగా తిరిగి మీకురొళ్ళకు ఈ విషయాలన్నీ తెలివు మీ గాడు - బయటి ప్రపంచానికే ఇక్కడ లోతుపాతులు తెలివు! తెలుసుకొని కూడా ఎవరేమీ చేయలేరు!"

ఇకన్నీ విని మధు కొయ్యబారిపోయాడు! పెద్దమల చివర గగర్పాటు కలిగింది. కనురెప్పలు చెమర్చిగిల్లాయి. పిదదుఃఖం ఉబురుతోంది. మారుమాట్లాడలే

మధుమరల బయటికి వచ్చి నిలుచున్నాడు! బయట ఎవరూ లేరు. అలా చలనభారంతో క్రుంగిపోతున్న మధు - బయట అరుగుమీద కూలబడ్డాడు. ఇంతలోనే మరల ఏదో గల్లంతు వినిపించింది. మధుకు లేవ బుద్ధి వేయలేదు. అలాగే కూచోని ఆలకిస్తున్నాడు. గండరగోళం తనను సమీపించింది..... 'నారాయణమూర్తి కవంతోనే మరో కవం కూడా ఈ రోజు కృతానానికి చెల్లింది. వాడెవడో మాకు తెలుసు! వాడి రక్తాన్ని ఇవ్వాలి కళ్ళమాస్తాం. మేమంత చేతులు చచ్చితే!' ప్రతిపక్షంవాళ్ళు కేకలు పెట్టుకుంటూ వస్తున్నారు. మధు అటువేపు లేరిపారజూచాడు! ఒక మంచం మీద చచ్చిపోతున్న నారాయణమూర్తిని పడుకోబెట్టి ఇంటికి చేరుస్తున్నారు. ఇంకా రక్తం క్రింద కారుతున్నది. తల రక్తపు ముద్దలాగా కనిపిస్తున్నది. ఒక చెయ్యి పూడి పోటానికి ఇంకొంచెం పట్టున్నది. వంటి మీది గుడ్డలు ఆస్తమిస్తున్న సూర్యుడిలా వున్నాయి.

మధు మనస్సు వికావికలైపోయింది. ఆనందం వెల్లివిరిసిపోవలసిన పల్లెపట్టుల్లో ఇలాంటి ఘోరతమఘటనలు జరిగిపోతాయని మధుస్వప్నంలో కూడా ఊహించలేదు. మానవుడు మరణిస్తున్నాడు. మానవత్వం నశిస్తోంది. మరణిస్తున్న మానవుణ్ణి, నశిస్తున్న మానవత్వాన్ని... రక్షించాలన్న బాధ్యత తనమీదే వున్నట్లు మధు భావించాడు. మరోపాయంకోసం ఆలోచింపసాగాడు. 'ఒకరినొకరు చంపుకోవటం వల్ల మిర్రేమి సాగించలేదు... పరిస్థితుల్ని సమన్వయం చేసుకొని జీవించటానికి ప్రయత్నం చేయండి. మీ బిడ్డలకు మీరు ఒక నూతన పథాన్ని చూపించండి' - అని ప్రతి ఇంటికి వెళ్లి చెబుదా మనుకున్నాడు! స్నేహితుల్ని ఏకంచేసి... మన తండ్రుల హృదయాలలోవున్న వైషమ్యాల్ని తీసేసి ఒక నూతన జగత్తును మనం సృష్టించి రాబోయే తరం వాళ్ళకు ఒక ఆదర్శాన్ని ప్రదర్శిద్దాం! అని ప్రబోధం చేయాలనుకున్నాడు! క్రొత్తగా మున్నగురి చేస్తున్న స్నేహితుణ్ణి కలుసుకొని - 'ఈపస్పర ద్వేషాలు అంతరించే విధానం ఆలోచించమని ప్రాధేయపడాలనుకున్నాడు. కాని మధు కూచున్న చోటి కుంచి లేవలేక పోయాడు!

ఆటూల మధు అన్నం తినలేకపోయాడు. తల్లి తండ్రి ఇద్దరూ బ్రతియాలిదారు. దిన లేడు. ఉదయం నుంచి బయట అరుగుమీద నిశ్చలంగా కూచున్న మధు నడిదోడించి వాళ్ళ అన్నం తన్నాడు - 'ఏంటోయ్! ఊళ్లోవాళ్ళు చతుంట్ నీకెందుకారాధ!

* అనాది వృత్తి ఏది? *

ఒక డాక్టరు, ఒక యింజనీరు, ఒక రాజకీయ వేత్త ముగ్గురూ ఒకరోజున ఒకచోట సమావేశమై, 'ప్రపంచంలో కల్లా అతి పురాతనమైన వృత్తి ఏదీ' అనే విషయం మీద వాదోపవాదాలు ప్రారంభించారు.

ముందుగా డాక్టరు వైద్య వృత్తి అతి ప్రాచీనమైనదని అంటూ, అందుకు తార్కాణంగా బైబిల్ లోని భాగాన్ని యిలా వుటంకించాడు. "ఆదిలో ఆదామును మాత్రమే సృష్టించిన భగవంతుడు, ఆ ఆదాము అస్థి పంజరంలోని ఒక ఎముకను తుంచి, అందులో నుంచే హవాను సృష్టించాడు. ఆ

ఎముకను తుంచటమంటే అది శత్రుప్రయోగానికి సంబంధించిన విషయం"

వెంటనే యింజనీరు అందుకుని "ఆదామును సృష్టించక పూర్వమే భగవంతుడు కల్లోలంలో నుంచే యీ విశ్వాన్ని సృష్టించాడు. అలా కల్లోలంలో నుంచి విశ్వసృష్టి జరిగిందంటే, అందులో ఎంతో యింజనీరింగ్ పనితనం యిమిడి వుంది" అన్నాడు.

ఆయన ఆవాక్యం ముగించి ముగించక ముందే, రాజకీయ వేత్త కల్పించుకొని, "ఆ! ఆ! అట్టే! అట్టే - విశ్వ సృష్టికి పూర్వం కల్లోలం వున్నదన్నావే - అదేవరు సృష్టించారా? - మారాజకీయ వేత్తే!" అన్నాడు.

వాళ్ళ వైషమ్యాల్ని గూర్చి నీవేమీ చింతించనక్కర్లేదు! మధుకు ఉద్దేశం ఆగలేదు. ఈ విషయంలో వాళ్ళ అన్న తనకు సలహా ఇవ్వటం సుతరామూ ఇష్టంలేదు. అందుకని అన్నాడు. 'నీలాంటి వాళ్ళుండటమే గ్రామాలిలాతగ లాడాయి. మీరు ముందు కుటుంబాల్లో చిచ్చురగిలిస్తారు. ఆ తరువాత అది ఆనేక గ్రామాలకు, ప్రాంతాలకు, దేశాలకు ఆవరిస్తుంది. నీలాంటి వాళ్ళు యావత్ ప్రపంచానికేముప్పుచేటు! ఆ తరువాత మధు అక్కడ ఆగకుండా బయటి కల్పిపోయాడు. బజార్లో ఒక్క పురుగు కనిపించలేదు. అందరూ బజారువేపు తలుపులు విదాయించుకొని లోవల కూచున్నాడు. చెరువు గట్టుమీద కూడా ఎవరూ కనిపించలేదు. గ్రంథాలయం తలుపులు కూడా మూసుకొని వున్నాయి. మద్రాసు అసెంబ్లీ చర్చల మీదా, హిందుస్తాన్ సరిహద్దుల మీదా సంఘ

ర్వణలకు గూర్చి, కొరియాలో జరిగే ఆమెరికన్ విమానదాడుల్ని గూర్చి - వాదోపవాదాలు చేసుకునే - తన స్నేహితుల్లో ఒక్కడూ అక్కడ కనిపించలేదు. గ్రంథాలయానికి సమీపంలో కూర్చొని - జీవిత సత్వరత్వాన్ని గూర్చి, కర్మఫలాన్ని గూర్చి చర్చించుకుంటూ - 'ఇది అంతా ఏ జన్మలోనో చేసుకున్న పాపఫలం! అసలు కలియగంలో భర్తమే ఒక పాదం - అదీ పూర్తయిపోయింది.' అని చెప్పుకునే పెద్ద మనుషులు అక్కడలేరు! కనిసం లంక పాగాకు ప్రాశస్త్యాన్ని గూర్చి చర్చించుకునే ముసలాళ్ళు పైతిం అక్కడ కనిపించడంలేదు. అటూ ఇటూ లేరిపారజూచి మరల తిరిగివచ్చి మధు గ్రంథాలయం ముందున్న అరుగుమీద కూచున్నాడు దిగాలపడిన హృదయంతో!

మరల వెనక్కి తిరిగి చూచాడు. గ్రంథా [55 వ పేజీ చూడండి]

సంసారం

“ప్రేమ్ ఇలాహా.”
“.....”

“ఈశ్వరా! నా గొంతుక చించుకొన్నా చానికి వివరమేదీ. ఏమిచేయను భగవంతుడా.”

“నన్నునందీ, అంతలోనే జేముళ్ళకు దయ్యాలకు చెప్పవలసిన అవసరమేమొచ్చిందండీ.”

“నిన్ను పిలవాలంటే లేవటినంచి ఇంటి నుండా లొడవీకర్లు పెట్టించారి. ఒక సారా! రెండుసార్లా!! లక్షసార్లు గొంతుక బొంగురు పోయేటట్లు పిలిచారు. అదిగాక ఏమికాలమే!”

“కాలాని కేసుండీ. అయినా నే నొచ్చానుగా. ఇంకెందుకండీ భాగోతం.”

“కాలానికి కామా, మాకాలంలో అలాగ చేకొమా. ఓయ్ అంటే ఆ మాట పూర్తిగామందానె ఆ అని సమాధానం చెప్పేవాళ్ళం. అయినా ఎప్పుడైనా ఎదురు చెప్పామా. నేను చెప్పేదంతా నీకు భాగోతం అయిందేమీ. ఏమి విద్వారం. ఏమి విద్వారం.”

“విద్వారాని కేమొచ్చిందిప్పుడు. ఉల్లి పోయి తరుగుతుంటే వాళ్ళ కోడలు కాంతివచ్చి ఏవో చెప్తుంటే ఆలకిస్తున్నాను. ఇంతలోనే భయం, భయమని మీరు కేకలు మొదలు పెట్టారు. వచ్చినవారు ఏమవుతుంటారండీ. వాగ్వికృతి తెలుగుకొరి మూటాడలిగారి.”

“అదేమిటే. పనిచేస్తూ వూసులు వింటుంటే నా పిలుపులు నీకు విరిపిస్తాయా. నేనీవి కుక్కనా భింయి, భయమని అరవటానికి. ఇదంతా నా కర్మం. ఈ కాలపు కోడళ్ళు అత్తల్ని కుక్కలక్రిందా, పండులక్రిందా జమకట్టేస్తున్నారు. ఎంత మార్చేకావురా భగవంతుడా.”

“ఎంక రాగాలు మొదలెట్టాలేమిటి. మీ అబ్బాయి వచ్చేవేళయింది. ఎంక ఊరు సుందరూ.”

“అబ్బాయి లేకప్పుడు కోటికివచ్చిన మాట లనటమూ, రాగానే ఏమీ ఎరిగిరి నాంచారిలాగ వుండటమూనా! ఏమి జిత్తుల మారివే. నీవో నేను తేగలేను. నేను యింక ఈ యింట్లోవుండే ఆశలేదు” అని కాళ్ళు చాపుకొని, కూనిరాగాలు పెట్టా,

పంజెకొంగుతో కళ్ళనీళ్ళు తుడుచుకుంటూ కూర్చుండి నారాయణమ్మ.

అప్పుడే లోనికి వస్తూ తల్లి మాటలు విన్నాడు సుదర్శనం. ఆఫీసులో కళ్ళు చించుకొని చేతిలోని పార్కరు పెన్నుకు పనిచెప్పి, తను చిన్నపుడు వున్న ఆస్తి రెండేకరాలు కెటి కప్ప చెప్పి నేర్చుకొన్న అక్షరాలు, అంకెలూ వ్రాసి ఉన్నారు మంటూ ఇంటికి వస్తే, యింటిదగ్గ ఆలై కోడళ్ళ యుద్ధం. ఏవో పూర్వపు మనిషి, అని లక్ష్మీ పూరుకోడు. పెద్దదయి యుండి కూడా చిన్నదాని తెల్లమిటని అమ్మ ఊరుకోడు. మధ్య తను నలగిపోవటం తప్ప ఏమీ ప్రయోజనం లేదు. అమ్మకు ఆగ్రహం వచ్చినా, అమగ్రహం వచ్చినా పట్టడానికి ఇంద్రాదిదేవతలుకూడా చాలరు. సుదర్శనం ఎవరిని ఏమవగలడు? అటు కన్న

తల్లి, ఇటు భార్య. ఇలా ఆలోచిస్తూ అలసి పోయిన సుదర్శనం “లక్ష్మీ” అని చిన్న కేక చేశాడు.

“ఆ.. అంటూ ఎదురుగా ట్రోవో ప్రణయంబుధి నిలబ్బివుంటే తన కేవల చిల్లని గారి పీచినట్లు అలసిన నరాలకు నేడ దీర్చి నట్లయింది.

“టీ త్రాగండి” అన్న మృదువైన మాటలు, పోయిన ప్రాణాన్ని మళ్ళీ బొంచెలో పడచేసినై.

పేదకు దొరికిన పెన్నిధివలెనున్న అమ్మ తమలూగ, ఒక్కొక్క గుటక వేస్తూ, చిరు నవ్వు లొలకరించుచున్న సుందరముఖాన్ని చూస్తూవుంటే తనకు గలిగిన అలసటంతా పోయి తనలో ఒక నూత్న రేఖ వికాసాన్ని గలిగిస్తుంది.

ఏమీ పోషక పిచ్చివానివలె, ఆయి స్కాంలపు పద్మముల్లాగ ఆకరిస్తున్న ఆమె సొగసు కళ్ళలోకి మాస్తూ కూర్చున్నాడు. సుదర్శనానికి ఆమె ఒక రంభలూగ కనిపిస్తుంది.

“నీలో ఎన్నడు చూడని అందాన్ని చూస్తున్నాను లక్ష్మీ.”

“పోదురూ” అని భారీ చేసిన టీగాను తీసుకొని లక్ష్మీ తుద్రమని లోపలికి వెళ్ళి పోయింది.

* * *
“రండి అన్నయ్యగారూ! చాలకోజా లయిందండి మీరు వచ్చి. ఏవో దారి తప్పి వచ్చినట్లున్నారు”
“దారి తప్పట మొందుకండీ. రావాలనే వచ్చినప్పుడు.”

“దాని కేమిరెండీ. అమ్మా! లక్ష్మీ! నాన్నగారికి చెంబుతో నీళ్ళు తీసుకురా కాళ్ళు కడుక్కుంటారు.”
లక్ష్మీ చెంబుతో నీళ్ళు తీసుకువచ్చింది. తన తండ్రి ఎందుకు వచ్చాడో తనకు తెలుసు. అందుకు అత్తగారికి యిష్ట ముండేది కూడ తెలుసు.

“అన్నయ్యగారూ! మీ పూరి విశేష లేమిటండీ. పరిస్థితులు ఎలాగున్నాయి. ఏమిటి సంగతి. అయ్యా! నామతి మండ. ఏమే అలా మాస్తూ నుంచొన్నావేమే. నాన్నగారికి టీ చెయ్యమ్యా! అది గాక అన్నయ్యగారూ! లక్ష్మీ వతి పిచ్చిపిల్లయి పోయిందండీ.”

“అత్తగారి తెలివితేటలు ఏమీ అబ్బ లేదమంటే.”

“నా తెలివితేటలబ్బులే బాగుపడిపోను. నా ఆచారాన్నంతా మంట గలుపుతున్నారు. ఎంతో పూజనియంగా మూకు మంటున్న “గోవిందనామాల” శుభ్రకం ముట్టుకోదుగదా! కన్నెత్తి అయినా చూడకంటే నమ్మండి. ఏమిటో తగనిగొడవొచ్చి పడిపోయిందండీ. మా కాలంలో...” అని ఏమో చెప్పబోతుండగా,

“అబ్బాయి ఇంకా రాలేకే. వచ్చేటయి మయింది” అని లక్ష్మీ తెచ్చియిచ్చిన టీ త్రాగి ఇప్పుడే వస్తానని చెప్పి అలా బహుళుకు చెళ్ళాడు నర్సయ్య.

నర్సయ్య డబ్బుగలవాడు. సుదర్శనం వారియింటికి మట్టపుమాపుకు చెళ్ళాడు. వారికి వీరికి బాదరాయణ సంబంధంవుంది. సంబంధంవున్నా కలుగజేసుకొని ఒక రియింటికి పడేపడే చెళ్ళి రకంగాను సుదర్శనం. చిరుపుకున్నవాడూ, పరుసకు కూడా తగినవాడూ, బుద్ధిమంతుడూ అని సుదర్శనానికి తన కూతురి నివ్వనలచాగు నర్సయ్య. లక్ష్మీకూడా అందుకు ఇష్ట పడింది. సుదర్శనం తండ్రి తన కొడుకు

“అప్పుడే చెయ్యిపెట్టావుటే. నీవు ఏది పట్టుకున్నా అది భస్మమవటమే, తప్పు ఏమీ మిగలదు.”

వివాహం చూడకుండానే చనిపోయాడు. తండ్రి సంపాదించిన రెండేకరాలు తన శవపుకు అయిపోయాయి. సుదర్శనం స్వంత రెక్కలమీద ఇల్లు అనేది కూడ బెట్టాడు. ఆ యింటిలో ఒకభాగం వారికి వుంచుకొని మిగిలినభాగము అద్దెకిచ్చాడు. తల్లి వారాయణమ్మ, లక్ష్మి, సుదర్శనం. ఇదే వారి కుటుంబం. పండుగకు లక్ష్మిని తీసుకు వెళ్ళువామని నర్సయ్య వచ్చాడు.

ఆ రాత్రి భోజనాలయ్యాక లక్ష్మి తండ్రికి పడక ఆమర్చి, అత్తగారి పడక నురించి తనకు జోక్యము లేదు గనుక సుదర్శనం గదిలోకి వెళ్ళి దగ్గర కూర్చోంది. సుదర్శనం భార్యతో

“మీ నాన్నగారితో వెళ్తావా” అని అడిగాడు.

“మీ యిష్టం. మీరు వంతులే వెళ్ళుతాను” అని అదోలాగ చెప్పడం చూచి

“ఏం లక్ష్మీ! అలాగున్నావు. సంగతేమిట”ని బుజ్జగించి అడిగాడు.

“నునకో బుజ్జి పాపాయి త్వరలోనే మనకు సంతోషాన్ని గల్గించడానికి మనిం టికి రాబోతున్నాడు” అని చిరునవ్వుతో చెప్పింది.

“అమ్మ దొంగా! అయితే అతవనెన్నమాట” అని సుదర్శనం అలోచించి చెప్పాడు.

“అమ్మను అడిగావా”

“మీ అమ్మగారితో మరం గాదు. ఇప్పుడన్నా మాట తర్వాత ఉండదు. అందుచేత...”

“ఏకేలాగయినా ఆమె మన యింటిపెద్ద. ఏమీ అడ్డు చెప్పదులే.”

“అందుచేత”

“అడగమని అంటున్నాను.” అని చెప్పి లక్ష్మిని తనవైపుకు లాక్కున్నాడు.

“చాలైదురూ! నేర్పారు” అని లక్ష్మి తన పక్కమీదకు వెళ్ళిపోయింది.

* * *
సుదర్శనానికి నిజంగా పిచ్చిపట్టినట్లుగా

ఉంది. లక్ష్మివెళ్ళి కొన్ని నెలలు గడిచినై. బుధవారంకోసం ఎదురుమాస్తా వున్నాడు. ఆనాడు లక్ష్మి ఓ బుజ్జాయితో వస్తుందని టెలిగ్రాము వచ్చింది. నిజంగా కాలము మీద, కాల వేగముమీద చాల కోపము వచ్చింది. టెలిగ్రామువచ్చిన దగ్గరనుంచి మర్రి మందంగా గడియారం తిరుగుతున్న దనుకొన్నాడు. సరిగ్గా ఆరోజు, ఆగంట, ఆ నిమిషానికి బండి ప్లాటుఫారముమీద ఆగింది. అంతకు గంటనుంచి ప్లాటు పారాన్ని సుదర్శనం తన కళ్ళతో అరుగ దీస్తున్నాడు. చిరునవ్వుతో లక్ష్మిముఖం కనుపించేసరికి చేతిలోని పిల్లవాడిని గబుక్కున తీసుకొని గట్టిగా అడుముకొని బంగ కొరికాడు.

“అరే! ఎంతపని చేస్తున్నాడు!! అంత తొందరవుతే ఎలాగు. ఆగండి” అన్న భార్యమాటలు విని తల వైకెత్తి చూచాడు. లక్ష్మి, ఎవరన్నా చూస్తే నవ్వుతారని, వెక్కిరిస్తున్నట్లుగా చూచింది. నీకోసం

నాయనమ్మ ఎదురుమాస్తుంటుందిరా." అని ఓ హులివానిని చూచి యింటికి బండి కట్టించుకొని వచ్చారు. గుమ్మములో నుంచే నారాయణమ్మ పిల్లవాడికి దిప్పి తీసి లోపలకు తీసుకెళ్ళింది.

లక్ష్మీ కూడా లోపలకు వస్తుంటే,

"అదేమిటి పిల్లా! బుద్ధివుండ నక్కర లేదే! కాళ్ళు కడుక్కోకుండా లోపలకు వస్తావా? అయినా నే నేగలేనమ్మా ఈ యింటిలో! చూ కాలంలో..."

"వేగనియ్యక నేనేం పట్టుకొన్నానా" అని అడ్డు వచ్చింది లక్ష్మీ.

"పట్టుకొన్నా నోరు మూసుకొని వుండ వలసిందే" అని కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకొంది నారాయణమ్మ.

"అదేమిట అమ్మా! అప్పుడే కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకోవలసిన అవసరం ఏమొచ్చింది. అది చిన్నది. దానికి తెలియదు. నీవు చెప్పాలి కానీ కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకోవలసిన అవసరం మేమొచ్చింది. 'శుభమా' అని అది వస్తే అప్పుడే ఏడుపులు కాపనార్థాలున్నా"

సుదర్శనం ముఖం కొంచెం నలుపు బారటం చూచింది లక్ష్మీ.

"అది యింకా చిన్నదా! అయినా ఎవరలా పోలే నాకేం. పెళ్ళాన్ని వెనకేసుకొని వచ్చాడులే. నాకన్న అదే ఎక్కువ వాడికి" అంటూ పిల్లవాడిని మంచమీద పడుకోబెట్టి లోపలకు వెళ్ళిపోయింది నారాయణమ్మ ముక్తు పైకెగిరికుంటూ.

లక్ష్మీ మనస్సు చచ్చిపోయినంత వస్తోంది. తనవల్లేకదా అత్రగారికి యింతకోపము. ఆవిడ అసలే మూర్ఖపుమనిషి. తన వట్టిన కుండేలుకు మూడేకొల్లనే రకం. సుదర్శనం కూడ అలా బయటకు వెళ్ళిపోయాడు. ఎవరేమి చేసినా చంటిపిల్లవాడి సంగతి తనదే గనుక ఏడుస్తున్న చంటిపిల్లవాడిని బుజ్జగించింది లక్ష్మీ.

పిల్లవాడికి పోలిచ్చి నిద్రబుచ్చి లోపలకు వెళ్ళింది. నారాయణమ్మ ఏదో గొణుగు కుంటూ ఓమూల గోవిందనామములు పుస్తకాన్ని తిరగవేస్తుంది. లక్ష్మీ బియ్యముతీసి తిపాలలో పొసింది. అంతలో నారాయణమ్మ

"అప్పుడే చెయ్యిపెట్టావేలే. నీవు ఏది పట్టుకున్నా అది భస్మమవటమే తప్ప ఏమీ మిగలదు. అయినా అప్పుడేనా వంట చేశావటే ఈ యింటిలో. నీ చేతితో ఎప్పుడైనా తిన్నానటే నన్ను నా ఆచారమంతటినీ, మూలాలల కాలం

నుంచి వచ్చిన ఈ పుణ్యాన్ని అంతా పాడుచేస్తున్నావు."

"నేనేమన్నా వంటచేశా నేమిటండీ. బియ్యము పట్టుకొనేటంతలో మీ ఆచారాన్నంతటినీ బోగొట్టావా. అంత పెద్ద పెద్ద క్షేత్రం దుకండ్" అని లక్ష్మీ మెల్లగా అని అక్కడనుంచి వైపువద్దకు నీళ్ళ బింద తీసుకొని వెళ్ళింది.

ఇలాగే రోజులు గడుస్తున్నయ్య. అత్త కొడళ్ళ ముఖాలు ముఖాముఖి కలుసుకున్నా, మాటలు పెగుసుగానే వస్తున్నయ్య. సుదర్శనం లక్ష్మీ పెట్టిన రెండు మెతుకులూ గొంతుకలో వేసుకొని వెళ్ళుతున్నాడు.

ఒకరోజున నారాయణమ్మ తమ్ముడు గోవిందం వచ్చాడు. అక్క నారాయణమ్మను తన కొడుకు పెళ్ళికి తీసుకపోదామని వచ్చాడు. చాలరోజుల కొచ్చినందువల్ల తమ్ముడిని పదిరోజులుండమని బలవంతం చేసింది. ఈ పదిరోజులు అక్కడే వుండవచ్చునని మరునాడే ప్రయాణానికి సిద్దము కమ్మన్నాడు గోవిందం. వచ్చిన రోజు రాత్రి భోజనాలయ్యాక తీరుబడిగా కూర్చున్నారు అక్కా తమ్ముళ్ళు. లక్ష్మీకి పెళ్ళికి వెళ్ళడానికి ఇష్టములేదు. అదిగాక సుదర్శనం కూడా, ఆఫీసులో ఇనస్పెక్టరు వుండుటవల్ల, రాలేసని చెప్పాడు. అందుచేత ఇష్టమున్నా, లేకపోయినా లక్ష్మీ ఉండవలసి వచ్చింది.

"అమ్మాయి ఏదక్కా? ఒకసారి పిలవ" మని అక్క నారాయణమ్మతో అనగా

"నీవే పిలవరా," అని నారాయణమ్మ ముఖము అటువైపు తిప్పి అంది.

అదిజూచి గోవిందం మళ్ళీ "నువ్వు పిలవ్వ" అన్నాడు.

"అది నేను పిలువే రాదురా! నీవు పిలువే పిలుపు. లేకపోలే మానెయ్యి" అని కొపముతో అంది నారాయణమ్మ.

ఇంతలో లోపల పిల్లాడు కేరుకేరుమని ఏడుస్తున్నాడు. వివగానే నారాయణమ్మ లోపలకువెళ్లి చంటాడిని తీసుకొని ఎత్తుకుంది. వాడు ఎంతకూ ఏడుపు మానక పోవటం చూచి, తను వాడికోసం కొన్న బొమ్మలూ, అబి తెచ్చి ఎదురుగా పెట్టింది. అయినా ఏడుపు మానలేదు.

"చూశావురా! పిల్లాడు ఇలా ఏడుస్తున్నా వినిపించుకొన్నదేమో! వాడి గొంతుక పగిలిపోతున్నా కొంచెము పాలు పోయ్యదు. కని వదిలిపెట్టేసింది. మొగుడుతో మాట్లాడుతూ కూర్చుంది. ఇదిరా వరుస" అని తమ్ముడుతో చెపుతున్నంతలో,

వేదాంతి:—

మనం ఒకింతగా దానం చేస్తే, మరికొద్ది కాలానికే అది మనకు రెండింతలుగా తిరిగొస్తుంది.

శ్రోత:—

మీరు పలికింది అక్షరాలా నిజమండీ! నేను గడచిన సంవత్సరములో నా కుమార్తెను ఒకరికి కన్యాదానం చేశాను. అప్పటికప్పుడే కూతురూ అల్లుడూ యిద్దరూ వచ్చి నాయంట కాపురం బెట్టారు. —గోపిశ్రీ

"నేనేమి మాటలాడటం లేదు. వారికి భోజనము వడిస్తూ వుండటమువల్ల ఆలస్యమయింది" అని లక్ష్మీ పిల్లాడికోసం వచ్చింది.

"చాలేనే! ఊరుకోరా బాబూ! ఏడువకు" అని మనుమడిని భుజముమీద వేసుకొని తిప్పుతూవుంది.

అత్రలకు కొడళ్ళకన్నా కొడళ్ళకు పుట్టిన పిల్లలమీద మక్కువెక్కువ. కొడలు చచ్చినా బ్రతికినా మనుమడు బాగుండాని. ఇది వారి కోరిక.

"పాలిస్తాను. ఇలా యియ్యండి" అని లక్ష్మీ చేతులు చాపింది.

"తీసుకో అమ్మా! తీసుకో!! నీయిష్టము చచ్చినట్లు చేసుకో" అని పిల్లవాడిని మంచముమీద పడుకోబెట్టింది.

ఇదంతా గోవిందం చూచాడు. ఇద్దరూ ముఖాలు చూసుకోకుండా మాట్లాడటము, పిల్లాడిని చేతి కివ్వకుండా మంచముమీద పడుకోబెట్టటమూ అంతా చూచాడు.

"అమ్మా! నీవు అబ్బాయి తప్పకుండా తమ్ముడి పెళ్ళికి రానాలి."

"వారికి ఆఫీసులో పనివుందిట. నెలవై ఇవ్వరట. అందుచేత వారితోపాటు నేనూ రావటానికి నిలులేదండీ."

"అబ్బాయి ఈ నాలుగు రోజులూ హోటలులోనైనా భోంచేస్తాడు. నీవు తప్పకుండా వచ్చి తమ్ముడిపెళ్ళి జరిపించాలి."

"అదేమిటి బాబాయిగారూ! నేను రాక

పోతే పెళ్ళి అగిపోతుందంటారా? వారికి హోటలు భోజనము సరిపడదు ఆ సంగతి ఆత్మయ్యగారికికూడ తెలుసు" అని పిల్లాడిని తీసుకొని లోపలకు వెళ్ళింది సుదర్శనం ఏదో ఆఫీసుపని గదిలో కూర్చొని చూసుకుంటున్నాడు

"అబ్బాయిని కూడా అడగనేంటి అక్కా" అని గోవిందం అడిగినదానికి

"వాడిని అడిగినా అదే చెప్పలేదు. పోనీ అడగు" అని అక్క తమ్ముడికి పెడ సరపు సలహా చెప్పింది

సుదర్శనం కూడా అదే సమాధానం చెప్పాడు "మీ అమ్మాయివస్తే తీసుక వెళ్ళండి నాకేమి అభ్యంతరంలేద"న్నాడు. కానీ లక్ష్మీ రానంది

"నా రెవ్వరూ రాకపోతే నేను రానురా"

"మీ రెవ్వరూ రాకపోతే పెళ్ళి మానేస్తాను" అని గోవిందం నిరాశపూరితమైన స్వరంతో అనగా

"అదేంటిరా! అలా గంటావు! అటు వంటి మాటలు శుభమా అంటూ అనకురా" అని నారాయణమ్మ అంది

"నీ సంగతి అంతా నేను తెలుసుకున్నాను. నువ్వు వాళ్ళను రమ్మం చేస్తారు. నాగురించైనా, నీ మేనల్లుడుగురించైనా, అబ్బాయితో రమ్మనమని చెప్పా"

"నాళ్ళను బ్రతిమాలమంటా వేమిటిరా? నేను చస్తే వాళ్ళను రమ్మనమని అడుగను"

"అయితే నా సంచి ఇలా యివ్వండి" అని లేచి చొక్కా తొడుక్కోవటం చూచి,

"ఉరుకోరా! నామీద ఒట్టు నీవు వెళ్లావంటే" అని నారాయణమ్మ తమ్ముడిచేయి పట్టుకుంది.

"మీరు ముగ్గురూ పెళ్ళికి రాకపోతే నామీద ఒట్టు" అని గోవిందం సంచి తీసుకొని బయలుదేరాడు. నారాయణమ్మకు గట్టి చిక్కే వచ్చింది. తన మనస్సు కన్న కొడుకుతో మాట్లాడటానికి అంగీకరించడంలేదు. అటువంటప్పుడు కోడలును ఎలా బ్రతిమలాడగలడు

ఎలా అయినా, ఎంత చెడినా కన్న కొడుకునే బ్రతిమాలదామని బయలుదేరి కొడుకు గదిలోకి వచ్చి సుంచొంది గుడర్శనం తల్లిరావటం చూచాడు కాని మాట్లాడలేదు ఎందుకు వచ్చిందో తెలుసు.

"నాయనా? నీకు తెలింది ఏమిలేదురా! మామయ్య నీకోసం వచ్చాడు నిన్ను రమ్మనమని మామయ్య మరీమరీ బ్రాధంపడుతున్నాడురా"

"నేను ముందే చెప్పేశాను. చెప్పవలసిం

దేదో నేను రావటానికి వల్లపడదు" అని సుదర్శనం కోపంతో అనగా

"పెద్దదాన్ని ఏదో చిన్నమాటన్నానని పంతం పట్టావు. నిన్ను కని చిన్నప్పటి నుంచి పెంచి పెద్దచేస్తే నామాట కొంచెం కూడా లెక్కులేదుగదా! నేను చేసిన తప్పేముందిరా! నీ కోపతాపాలకు నన్నే గుఱచేయా లేమిటిరా! నా నాథుడు లేకపోవట్టి, నేను ఒంటరిదాన్నవబట్టి మీరందరూ ఇలా అంటున్నారు మీ నాన్నగారే వుంటే మీ రిలా అనగలిగే వారా? మీ లెట్ట కావలసి ఉండునురా" అని ఏడుస్తూ కొడుకు చేయి పట్టుకుంది.

తన తల్లి ముఖములోకి ఒకసారి చూచాడు సుదర్శనం కళ్ళవంటి నీళ్లు బొటబొట కారుతున్నయ్ తల్లిచేయిపట్టు వదులయిపోతుంది కన్నతల్లితో సరిగా మాట్లాడక చాలరోజు లయింది. వెంటనే

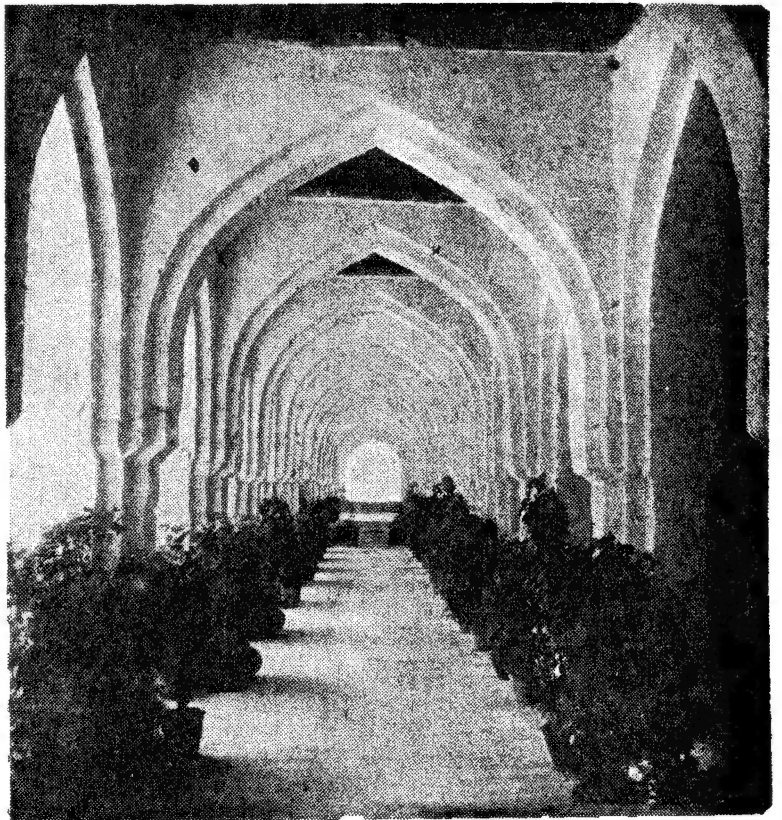
తనకు కూడా రెండు కళ్ళలోను నీరు నిండింది. తల్లి రెండు చేతులను పట్టుకొని

"నీ యిష్టము" అన్నాడు.

కళ్ళ నీళ్ళు తుడుచుకొని "ఈశే ప్రయాణం" అని నారాయణమ్మ అంటుండగా లక్ష్మీ పిల్లవాడిని సుదర్శనానికి అందించింది వాడు బామ్మను చూడగానే చేతులు చాచాడు కొడుకు చేడియించి మనుమడిని తీసుకొని బయటకు వెళ్ళి తమ్ముడికి యిచ్చింది నారాయణమ్మ

"ఇనస్సెక్షను ఏమయిందో" అని లక్ష్మీ చిరునవ్వు నవ్వుతూ, వక్కిరిస్తున్నట్లుగా చూచింది సుదర్శనంనైపు

"నాయదా పడింది" అని లక్ష్మీని దగ్గరకు తీసుకున్నాడు స్వేషనూ లక్ష్మీ నవ్వి నవ్వును ఒకసారి జ్వప్తికి తెచ్చుకున్నాడు సుదర్శనం.

చంద్రగిరి రాజమందిరంలో - ముందువరండా - చంద్రగిరి.

ఫోటో - శ్రీ కుమృలపల్లి సత్తి నారాయణమూర్తి (పిప్పర)

కాలాకం

[భారత్ క్లబ్ : ఒక టేబిలు వద్ద పేకాట. నాణెములు ఖాళీ ఖాళీ బల్లమీద పడుతుంటాయి.]

సత్యం : అర్థ రూపాయి.
దాసు : నే నొక అర్థ.
రంగయ్య : వేనూ అంతే.
స : రూపాయి.
దా : రూపాయి.
రం : ఇదిగో నాడి.
స : ఇంకొకటి.
దా : ఊ...
రం : ఊ...
స : అయినా
దా : అయినా
రం : ముక్కలు చూడనియ్యి.....
(చూడుతున్న) నేను రగ్గాను.
స : అయినా
దా : వంద రూపాయిల చిల్లరియ్యి సత్యం.
స : ఇదిగో... (నోట్లు లెక్కలెడతాడు)
దా : నేను పది;
స : ఇరవై.
దా : (పేక జూరున్నా)...
సలపై.
స : నా సలపై.
దా : సలపై.
స : సలపై.
దా : సత్యం, ఒక వందయ్యి.
స : ఉన్నదంతా వేసేసి వన్ను లెక్క వును.
దా : వదే ఉంది. లెక్కనునదానికైతా.
స : ఆ పది వెయ్యి.....మిగతాది లెక్క కట్టుకుంటానులే.
దా : సరే. లెక్క.
స : మూడాసులు. (డబ్బంతా చేత్తో తనప్రక్కకు తీసుకుంటాడు)
రం : ఈపూట సత్యం నక్కను తోక్కిచ్చాడు. నాది ఆరొందలు పోయింది.
దా : నేను పన్నెండుందల రేకుకు వచ్చాను.
స : ఏ వ్యాక భారపాటున ఎందుకో తలకి ముక్కెక్కింది.
దా : కాబ్బు పంచు.
సత్యం : డబ్బయిపోయిందన్నావు?
దా : అయిపోయింది. ఓ వందయ్యి. రేపు చూసుకుందాము.

స : ఏం రంగయ్య, నీదగ్గ రేకున్నా పిచ్చిక లింకా ఉన్నాయా?
రం : రేపు భాయి. నునం సరివుచ్చు కుంటాము.
స : (రేచి కుప్పీ వెనక్కి తోస్తాడు.)
దా : ఏం సత్యం రేకున్నావే? నాలు గాట లెయ్యి.
స : నేను అరుపు ఆడడం చూసేశాను.
దా : నామీద నమ్మకంలేదా?
స : నీమీదేగాదు. మన వ్యతిరేకమీదే పోయింది.
దా : చాల్లే వేదాంతం-కూర్చోబోయ్.
స : లాభంలేదు దాసు.
దా : అంతమాత్రం చూడమి పేకాట కెందుకోచ్చావు - ప్రజలసామ్యు లేరగా నొల్లుకుపోదామని వచ్చావేం.
స : నోరుమయ్యి. మాట మిగిలవంటే వళ్ళూడిపోతాయి.
దా : నీవోటి లుచ్చాలతోటి ఆడడం నాదే బుద్ధిలేకున్న.
స : ఎవడురా లుచ్చా! (దాసు నొక్కా

ప్రతిపరావు

పట్టుకుంటాడు.) మగనీరిగా గల్పామరా.
రం : సత్యం, నొక్కా నదులు-విమిటి రథం.
స : ఓడిపోయి, ఉక్రోశంతో అప్రా త్యువు వాగుడు వాగుతావురా అనమర్దదా. నీ ప్రకుక్కితోడు పేకాట మాదానా!
దా : ఆట్టే పేలకు. నడకలు తిన్నగా ఉండవు.
రం : (గర్జిస్తూ) ఊ!...సత్యం, రా పోదాం.
స : (రంగయ్య మాటలు వివశంకానీ) నోరు మెదిపావంటే తంతాను. దొర్లా న్నదా.
రం : (విసుగుతో) చివరకు కాడి చూకలా తయారయ్యాడు. ఇంత తాను పాలు మండిపడుతుంటే పేకాటెడడాడ మన్నాడు మిమ్మల్ని. వచండి : సత్యం వద పోదాం కాంటినీ.
సత్యం : (దారిలో) లాడి లేడు లేడు వెధవ. కొమ్ములు తిరిగి మాట్లాడుతోంటే.
రం : నాడు కుర్రాడు. వాడితో సమాన భాయగా నువ్వు చెబ్బలాడేలే ఎలా! నీ

కింత వయస్సు, అనుభవం ఉండి ఏమి ఫలం.
స : చిన్నా పెద్దా గమనించక్కనే. ఇట్లాంటి చచ్చు ధడ్మల్ని లక్షలు చూశాను. అప్పివ్వడం నా కిష్టంలేదు. మానేశాను. దానికింత రాద్ధాంతం జేస్తాడా వాడు!
రం : అంతవరకూ బాగానేవుంది గానీ, నే నొక్కా చిన్న విషయం అడుగుతా చెప్ప.
స : అడుగు.
రం : ఈ ఆటలో ఇచ్చివుచ్చుకోదాలా మూతూలేగా. నీ కెందు కిష్టంలేరం?
స : వా కిష్టం లేదు. అంతే!
రం : రైటే. కాని దానితో కారణం ఉండాలిగా.....ఏయ్ బాయ్, రెండు కాఫీ తీసుకురా..... ఏం, మాట్లాడవేం.
స : ఏం మాట్లాడను! అనుభవం నేర్చిన గుణపాఠం అది.
రం : ఏం ఎక్కడన్నా చెబ్బతిన్నావా?
స : ఒక్కచోట! అడుగుడుగునా, మనిషి మనిషిలోనూ, కుచ్చితం, అనూ య, స్వార్థపరత్వం ఈ మనుషుల్లో అటు వదువు నా శరీరించిపోయింది. ఎదుట తనవాడు ఆ కలి తో అటమ టించి అంగలారున్నా అంతిమశ్వాసం వదలుతూన్నా చలనం కలగని పాపాణాలు విశ్వంతా.
బోయ్ : కాఫీ సార్.
రం : ఇక్కడ పెట్టు.
స : ఉక్రోశంలో ఏమేమిటో మాట్లాడే కాను. అతే మీ వట్టింతుకోకు. కాఫీ కానియ్యి.
రం : అలాగే...సత్యం, నీ అనుభవం తెలుసుకోదగ్గదే. తప్పకుండా చెప్పాలి.
స : అదంతా ఒక పెద్దకథ. వివడం చాలా కథం. వివలేపు, విసుగెత్తుతుంది. దయార్థి హృదయం ఉండే మనసు కలచివేస్తుంది. విషాదమయిన వికృత సంఘటనలవి. వికటంగా వెగటుగా వివ వడతాయి.
రం : అయితే తప్పకుండా వింటాను.
స : అన్నంత తేలికగాదు. అలాంటి అశాచారాలు నువ్వు చేసుంటావు. నీవో కాటు ఈ వివబోయేవార్యంతా భుజాలు తడుముకోవాలన్నాస్తుంది. ఎందుకుపోనియ్యి.

రం : ఏమయినా సరే. నువ్వు చెప్పి తీరాలి.

స. కానియ్యి, బలవంతపు బ్రాహ్మణార్థం. కాదంటే ఎలా?

రం : కృష్ణ ఒక్కరు పోదాం పద.

స. నీయిష్టం.

రం : కాఫీ పూర్తయిందా?

స. ఆ,

రం : పద పోదాం... ..

రం : (దారిచెంటు) ఊ మొదలు పెట్టు. చెప్పకుంటూ పోదాం.

స. అలాగే. పక్షేళ్ళనాడు..... వచ్చని సంసారం నాది. నిశ్చింతగా, నిర్భయంగా, నెరిచిన నెగ్గుకూండే కుటుంబం నాది.

* * *

కమల : ఏమండీ, పట్నం డబ్బు పంపించారా అబ్బాయికి?

సత్యం : ఇదిగో, ఇప్పుడేగా పంట తలుపు బాక పెదకా పువచ్చి యిచ్చి వెళ్ళాడు మధ్యాహ్నం పంపిస్తాను.

కమల : ఈ డబ్బుదాకా కూర్చున్నారా? ఇదివరకెచ్చిన పంట డబ్బేమెండి?

సత్యం : రామయ్యకు చేబడులు కావాలంటే యిచ్చాను

కమల : బాగా నేఉంది వాడే మోక్షత్రే రాల మీదు త్రేరాలు రాస్తున్నాడు పరీక్షలకు డబ్బు కట్టాలని మీరు చేబడుల్నిస్తుండండి.

స. ఆపదలో ఆదుకోని ఆత్మీయం దుండేం మోక్షం? రామయ్య కుత్రం ఎప్పుడూ అడుగుతాడా? కలకాలం వస్తాయా కనాలు? అత్యవసరమంటే, సరే పట్టు కేళ్ళేమన్నాను

కమల : ఏదో వాళ్ళకేటవసరమన్నట్టు, మనకు లేవట్టు బాగానే ఉంది.

స. అబ్బాయి పరీక్షలకింకా గడువుందని యిచ్చాను ఇంకా రెండు కోజుల దాకా మనవాడు జీతాలుకట్టవచ్చు. ఈ పూట పంపేస్తాను కేపు చెల్లించేస్తాడు. ఇదేం బ్రహ్మ ప్రళయమా.

కమల : నేను ఏం మొత్తుకుంటే ఏం లాభం? మీ పని మీరు మానరు. సరే కాని యండి.

సత్యం : నువ్వేం విచారపడకు. దివ్యంగా వెళ్ళిపోతయి మన కోజులు అబ్బాయి ఈ సంతకంలో డిగ్రీ పుచ్చుకొస్తాడు. వాడిపాట్ల నాడుపోగుతుంటాడు. వచ్చే యేడు పెద్దమ్మాయికి పెళ్ళి చేస్తే దాని దారి నది పోతుంది యిక మీగలేదీ నా బంగారుతల్లి లక్ష్మీనా! పువ్వులో ఊట్ట పెంచుతా

క. మీరిట్లాగే చెప్తుండండి, పెంచుదురు గాని.

స. చూస్తూవుండు—లక్ష్మీ. ....చిట్టి తల్లీ. ...

లక్ష్మీ : ఆ వస్తున్నా నాన్నా.

స. రా. అమ్మ. రా..

“బంగారు పాపాయి

బహుమతులు పొందాలి,

పాపాయి చదవాలి

మా మంచి చదువు.”

లక్ష్మీ : నువ్వెప్పుడూ యింటే నాన్నా.

సిల్క్ గాను, పట్నం గానూ లేస్తా

నన్నావు... లేలేదుగా.

సత్యం : ఓక్ అవా! వస్తున్నయిగా, నీకు తెలవజేమిటి, - ఈ ఊళ్ళో మంచివి దొరకవు అన్నయ్యని పట్నంనుంచి పంపించమని వ్రాశానుగా...

ల. : ఇవ్వా లోస్తాయా నాన్నా.

స. ఊ. పోస్తుమేన ఇంత పెద్దపార్శీలు తీసుకొస్తాడు, ఇవ్వాలో రేపా, అది నీకే ననుకో.

క. ఊ. చాల్లెస్తూ.

ల. ఏ. అమ్మ. రావా,

క. మీ నాన్న నే అడుగమ్మా.

ది నదినమునకు ఇంక

స్వచ్ఛమైనటువంటియు, ఇంక

మనోహరమైనటువంటియునైన చర్మము

రెక్సోనాలోని **కేడిల్** ఈ అద్భుతమైన మార్పును మీరు తెచ్చుకొంటారు

రెక్సోనా యొక్క కేడిల్తో గూడుకొన్న మరుగును మీ చర్మముమీద మెల్లగా రుద్ది తరువాత కడిగివేయండి మీ చర్మము దినదినమునకు ఇంక మృదువుగాను, ఇంక స్వచ్ఛముగాను అగుటను చూస్తారు.

రెక్సోనా
ఇంక ఒక్క కేడిల్తో గూడిన సబ్బు

* చర్మమును పోషించేటటువంటియు, చర్మమును మెత్తగా చేయునటువంటియునైన మానెం ఒక ప్రత్యేక మిశ్రమమునకు రిజిస్టర్ చేరు

RP 197-50 TL రెక్సోనా ప్రొడక్టులకు ఏమి తెలిసినా రకమైన ఇండియాలో కమిటీచేయబడినది

బెంగాలీ మహానియుడు

ఈ బెంగాలీ మహానియుడు సాహిత్య లలిత కళారంగాలలో మహా
న్నత ఖ్యాతిగాంచిన మేధావులు పలువురు ఉద్భవిల్లుచున్న
వర్గమునకు చెందినవాడు. బహుశా కష్ట పరంపరల అనుభవముచే
మానవుని ఆధ్యాత్మిక, మానసిక శక్తులు సాత్విక మౌతాయ
నడం యథార్థమే కావచ్చు, జనాభా విపరీతంగా పెరిగిపోయిన ఇతని
రాష్ట్రం అనేక శతాబ్దాలుగా దండ యాత్రలకు, వరదలకు,
క్షోమానికి, విషవ్యాధులకు, గురియైనది. ఏదో ఒక రూపంలో కష్టములు
లేకుండా, ఒక సంవత్సరమైనా గడవలేదు. 1769లోని కరువులో
కోటి మందికి పైగా మరణించినట్లు మనకు చెప్పుచున్నారు.
పరిపాలనా వ్యవహారాలు బాగా కుదుటబడిన మీదట, అధికారులు
బెంగాలీలను ఇట్టి కష్ట పరంపరలనుండి కాపాడుటకు చాలా కృషి
చేశారు కానీ, వారు ప్రకృతి తత్వముల వశ పరచుకోలేరు.
దీనికి ఇటీవలి చరిత్రాంశాలే ప్రబల నిదర్శనం, ఇన్ని
కష్టనష్టాలు వారిని ఎదుర్కొంటున్నా—
వీటిమూలంగా నే ఈబెంగాలీలు గొప్ప
విద్యా వంతులయ్యారు.

ఇండియాలో
మారు మూలలలోను నివసించి
చెడి వివిధ వర్గాలతో నిరంతర
సన్నిహిత సంబంధాన్ని మేము
ఏర్పరచు కున్నాము. వారు తమకు
కావలసిన పెట్రోలియం ప్రాధ
కులక మూపై ఆధార పడు
తున్నారు గనుక, మేము
కూడా వారికి సేవ చేయడము
గొప్పగా భావిస్తున్నాము

బర్మా - వెల..

భారత జీవితంలో ముఖ్య భాగమై యున్నది

అ: ఏం నాన్నా, అంతా ఉత్తివా? అమ్మ అట్లా అంటున్నది?

స: ఛ! మీ అమ్మకి ఏమీ కొనిపెట్టలేదని అట్లా అంటుంది "మందు లక్ష్మీకి. తరువాత నీకు" అని అమ్మతో చెప్పాను. అందుకని అట్లా అంటుంది

ల: పోనీలే నాన్న, అమ్మకు కూడా కొనిపెట్టు

స: నువ్వు కొనిపెట్టమంటే సత్య నమ్మకం. ఏమేవో, కోరుకో నీయివ్వం వచ్చింది నా చిట్టెల్లల్ని అజ్ఞ అయింది.

లక్ష్మీ: అడగక అమ్మా!
క: అయ్యోరాక. పిచ్చిపిల్లవు. నువ్వు పోయి ఆశుకో

ల ఏం నాన్నా, ఇదంతా అబద్ధమా!
స: అమ్మ అంటేలే నేను దానికి అంగుళి కొనిపెట్టనన్నాను.

[బయటనుంచి "సత్యంగారూ"

అని కేక.]

క: ఆపద్ధాంధవుణ్ణి ఎవరో ప్రార్థిస్తున్నాడు వెళ్ళండి

స ఏం కాక! మీ నాన్నకు మళ్లే అనుకున్నావా?

క: మా నాన్నంగుకు లెండి మధ్య. (కేక వినిపిస్తుంది) మళ్ళీ కేకీస్తున్నాడు వెళ్ళండి.

స: ఆ! వస్తున్నా.

నారా నమస్కారం సత్యంగారూ.

స: నమస్కారం, రా, నారాయణా... అదేమిటి అలా ఉన్నావు.

నారా: ఏం జెప్పమంటారు!

స: భరవాలేదు చెప్పు

నారా: మా తమ్ముడు నెల్లూరులో పోస్టాఫీసులో పనిచేస్తున్నాడు.

స: అవును ఇదివరకు చెప్పావు

నారా: వాడికి ఇన్ సూర్డు కవరొకటి పోరాడట.

స: అరే! ఎలా పోయింది?

నా: ఆ వివరాలు తెలియలేదు.

స: ఆకవరంతకు ఇన్ సూర్ చేశారట!

నా: అయిదువందలకు.

స: నీకే వివరం ఎలా తెలిసింది!

నా: మావాడు టెలిగ్రాము యిచ్చాడు. ఈ సాయంత్రంలాగా అయిదు వందలూ కట్టకపోతే అరెస్టుచేస్తారట. అదయినా పోలీస్ ప్రతిమాలుకొని ఒప్పించాలి.

మిగతాది పూజే మార్గం కనబడడంలేదు.

స: సంజీవరావుని అడిగావా?

నారా అడిగాను. లాభం లేకపోయింది.

స: మీ ఇంజనీ రేమయినా సహాయ పడేవాడేమో!

నారా: ఆయనకే కాదు. ఎండల్లో అడగకూడనివారైనా కూడా అడిగాను. ఫలితం లేకపోయింది. చివరకు మీమీద ఆశ పెట్టుకున్నాను నాకుటుంబగౌరవము యిప్పుడు మీ చేతుల్లో ఉంది.

స: సమయానికి చేతులో పైకంలేకుండా వచ్చింది ఇలాటప్పుడు ఆరుకోకపోతే ఎందుకు?

నారా: ఈ సమయంలో మీరు కోపాడకపోతే నేను యింక... (ఏడుస్తాడు)

స: ఛ, కంటనీ రెట్టుకుంటూ వెందుకు, పిచ్చివాడా

నారా: (గాఢదికంగా) ఈ శంఖతి విన్నప్పట్నుంచి మా అమ్మ ఏడుస్తూ కూర్చుంది ఇంట్లో ఎవరికీ లిండి తిప్పలేవు... ..

స: (మాట్లాడడు)

నారా: మీరు కలగజేసుకోకపోతే తీవ్రతంలో యింక తలెత్తుకు తిరగలేను. మీదగర లేకపోయినా, ఎక్కణ్ణించయినా తెచ్చి నన్నీ ఆపదనుండి రక్షించాలి.

స: మా అబ్బాయి పరీక్షలకు డబ్బు కట్టడానికి యివ్వాలే ఆఖరు రోజు. ఎనభై రూపాయలు లున్నాయి. నువ్వుకో కొంచెం అలసత్వంగా వచ్చిఉంటే ఇదయినా దొరికేది కాదు. ప్రస్తుతానికి నే చేయదగ్గ సహాయం అదే.

నా: మీరెంతా ఎలా పూర్తవుతుంది?

స: నువ్వు ఇంకెక్కడయినా తంటాలు బడు. నే నిచ్చిన ఎనభై రూపాయలు ఒక వారంలోవల ఎలాగయినా తిరిగివ్వాలి.

నా: తప్పకుండా యిస్తాను. ప్రాబు తెంటు ఘండీలో అత్తకు దరఖాస్తు పెట్టాను.

స: నువ్వేమయినా చెయ్యి. ఒక వారం లోవల, ఎంత ముందుగా పిలయితే అంత త్వరగా పైకం తిరిగిచ్చేయ్యి

నా: మీరంత మరీ మరీ చెప్పవలసిన అగత్య మేముంది? సరే నెలవు తీసుకుంటాను.

స: నెలవు.

* * *
క: ఏమండీ, పెద్దిబ్బాయి డబ్బు

"ఒక బూద్దంక ఏ వాడికి

43,000 పిల్లలని పెట్టగలదు..."

క్లాసులో మాట్లాడు పాతం చెప్పుకుపోతున్నాడు.

"అరేబావ్! ... ఇంకా

నయం. అవే గనక పెల్లిళ్లు

చేసుకొంటు చచ్చేపోతాం!"

అన్నాడు వెనుక బెంచీలో కూర్చున్న ఒక కుర్రాడు మరొక కుర్రాడితో.

యిచ్చేకారు గదా, వాడి పరీక్ష ఫీజు సంకలనం జేకారు

స: లేటు ఫీజుతో సహాక డాక్టు.

ఇంకో అయిదు రూపాయల భాగ్యం. అంతేనా! నారాయణ తమ్ముడు కైలకు

వెళ్ళేవాణ్ణి తప్పించ గలిగాను

క: ఆపద్ధాంధవులని నామం సార్థకం చేసుకుంటున్నారన్నమాట.

స: ఈనాడు మనం వాళ్ళ ఆపదలలో ఆడుకుంటే, ఏనాడైనా మనని ఆరుకో వాలనే కృతజ్ఞత వాళ్ళకుండకపోతుందా!

క: సరే మీ యివ్వం వచ్చినట్లే కాని యిద్దండి.

* * *

క: ఏమండీ, చిన్ని లక్ష్మీ మాట్లాడడంలేదు. మీరు బయటికెళ్ళిం దగ్గర్నుంచి

వళ్ళంతా దిగిసిపో యి నట్లుంది. అప్పుడప్పుడు కళ్ళు తెరుస్తోంది. కాని తెరలు తెరలుగా వస్తోంది మగత. త్వరగా వాక్కు

దగ్గరీ కెళ్ళిరండి.

స: వెళ్ళాను. జ్వర తీవ్రత యిలా బొస్తుందని కూడా చెప్పాడు. టైఫాయిడ్ జ్వరమట.

క: టైఫాయిడా! అమ్మా!... (ఏడుస్తుంది) తల్లిరగావెళ్ళి డాక్టరును తీసుకు రండి

స: వెళ్ళినా ప్రయోజనంలేదు! ఏవో ఒక కొత్తమందొచ్చిందట. బుడ్డి యాత్రై రూపాయలు. ఆ మందు రెండు నీసాలు కొని వాడమన్నాడు. ఆది వాడితోనే లక్ష్మీ మనసు దక్కుతుంది.

క: కొని తీసుకరాకపోయారా,

స: ... (మాట్లాడడు)
క: మాట్లాడరేమండీ, త్వరగా వెళ్ళి

(58-వ పేజీ చూడండి)

విమర్శ

ఒక విదాదినుంచి కొంతమాటు కుట్టిం
చుకుందామని ప్రయత్నిస్తూ వుంటే
ఇన్నాళ్ళకి వీలయేలా కనిపించింది. ఒక
నూలుకోసం ఇంత ప్రయత్న మెందు
కయ్యా? అని మీరడగవచ్చు. కాని కి
కారణం విన్నవించుకుంటున్నా!

వాన్నగారిది చాల మెత్తని హృదయం.
ఇంటికి ఎవరైనా అతిథి వస్తే దేవుడు
వసిన దూత అని అతి మర్యాదచేసి చాల
గౌరవంగా అన్నీ వడిపించేవారు. అమ్మ
కూడా వతివ్రతా కిరీముణి కనుక ఎదురు
తెప్పక ఆయన అడుగుజాడల్లో వడిచేది.
కాని ఈ అతిమర్యాదవల్ల మా ఇంటికి ప్రతి
నెలా ఎవరో ఒకరు వచ్చి మకాం చేసి
వెళుతూవుండేవారు. అందువల్ల మా ఇంట్లో
చాల ఇబ్బందిగా వుండేది. అప్పులు
కాకుండా వుండేటందుకు ఒక్కొక్కళ్ళం
ఒక్కొక్కటి మా నెయ్యిగలనెవచ్చేది. అప్పు
టికి చాల కష్టంగానే నెలావుయ్యేది. పైకి
ఏమీ అనకపోయినా, ఎంత పొడుపుచేసినా
ఒక్కలాగే వుండేది అమ్మకి విసుగ్గానే
వుండేది.

ఇల్లు దూరంగా మార్చి, ఇరుకుగావున్న
ఇల్లు తీసుకుంటే, ఇల్లు తెలియక కొంత
మంది, ఇరుకు భరించలేక కొంతమంది
రావడం మానేసారని, అదికాక అడ్డూ
మాకు కొంత కలనవస్తుందని ఆలోచించి
ఊరుకి చివర, 20 రూ/ ఒక చిన్న యిల్లు
పుచ్చుకున్నాం. కాని మా చుట్టాలకి మా
మీద దయ తప్పలేదు. ఇల్లు ఏదోవిధంగా
కనుక్కుని మాతోపాటే వాళ్ళూ అవస
పడుతూ ఆ చిన్న ఇంట్లోనే మకాం వేస్తూ
వచ్చారు.

ఆ రోజు ఉదయమే ఒక బెడ్డింగు, పెద్ద

పెట్టి, మర చెం బు తో కివళంకరంగా
దిగారు. మా గుండెలు గుళేలుమన్నాయి.
ఆయన పూవాన్నగారి పెత్తంద్రి కొడుకు
పెళ్ళాం మేనమామ అల్లుడు. ఆయన
సామాను చూసి చాలకాలం వుండేలా
వున్నాడని ఊహించుకున్నాం.

త్రిపుర

ఆయన వచ్చి నెల అయినా ఆయన కది
లేలా మాకు కనిపించలేదు. మమ్మల్ని జల
గలా పట్టుకున్నాడు. ఈయన్ని వదులు
కుందుకు ఎన్ని ఉపాయాలాలోచించినా
లాభం కనిపించలేదు. ఆయన కుర్చీలో
గుండునూదులు పెట్టాము. చాల కొంతగా
అవి భరించాడు. ఆయనకి ముక్కు పొడుం,
కళ్ళనూలే తేక పోతే గడిచేది కాదు.
వాటితో ఆయన దాగుడుమూతలు ఆజేలా
చేసేవాళ్ళం. కాని ఆయన చిన్నపిల్లల
కన్నా ఎక్కువ ఉత్సాహంగా అవి వకు
క్కునేవాడు.

ఆయన కాఫీలో కొంచెం కారం కలిపే
వాళ్ళం. ఆవేళ మరీ బాగుందని యింకో
గ్లాసు ఎక్కువ త్రాగేవాడు. కుర్చీలో కట్ట
తీసేసేవాళ్ళం. అది హాస్యంగా తీసుకు
ముందు తనే నవ్వేవాడు.

మేము నిరాశ చేసుకుని దిగాల్సి పడి
పోయాం. మా తమ్ముడు (B. A. ఎకానా
మిక్కు) తన ఎకనామిక్సు తెలివినంతా ఉప
యోగించి ఆయనతో సంభాషణలోకి
దిగాడు.

తమ్ముడు: కంకరంగానూ! నున
హిందూదేశపు అధికపరిస్థితి చాల హీనంగా
వుందండీ.

కంక: అవునోయి, ప్రసాద్! పైవి
యర్ ప్లాను వేకారుగా పరిస్థితి బాగుపడి
వచ్చు!

ప్రసా: ఏమో! మధ్య తరగతి వాళ్ళు
బాగా నలిగి నుసి అయిపోతున్నారు.

కంక: అవును వాళ్ళ పరిస్థితి చాల దుస్స
మానంగానే వుంది. వాళ్ళ కి జనాభా
కూడాను.

ప్రసా: వాళ్ళ కుటుంబ పోషక వాళ్ళు
జరుపుకోలేక బాధపడుతున్నారు. కట్టుకుం
దుకు గడ్డ కొనుక్కోలేరు. కొంతమంది
నెల పూర్తిగా తిండి కూడా తినలేరు.

కంక: చాల విచారించవలసిన విషయం.
ప్రసా: ఒక్కమనిషిని భరించడమన్నా
చాల కష్టంగా వుంటోంది.

కం: నిజమే! ఇవన్నీ తెలిసినవాడినీ,
తెలిసినవాడినీ కనుక చదువు పూర్తిచేసి
వెంటనే ఉద్యోగంలో చేరి మీ నాన్నగారికి
అధికంగా సహాయం చేయడానికి ప్రయ
త్నించు. ఆయన రెండుమాటల్లో తేల్చే
కాదు. మావాడి గొంతుకలో పచ్చి నెల
కాక్రయ పడింది. గుటకలు మింగుతూ
లోపలికి వచ్చేకాదు. వాడిని చూసేసరికి

ఆడపిల్లలకాలేజీ
హాస్టల్లో ఒకనాటి రాత్రి
వినిపించిన ఒక సంభాషణ.

“నువ్వీ, గుండరీ! మీ
రిద్దరూ రేపు కాలేజీ నాట
కంలో వేమాలు వెయ్య
బోతున్నారు కదా! ఎవరి
పోర్నన్ ఎక్కువ కట్టమీ?”

“నాదేనే!”

“నాదేనే!”

“ఏం? ఎందుచేత?”

“నుండరి పెల్లి కాని పిల్ల
నేవం వెయ్యబోతోంది. నే
నేనూ, యిల్లాలి వేవం
వెయ్యబో తున్నాను. పెల్లి
తేని పిల్లగా వుండటం
కష్టమో, ఒకడి యిల్లాలిగా
ప్రతీకటం కష్టమో నువ్వే
చెప్పవే, నమ్ములూ!”

విమర్శ, విమర్శ, విమర్శ, విమర్శ

పరిణామశూల లకు ప్రత్యేక
బ్రతుమెంటు చేయబడును. మీ
లక్షణములను వ్రాసింపండి.

వివరములకు:

తోలేటి ఆంజనేయులు
డి.ఎస్

మారులేరు ప. గో. జిల్లా.

శంకరంగారూ ! మన హిందూదేశపు అధికభరిస్థితి చాల హీనంగా వుందండీ.....

అవునోయ్ ప్రసాద్ ఫ్లెవియర్ ప్లానువేశాదుగా పరిస్థితి బాగు పడవచ్చు !

అవును నవ్వు ఒక్కసారి వచ్చేసింది మా కంఠానికి నాడు కందగడ్డలా అయి పీడిలోకి వెళ్ళిపోయాడు కోపంతో.

మా నాన్నగారికి డబ్బువత్తిడి బాగా వున్నా వైకి చాల గంభీరంగానేవున్నారు ఆయన గౌరవ, మర్యాదలకి లోపంలేకుండా ప్రవర్తిస్తున్నారు. కాని ఇంక ఆయన్ని

వదలకూడదని నిశ్చయించుకున్నాము.

ఆరాత్రి భోజనాలయక అందరం సమావేశమై పడుకున్న నాన్నగారిని లేపి తీసుకు వచ్చాం నాన్నగారు వచ్చి మెదలకుండా మా మాటలువింటూ కూర్చున్నారు అందరం తీవ్రంగా ఆలోచిస్తూ కొంతసేపు కూర్చున్నాం. మా చిన్నతమ్ముడు ఆయన

కూర్చో ఉప్పు ఎక్కువ వెయ్యమన్నాడు అమ్మ ఆయనకి తెలియకుండా ఇల్లు చూర్చియాలింది. మా చెలిలు ఆయన బట్టలు దాచేయమింది. నేను "ఒక చక్కని ఉపాయం ...." అన్నాను. "ఏమిటి" అని అయిదు కంఠాలు ఆకేగా అరిచాయి నేను తీసిగా వప్పుతూ వాళ్ళవైపుచూసి తల వూపుతూ చూర్చున్నాను అందరూ "హూ!" అని నిరాశగా ఊరుకున్నారు నా పాపమిద వాళ్ళకి నమ్మకంలేదు. "నరేలేపు ప్రార్థన ఆరు అయోసరికి ఆయన వెళ్ళిపోతాడు" అన్నా. అందరూ "చూద్దాం గా!" అన్నట్లు నావైపు చూసివెళ్ళిపోయారు "మర్నాడు అందరూ 4 గంటలకే లేచి ఎదురుచూస్తూ కూర్చున్నారు '7' అయింది. అందరూ ఆయన గదిలోకి వొంగిమాళారు. మమూలుగా '5' కే లేచి కాఫీకి తయారయే ఆయన గట్టిగా ముసుగుతెచ్చి గుట్టు తీస్తున్నాడు అందరూ నావైపు హేళనగా చూసి నవ్వేశారు. మా తమ్ముడు "అయింది నీ పాను మహాత్యం" అన్నట్లు చూశాడు.

నేను ఏమిచెయ్యటమో తోవక దిగాలుగా చేతులు నులుపుకుంటూ కూర్చున్నా. '8' అయింది ఆయన రాలేదు మాతమ్ముడు రహస్యంగా నేను విషమిచ్చానేమో అని అడిగాడు అటువంటి పిచ్చిభయాలు అక్కరలేదని అభయపాస్త మిచ్చాను. ఇంతలో గదిలో సందడి వినిపించింది

ఆయన నోటికి రుమాలు అడ్డుపెట్టుకుని తన సామాను సర్దుకుంటున్నాడు ఇంకో నిమిషానికి ఆయన గబగబా వెళ్ళిపోయాడు. మర్నాడు మాకు ఉత్తరం వచ్చింది. దాని సారాంశం ఇది! మమ్మల్ని వంశపారంపరాలిల్లాడు. మాయంటికి ఇకముందు ఎవరూ రాకుండా జేస్తూ వున్నాడని, అలాగ ప్రతిజ్ఞ బూనాడని ఉంది ఆయన తిట్లు దీవనలుగా భావించి, ప్రతిపక్ష నమస్కృతులు అర్పించాం.

అప్పుడు మావాళ్ళు నన్ను చుట్టుముట్టి ఏంచేశావో చెప్పమన్నారు నాకప్పుడే యుద్ధంలో దిగి జయం పొందినంత గర్వంగావుంది తీసిగా కపేన్డర్ ఇన్ - చీఫ్ లా అలమారు దగ్గటికి వెళ్ళి శంకరంగారి కట్టుడు పశ్చిమరసలు తెచ్చిచూపాను. అందరూ పాట చెక్కలయేలా నవ్వేరు. ఏమైనా అంతటితో నా ధర్మమా అని, శంకరంగారి ధర్మమా అని మాయంటికి అతిథి సత్కారాలు తక్కువయేలా కన్పిస్తున్నాయి కనుక ఆరోజు క్షీరాన్నంతో సహా సంతృప్తిగా భోంచేశాం ఆరోజంతా మావాళ్ళు నన్నే హీరోలా చూశారు

ఆ రోజు మొదట ఎవరెవరికి ఏమి ముఖ్యంగా కానాలో లిప్తు వేస్తున్నారు. నేను మాటు కొవారి అని వేశాను ★

అశ్వత్థామ

(గతసంచిక తరువాయి)

20

ప్రస్తుతమైనాటి వెన్నెల మసగివుంది. చంద్రుని చుట్టూచేరిన తెల్లని బొగ మంచులాంటి మేఘాలు చెదరిపో కున్నాయి. ఉండిఉండి ఉప్పు తేటి పర్రపైనుండి చల్లని గాలికలబల్లు దుర్లభాన్ని తాగుకోస్తున్నాయి శాస్త్ర ప్రక్కన కాలవగట్టుకు దగ్గరగా చింతచెట్టు వుంది. ఆ చెట్టుకు ప్రక్కనే ఎలక్ట్రిక్ స్తంభం కున్న దీపం వెలుగుతోంది. నూరమ్మ వ్యాపారం చూసుకోడానికి ఆ స్తంభానికి ఆనుకుని నిల్చుంది ఆ దీప కాంతిలో ముఖంమీద పొడవ మెరు ప్పొంది అప్పుడప్పుడు జంకాలు వయ్య తంగ అడుతున్నాయి. భారాభిరంగు చెరాలవ బాగా యెరుపుచేసింది.

కుదానుమంచి వచ్చే మెయిలుబండి యానేళ్ళ మూడు గంటలపైగా ఆలస్యంగా వచ్చింది. ఆ త్రోవకే రైలు దిగినజనం వైపుమాస్తా కొస్త సర్దుకుని నిల్చుంది. జట్కాలు, రికాలు, సైకిలు రికాలు, నడచి పోయే మనుష్యుల్లో చూచేవాళ్ళామె వైపు చూస్తున్నారు. నవ్వుకున్నవాళ్లు నవ్వు కున్నారు. అంతదురం పోయేక వూసే వారు వూస్తున్నారు. నూరి తన వయ్యారం మాత్రం వలకబొయ్యటం మానలేదు. అప్పు డప్పుడు కులాసాగా కూనిరాగం తీస్తోంది

ముందు స్తంభం దగ్గర దీపం వెలుగులో సైకిలు రిక్షాపై వస్తున్న భద్రాన్ని ప్రక్క నున్న రాముల్ని పోల్చిచప్పున చింతచెట్టు చాటున దాగుంది. భద్రం అక్కడే రిక్షా ఆపించాడు. రాములు దిగి దండంపెట్టి కొలవగట్టున పరుగెత్తాడు, రిక్షాకదులం తోంటే నూరమ్మ వెంటబండింది. పడకు గులు వేళాక, “బాబు, బాబు” అని కేక వేస్తూ పరుగెత్తి రిక్షానుపట్టుకుని ఆత్మకగా అంది.

“బాబూ! బాలమ్మ అరజంటుగా రమ్మ

న్నాది బాబూ! సాలా మాటాడాలట! దిగండి బాబూ!”

భద్రం ఎగాదిగా ఒకసారిమాసి ముఖం త్రిప్పివేళాడు. “నాను సచ్చినట్టు బాబూ! నిబ్బగా రమ్మన్నాది—మీ నాన్నగారు పోనారు కదా! సాలకబుర్లు నెప్పాలట!”

ఈ నిద్రసంతో భద్రం రెండోవేపునుండి రిక్షాదిగాడు. “ఎంతసేపవుతాందో—ఆడికి డబ్బులిచ్చి వంపండి” అంది నూరి. డబ్బు యిస్తూ, “నకి! నవ్వుమందు నను నేను వస్తా” నన్నాడు.

“ఆకాలవగట్టున కంకాలుంది. నన్ను జగ్గరుండి తీసుకరమ్మన్నాది” సంతోయి స్తున్న భద్రంవేపు చూచి అంది. “నడండి బాబూ! నానూ మనిషి నే!”

భద్రం ముట్లాడలేదు చిరాకుగా వున్నాడని నూరి గుర్తించి నడుస్తూనే, సిగ్గునభినయిస్తూ, ఉబ్బిన వక్షాన్ని భద్రంకి స్పృటంగా కనిపించేట్లు వదలి తనవేపు చూడకండా నడుస్తోంది. ఉండిఉండి ఒక్కొక్కచూపు విసరి సిగ్గును ఆభినయి స్తోంది.

భద్రంకోర్డుమీద దీపం వెలుతురుమీద పడకండా వుండాలని కాలవగట్టుమీదకి గబగబ నడిచాడు. నూరి చప్పునదరిచేరి, “మేడల్లోవున్న బాబులు యాకంపులో అడుగడుతున్నారు! మీరెంత మంచి బాబులు కాకపోకే మాటాంటోల ముకాలు మాత్రం ఇలారండి బాబూ! యీ బురద గట్టి పడినది!” అంటూముందు నడిచి త్రోవ చూపిస్తోంది. ఆయన్ని తప్పించుకునివెళ్తూ భద్రం భుజానికి వక్షజాలను పొరపాటున తగిలినట్లుగా తగిలించి ముందుకు తూలిపో తున్నట్లు నటించింది. “నెమింశంండి బాబూ! సిన్నగట్టు—రండిరండి!”

భద్రం కదలక ఆగాడు. పెరటిత్రోవ గుండా ఆమె గుడిసెలోనికి తీసుకువెళ్ళుటకు ప్రయత్నిస్తున్న నూరి వెనుకకువస్తూ, “బాబూ! యీ కంపులో రాడానికి సాల నెనువతుతున్నారు. చూస్తూరి మనుగుల మనేనా యిటుకట్టురాండి! పొంగిలంకో

యీకండలు పెరగకపోయినా వయసు యీ కండలను పెంచినాదని తాతనెప్పినాడు?”

ఆ తాత కర్రపట్టుకుని ఒకచేతదాకతో గబగబనడుస్తూ రావటం నూరి యీమాటల్లో గుర్తించలేదు. నూరి తాతను చూడగానే చప్పున వూరుకుంది. నూరి గొంతుకపోల్చిన తాతకీ “ఆ. ఆ. యీ తాతే నెప్పినాడే—వయసానే వంకరగాడిన రిప్పరావుంటాడి” యెగాదిగా చూచి ఏమే నూరి ముండా! దర్బాసరుమ్మి కొంగునేసి కట్టేసి నాకే!” అన్నాడు. నూరి కర్రన లేచింది.

“ముండా గిండా అన్నావంటే!” తాత పకపకనవ్వుతూ, “అబ్బో కొవమొచ్చిందా! ముండా నీమొగుడు సచ్చాడని అనాలా? పెళ్లెన్ని అక్కరనెయ్యనోదూ సచ్చినోడు ఒకటేకదే! అవునుగానీ మర్రాము తొచ్చి నాదా?”

“ఎవరికి తెల్పు?” గసిరింది నూరి. భద్రం ముసలాడినాడ మండిపోతున్నాడు తాటాకుల వందపవానుదూ, రాములు చెల్లెలు చెప్పిన తాత వీడేనని తెలుసుకున్నాక తగిందికొవం వెంటనే, “ఆ—రాములు ఇప్పుడే వచ్చాడు.” అన్నాడు.

“మా రాముల్ని మీకెలా తెలుసు బాబూ?”

“మా కొట్లో పనిచేస్తున్నాడు” తాత గతుక్కుమని, “బద్రం బాబూ!” నూరి వేపుతిరిగి, “ఛా ముండా! చెప్పతే—ఎవరో అనుకుని నోటికొచ్చినట్లు మాటకే సాను! దీని ఏపారంయిదే బాబూ! ఛాఛాయే!”

నూరి నడుంకట్టి ముందుకొచ్చింది. ఏమన్నావో! ముసలాడా!...

ముసలాడు పకపక నవ్వి, “నీ వొయ్యారం నూనైనా వయసు నోడ్చి అవు తానులే!” అన్నాడు భద్రంవేపు తిరిగి, “రండి బాబూ! మీతో సాలకబుర్రాడాల” అని తాత నిర్లక్ష్యంగా ముందుకు నడుస్తూనే భద్రం అనుసరించాడు.

మారమ్మ విసవిసలాడుతూ, “ఈ ముసలలోడు ఒకనాడు మొగాడా?—వయసు నోలసంగతి తెలుసుకోడానికి? ఆ పెళ్ళి రంకు మొగుడితో ఎందుకు పోనాది?” అంటూనే మరో రోడ్డు వైపు ఒళ్ళు విరుచుకుంటూ నడిచింది.

ముసలాడు యీ మాటలకేమీ అనక పండిరవద్దకు నడచి చేతిలోని చట్టి వుట్టిలో పెట్టుండే భద్రం అన్నాడు.

“బాగుంది తాత! నీ యిల్లు.”

తాత నవ్వి, “నీలాగ ఎప్పుడూ అనలేదు బాబూ! గ్రామం లేకపోతే వుండగలం కాని వానం లేకపోతే వుండగలమా?” స్వర స్థాయి హెచ్చించి, “అవునున్నా చాలీ! యీ బాబాచ్చినారు—రండి బాబూ!” ముందుకు నడిచాడు.

రాములు గబగబవచ్చి చింకీ చాప తెచ్చి వేశాడు. భద్రం కూర్చుని దుమాలుతో ముక్కు మూసుకున్నాడు. చాల మృయింటిలో తడక తలుపుచాటున నిల్చుంది. దీపం బుడ్డి గుమ్మం ప్రక్కనే నలుగుతోంది. ముసలాడు కర్ర క్రిందపెట్టి కాలవగట్టున కూర్చున్నాడు.

తాత ఒక్కసారి గొంతుక సవరించుకుని, “పెద్దింటి బాబులు పేదాళ్ళం అనడం మంచిపని కాదు. మరికొడుకు బాగుండా, కోడలు ముందమెయ్యాలంటే అవుతాడా? అందుకే బాబూ! నాను, మాదానీ మనస్సు నిడకండా అడిగేస్తాం!”

ముసలాడు ఒకక్షణం జనాబు కోసం ఆగాడు. మళ్ళా అభిమానపూరిత స్వరంతో అన్నాడు. “బాబూ! మనిషి మిగలకుగానీ మాట మిగిలిపోతాది! ఒకరు వుసురుంటే ఆ పాపంపనికి పామై కరుస్తుంది. నీకంటే వయసులో పెద్దోడ్చి. బాగా మనసులో

యకుకో బాబూ ఎందుకు నెప్పన్నానో! ముదరబుర్ర నేకపోతే ఎద్దు బుర్ర తెచ్చుకోమని పాస్త్రం!”

భద్రం యీ అభిమాన స్వరంతో తన వాళ్ళలో ఒకడిననే అనుభూతితో స్వరకుని కూర్చున్నాడు. ముసలాడు యిప్పుడే ప్రక్కకు తిరిగి తన వేపుమాస్తూ నిర్మలమైన నిజాయితీతో అన్నాడు. “బాబూ! మనం గోవీతో పుట్టామా! గోవీకట్టు కోవం ఎలాగ నేర్చుకున్నామో బతకడం అలాగనే నేర్చుకోవాల. కోపంవస్తాది! అలాగని ఆడోళ్ళ వొంటిమీద నెయ్యి ఎయ్యటం!”

భద్రంచప్పన విరుచుక పడ్డాడు. “నీకు అయింటి సంగతి తెలీదులే తాతా! అంతా ఒక్కటే!”

తాత కాస్త వుత్సాహంతో, “ఆ మాత్రం నెప్పినావు. నూకు బాబూ! మాకొయింటి సంగతంతా తెలీసినాది. కొట్టినంత తప్పుపని ఆరామ్మేసిందికి అడిగానని మనసులోయిదుకోకండి—”

చాలమృగంతో మెల్లగా బాధగా విని పించింది. “మిమ్మల్ని ఒక లా పాపిష్టాల నెందుకనాలి బాబూ! మీరు సుకంగా బతికిలే మాకింకేం కావాల బాబూ! ఇంటమ్మ మొగోమంటే మంచిదికాదు బాబూ!” భద్రం ప్రేమించిపారేసాడు “అది పెళ్ళాం కాదు, నేను మొగుడ్ని కాను! పెళ్ళానికి మొగుడు సౌఖ్యంముందా— అన్నయ్య సౌఖ్యంముందా?”

చాలమృ పార్వతిని సమర్పించింది. “అన్నా పెళ్ళి అభిమానంగా వుండటం తప్పా బాబూ?”

భద్రం స్వరం హెచ్చించి అన్నాడు. “అది కాదమ్మ! నామాటయిదు దాని

కెందుకు లక్ష్యంలేకపోవాలి? ఆ రానాకు యిప్పుడు క్షేమపు—వాడితో దీని సంబంధం?” మధ్యలో ముసలాడు కలకలముకున్నాడు. బాబూ! వున్న మాటాను. పిరికోకు రోజూ సచ్చిపోతాడు. రోజూ బతుకుతాడు, ఎప్పుడో ఒకప్పు అతిగతి నేకపస్తాడు. గుండె నిబ్బరం మనిషి, గోతిలో పడ్డగడ్డూ ఒక్క బాబూ! పెద్దో లెందుకన్నాదు? కాక పక్షయితనంగానీ, కాలం ఎరిగిన కొత్తనా వుండాలని.”

భద్రం అసలు విషయం గ్రహించి తలపంకించి, “నేను పిరికోడా అంటే తండ్రికి ఏం చేసినా తప్పుంది?”

తాత దగ్గరగా జరుగుతూ, నిజామందలింపు మిథితమైన స్వరంతో, “నీ లోటుసేసినాడు బాబూ! లోకమంతా బాబుకి నేకులెగుతూంటే— నేనాని పాణం పోతూంటే వొదిలి పైయూళ్ళ సికార్ల కల్తావా బాబూ?”

భద్రంకూడా గొంతుక హెచ్చించి. “నల్లనా వెళ్ళితీరతానా? వాడు నా తండ్రికాడు, నేను కొడుకునూకాను! కేం తెలీద్రా!” అంటూ లేచిపోతూం లోనుంచి చాలమృ బ్రతిమాలింది. “ఈగోండి బాబూ! మీ యిల్లు నిలబడకావాలమాకు. మీకు పున్నెం వుంటా వున్న సంగతి నెప్పుండి.”

భద్రం తలపంకిస్తూ, “అర్చేవాళ్ళు తీవ్ర వాళ్ళాయిక ఎవరూలేరు! కైలుకల్లా నిక్కయించుకున్నాను.

ఈ అంతరాధాన్ని గ్రహించకపోయి చాలమృ “హా!” అంకొక్కసారి. పరిల్లామైన అభిమానం వుట్టిపడగా, “మీ తండ్రికి దండంపెట్టాను బాబూ! అంత

బోటు మీకార్

★ గోదమీదబొమ్మ ★

సెయ్యకండి నానెల్లి ఆయమ్మని, బాబునీ అందరినీ అనుగుతాను—అక్కకాళ్ళ పట్టుకుంటాను.”

ముసలాడు కలుగజేసికుని, “మాను పిల్లో మట్టి పిల్లో ఎలకని పట్టితేసాలదా?—నివ్వు దొంగగా అంటే సరే బాబు! ఆ దొంగతనం ఏంటో నెప్పాలగారీ—సచ్చిన ఆ బాబు మీకేం లోటునీసినాడో ముందు నెవ్వ బాబూ!” ముసలాడు పంతం పట్టినట్లుగానే అడిగాడు.

భద్రం సిడికిలిపట్టి పుర్రేకంలో ఆ గ కండా చెప్పాడు “తనంతటి కొడుకున్నానే—నా దగ్గర దాపరికమా? ఆ గతి లేనివాడికింద చదువుకీ, పెళ్ళికి అంత తగలేని మంచి వుద్యోగంలో వెయ్యించింది చాలక సగం ఆస్తి నన్నడగకండా ధార బాపాదా? ఆ మేనల్లుడి అత్త కుందరమ్మ వుంది—దానితో పెళ్ళి ముందుగా చాలుగా యాసగతి చెప్తాంటే—ఇప్పుడు లేదు! చాటుగా విన్నాను—ఇదేం బాగుందమ్మా! బారసుడ్ని నీకు కదా నన్నడిగి యిస్తే నాకు పైవాదా మామేనల్ల కొడుకేగా—ఎంతో కొంత ముట్ట చెప్పేవాళ్ళంగా!” భద్రం కోపంతో గుబకలు మ్రింగి మళ్ళీ పుత్తంకంట్లా, “వాడికి యీ ఆస్తిలో భాగంవుందని నా పెళ్ళాం వాళ్ళ ప్రక్క వాడిస్తే నాకెలావుంటుంది? నా పెళ్ళాం మేనమ్మ కాదంటే లోకం కాదనదమ్మా! నా తండ్రి నా దగ్గర దాపరికంచేసి చేతకానివాడిని చేస్తే, లోకం నన్ను ఒట్టిచేతకాని వెడకూ చూడదా?—మీరంతా కలిసి ఎంతచెప్పండి! నా ఆస్తి అంతా నా కొనేసే దానిని ఎలుకోవటం—ఇల్లు నిలబడం లేదా అంటే అంతా సరి—జిల్లాబోయి కూర్చుంటాను.”

ఇంతసేపు చెబులపుచెప్పి విన్నవాళ్ళు ఇక మాట్లాడలేకపోయారు. భద్రం అలానే పోయాడు. ముసలాడు, “నాలా పోరబాబు నేనేవు బాబూ! నీ పక్కన నాయం వున్నప్పుడు యిన్నాళ్ళు పూయకున్నావు!”

భద్రం అన్నాడు. “ఇంటంతా ఒకటితాత! ఆ ముసలాణునకు నాతో సంబంధంలేదు—నాళ్ళిద్దరు కానాలి. అరచి నా గొంతుక పాడుచేసుకోవాలి గానీ!”

తాత మెల్లగా లేచి నిల్చుని, “అమ్మ దారీ! ఇలాగ రాయే” అనిపిల్చాడు. చాలమ్మ బయటకు వచ్చింది. కొంచెంసేపు యిద్దరూ గొణుక్కున్నారు. చాలమ్మ

బయటనేరగానే తాత మళ్ళీ కూర్చుని గొంతుకెత్తాడు.

“నింహాది రప్పన్న నేముడూ మనకు జయము జయము నిస్తాడూ! నేముడూ! ఏకుకొండలవాడు నేముడూ మనకు జయము జయము నిస్తాడూ! రాముడూ!”

చాలమ్మ రంగయ్యగారి యింటి బయట నిల్చుని, “బాబూ! బాబూ!” అని కేక వేసింది. వెంకట్రావు తలుపుతీసి విగురుక పడ్డాడు. “హా—అలవాటే నీకు! ఫోఫో!” చాలమ్మ యీసారి గట్టిగా అన్నది. “రాముం బాబు కావాల బాబూ!” “రాముం నేను గీమంలేను. ఫో!” అంటూ తలుపు ఛాం మనిసింపాడు.

చాలమ్మ గుమ్మందగ్గరకు వెళ్ళి గట్టిగా అరచింది. “రాముం బాబూ! రాముం బాబూ!”

కుందరమ్మతో మాట్లాడుతున్న వెంకట్రావు మండిపడి లేచివస్తూంటే మేడమీద నున్న రాముం గబగబడిగాడు. ఈలోగా వెంకట్రావు చాలమ్మమీద గర్జిస్తూంటే రాముంచచ్చి, “ఏవమ్మా ఏం కావాలి?” అన్నాడు.

“మీలేకదూ బాబు రాముంబాబూ! భద్రం బాబు కలురంపినారు! మీతో సాల సెప్ప మన్నాను!! రాముం ఆత్మతగా, “రా అమ్మా! లోపలికిరా!” అన్నాడు. చాలమ్మ లోపలికివచ్చి చేతులు దగ్గరగా చేర్చి నిల్చుంటే కూర్చోవున్నాడు. చాలమ్మ కూర్చుని, కులం పాటుపూరుకుని, వినయ పూర్వకంగా అంది.

“ఆ బాబు వున్నమాటన్నాను. పెద్ద బాబులు ఆలోసిందండి! పెళ్ళం మొరటి మాట కదురలే మొగోడికి ఎలాగుంటాది బాబూ!”

వెంకట్రావు విగరగా, “సరిపోయింది! అబద్ధాలతో ఇంటిగుట్టుని ఖానీ చేస్తున్నాడూ! ప్రయోజకత్వం అంతగా ఏకు సోంది!”

చాలమ్మ సవినయంగానే, “మీ బాధ్య గోరే, మీమ్మని కాదంటే మీమనసెలాగవు తాది బాబూ!” ఈ ప్రశ్న వెంకట్రావు కన్నా రామానికి నూటిగా నాటింది. కుందరమ్మ చాలమ్మ వచ్చిన దగ్గరనుంచి కుతకుత వుడికిపోయింది.

వెంకట్రావు చాలమ్మ ప్రశ్నకు, “నివ్వు అడిగేదానిచే నా ముందా? రాము భారం వచ్చింది, రాయభారం!” ఈయన

వైఖరి రుచించనట్లుగా రాముం వెంకట్రావు వైపు చూశాడు. చాలమ్మ తల ఆడించి, “ముంసే బాబూ! ఆ బాబు మా గుడిసెలో వున్నాడు. రాముం బాబు నే అడుగు తున్నాను—ఆ యమ్మ నేలకోవాలంటే మీ పేరనవున్న అస్థిఅంతా ఆ బాబు పేరన రాయాలట!”

వెంకట్రావు లేచాడు. “ఫోఫోయో! తీసుకొచ్చింది కలురు!”

కుందరమ్మ, “మరేం?” అని పూరుకుంది. దుఃఖంల్లో ముగ్ధిపోతున్న పార్వతి స్తంభం చాటునుంచే, “అబ్బలా జోతుంది?” అని గాణిగింది.

రాముం అలానే కళ్ళను నేలకు అప్ప చెప్పి చూస్తున్నాడు. చాలమ్మ మిగతావారవరసీ లెక్కచేయకండా రాముంవైపు తిరిగిదీసస్వరంతో మొదలు పెట్టింది.

“అంతా తెలిసిన బాబులు. ఆలోసిం చండి బాబూ! తనంత కొడుకుంటే అడక్కుండా అన్ని పనులూసెయ్యటమే! లోకం సెడ్డందని కనుకున్న పాణం సెడ్డంటే యింకా బాబు బతకాలా? అంత కడుపు పల్లనైన బాబు నోకంలో నేకు. మీరేం గడించినారా? కొడుకుది ఆస్తిగాని, మేనల్లుడిదా ఆస్తి? ఆలోసించండి బాబు—మీరు కాదంటే ఆ బాబు కైదులో కూసుంటారు!”

రాముం అప్పటికి మాట్లాడలేదు. వెంకట్రావు మూతి బిగపెట్టున్నాడు. కుందరమ్మ చిరాకు పడుతోంది.

రాముం ఒకసారి చాలమ్మవైపు చూశాడు. సవినయంగా చేతులు నలుపుకుంటూ బాసతో కూర్చుంది. ఈ ఆస్తితో తనెందరితో సంతోషపరచాల మకున్నాడు. జీవితంతో అనందంగా గడిపి హాయిగా కాలు మీద కాలువేసికుని బ్రతుకు తా ననుకున్నాడు. నలుగురూ తన్ను యిప్పుడే గౌరవిస్తున్నారు. తన దినాలు మారాయి—జీవితమీద ఎంతో ఆశపుట్టింది. తనకు జ్ఞానం వచ్చిన దగ్గరనుండి యీ ఆస్తిలో భాగస్వామి నే గర్వం మనసులో ఒక మూల నుండేది. పరిపరి విధాల ఆలోచిస్తున్నాడు. ఆ ఆస్తి ఎటువంటివో కళ్ళకు కట్టింది—మాడు వికాలమైన మేడలు, ఎంత అందమైనవి! తన జీవితకాలమంతా శ్రమపడినా అందులో ఒక గది కట్టించలేదు. తనకు వుద్యోగంలో నిమిత్తమేముంది? ఇళ్ళ అడ్డలు నెలకు 250 రూపాయలు వస్తాయి! ఇక భూమిమీద వచ్చే రాబడి తమతనగా, అమ్మగా నలుగురికి పెట్టవచ్చు. పదిక రాయి నిక్షేపంలాంటి గడ్డలో ఒక నెలలు భూమి తను గడించలేదు! ఇటువంటి ఆస్తి గనుకనే తన అత్తగారు పక్షప్రయానకూస

తన కళ్ళనుటవుంది! తను తొండరపడితే అంతా ఒక్క నిమిషంలోనూ జానకి తనకూ మధ్య ఒక్క పెద్ద అభారం ఏర్పడుతుంది. ఆమెను విడిచి తను బ్రతకలేడు— నిజం!

దాలమ్మ గద్దద స్వరంతో అంది, “బాబూ! డబ్బుండి పోతాడా? ఇల్లు నిలపండి—“వెంకట్రావు చల్లనలేచి, “నోరు మూసుకుని పోవే ముండా!” అని గసిరాడు. సుందరమ్మ కొరకొర దాలమ్మవైపు చూస్తోంది.

కొంతకాదు ఆస్తి అంతాను తనగడించాడా? వివా తను భార్యతో సంఘంలో బ్రతుకుతున్నాడు. తన్ను చూసిన ధర్మమా! త్యాగం సురించి యిదివరకెప్పుడూ ఆలోచించలేదు. ఇంతవరకు తను త్యాగం అంటూ ఏమీ చేసిందిలేదు. ముఖం సురించి చాలసార్లు మనసులో మేడలు నిర్మించుకున్నాడు. ఒక్కసారి యీ కోరిక బండ రాయీమీద పడటం చేత ఎటూ నిరారించలేక వుక్కిరి బిక్కిరి జౌతున్నాడు. ఎందుకివ్వాలనే పంతంకూడ మనసులో మెల్లగా స్థానం ఏర్పరచుకుంటోంది. ఇంతసేపూతను అమితంగా ప్రేమిస్తున్న భార్య, ఆమె అందం, అమాయకత్వం వివిధభుటాల ఆనుభూతుతో తన్నాగ్రియించివుంది. చక్కన తన మనసులో మెరపుతీగ మెరసింది. మనసున ఆపాడుపడిన గోడమీద బొమ్మ మెరుస్తోంది. ఆలోచన లిప్తుకు ఆకాపూరితంగా మనసులో మెదలుతున్నాయి! తన దెండుకు పెద్ద గుండె కాకూడదా? అప్రయత్నంగా వక్షం నిమరుకున్నాడు. అప్పుడే జిజ్ఞాస కలిగింది. ఈ ఆస్తి తను గడించిపెట్టాడా? తన వారసుడా? తల్లిత్రి చూడగానే ఎదురుగా ప్రభంఛాటున అతన తన వదనయ్యెప్పు పార్వతి కనబడింది. నాలిక కరచుకున్నాడు, ఇంతసేపూ భాగ్య భోగముల మీద నున్న ఎడతెగని మమకారంతో చెల్లెలింతవరకు జ్ఞాపకం రాలేదు. ముఖం తేటపరచి మెల్లగా అన్నాడు.

“ఈ ఆస్తి నాదికాదు. భద్రం బావదే!” పార్వతి సన్నగొంతుకతో, “అదెలా జౌతుం దన్నయ్యా!” అంది.

రామం లేచిపోయి, “ఈ విషయంలో ఏమీ అనకమ్మా!” అని, దాలమ్మవైపు తిరిగి, “నడమ్మా! నీతోవసా” నన్నాడు. దాలమ్మలేచి నిల్చుంటుంటే, వెంకట్రావు గాభరాగా, “ఏం బావా! నీకేం మరి పోయిందా ఏం?”

“లేదు బావా!” వెంకట్రావు ముఖం ముక్కి పోయి నటించుకుంటుంది, మోటగా అన్నాడు.

“భూనికొడుకొయి సమర్థిస్తా! ఈ ఆస్తి తోనే నీ బ్రతుకుందని తెలుసా?”

రామం చురుకైనగా, “భూనీ కొరా? ఎవరు?”

“ఎవడా? తండ్రిని చంపాడోయ్ ఆ పూజ్యుడు!”

“బావా! గట్టిగా మాట్లాడినందువల్ల నాభంలేదు”

“అవునవును. నిజం చెప్పే యీ కొజుల్లో వెలకారం!” కాస్త గొంతుక హెచ్చించి, అభినయంతో, “నాత్మ్యం యిదిగో మీ చెల్లెలేవుంది. ఆ కొడుకన్న రాస్త్రలో ఆ రాత్రి చెంపపెట్టు తగిలిస్తేకదోయ్; ఆ ముసలాడు దిగులులో మంచంపట్టింది! ఇల్లు తగలడిపోతూంటేనీకు హస్త్యంగావుండే?”

రామం యీ చివర వాక్యం రాకముందే “హా!” అంటూ నిర్లబ్ధుడయిపోయాడు. నెత్తురుచుక్క ముఖానలేక వెలవెల బారింది. వెంకట్రావు తలాడినూ, “నువ్వు అత్తారిం టికి వచ్చిన ఆ రాత్రినుండి ముసలాయన యిల్లు కదిలాడా? సరేలే! వాడు లేగితేనే అవతల ఆదరించిన ఆత్మగారు యిటుయింతో నీకోసం యిచ్చేసే నేను యిప్పుడు పగవార్ష మైపోయాం! నిన్ను నిలాభం ఏమిటి? ఈ కాలంలో ఆ సలు మనుష్యులే మారి పోతున్నారు!”

అందరూ నిశ్శబ్దంగా వున్నారు. దాలమ్మ హీన మైప కంఠస్వరంతో, “బాబూ! ఆ బాబు అలా నెయ్యరు బాబూ! ఆ బాబుకి కడుపునిండా ఉయ్య!”

వెంకట్రావు ఆమెమీద కొక్క ఎగురు ఎగిరాడు. “అబద్ధమా! అంత నామర్రా మనిషీననుకున్నావే ముండా! పెద్ద పెద్ద వాళ్ళ చేతనే ఏమాటా అనిపించుకోలేదు!”

దాలమ్మ విలుకు విలుకుమని చూసింది. వెంకట్రావు యిటుఅటుపచారు చేస్తూ, “బావా! ఆయన యవన్నీ ఆలోచించ కండా పిలురానాడబోయ్! ఆస్తి పది కాలాలపాటు నిలవాలని గడించిన వాడి కుండదా! ఆ పిలుమీదనున్న ఆయన దస్యత్వమైనా గౌరవించు! నువ్వు ఆ భద్రం గార్తభస్యరాన్ని సంగీతంగా ఆనందిస్తావా? బాగా ఆలోచించు. వాడా నిర్గంభ కుసుమం—వాడికచ్చుట్టా చేరిన కిష్టయ్య వగైరాలకు ఎంత సంస్కారంవుందో నేను కొక్కి చెప్పాలిబోయ్!”

“బావా! యీ లోకంలో పూర్తి సంస్కారం కలవాడవు నువ్వొక్కడి వేలే!” అంటూ గబగబ బయటకు నడిచాడు.

రంగయ్యగారి కర్మకాండంతా భద్రం చేతిమీదనే రామం జరిపించాడు. ఈ తొమ్మిది రోజుల్లో యింట్లో బావమరదులు అన్యోన్యంగా మెసలటంమాసిక పార్వతి దుఃఖాన్ని చాలవరకు మరచిపోయింది. నరసమ్మ మంచంపట్టి నా అప్పడప్పడు వాగిద్దరూకలిసి మాట్లాడుకోవటం చూచి మనస్సులో సంతృప్తిపొందేది.

రంగయ్యగారు పోయిన పదమూడవ రోజు వచ్చింది. వచ్చిన చుట్టములు, బంధువులు వల్లిపోయారు. ఇంట్లో పితా లక్ష్మి భద్రం కోరికపై మరిరెండు రోజులుండటానికి ఒప్పుకుంది. రామం యీ రోజునే సాయంత్రము యిల్లు కదలటానికి బయటకు వచ్చాడు. ఈ వేళ వుదయం నుండి చాలవరకు ఆలోచించాడు. ఇంత కాలంతోనే బరువైతే మోయలేక గింజాని శక్తి విహీనుడై మనస్సును సంక్షోభపరచు కున్నానో, ఆ బరువు యిప్పుడు భద్రం బావనించేశాడు. తన చెల్లెలి బ్రతుకు యిప్పుడు చక్కగా కుదులుకుతుంది. తన జీవితంలో ముఖ్యకోరిక నెరవేరింది. అందు చేతనే తను స్వచ్ఛంగా, మన స్ఫూర్తిగా మామయ్యగారి మాటలను శిరసావహించ వలెనని నిర్ణయించుకున్నాడు.

ఆత్మవారింటికి వెళ్ళేసరికి చిన్న బావ మరది వీధి తలుపుతీశాడు. “బావా!” అంటూ ఒక్కగొంతు వుల్లాసంగా గింతి రామం దగ్గరకు వచ్చాడు. మంచంమీద కూర్చున్న సుందరమ్మ ముఖం ప్రక్కకు త్రిప్పింది. జానకి కోసం నలుమూలలా చూశాడు, కాని కనపడలేదు.

రామం మెల్లగా మంచందగ్గరకు వెళ్ళి నిల్చున్నాడు. ఆత్మగారి వైపుచూడలేక తిలించుకుని కొంతసేపు మాటలు కలిపే

(52-వ పేజీ చూడండి)

ఒక గంటలో యావ్వనము కామస్తంభన

రామపుష్పి, వంసారముము విచ్చుటలో పాటి తేది విరాళవెందిన వృథుండుడు కక్తి. ఉప్పుహము విచ్చును. డ 28.0

మదన మంజరి ఫార్మసీ

184, వెంకటాద్రి రోడ్డు, మద్రాసు. విజవాడ-గ్రానాన పెడికల్ సోయ్య-పాడు రోడ్డు రామండ్రి-ఈశ్వరదాస్ & కో. పెయిన్ రోడ్ పిల్లూరు-అర్జన్ ఫార్మసీ-బ్రంహరోడ్ ఇతర కేంద్రాల్లో విశిష్ట డాక్టర్లు

విజ్ఞానవిధులు

"డాక్టర్"

104. గెలవేసి చచ్చిపోతుందా అరటి చెట్టు?

గెలవేసిన అరటి 'చెట్టు'ని ఆ గెల ముది రిన తర్వాత కోట్టేస్తారు. గెల కోట్టేసిన తర్వాత 'చెట్టు'ని కోట్టేయకుండా వదిలి 'పెట్టినా ఆ 'చెట్టు' దానంతట అదే చచ్చి పోతుందని ఒక నమ్మకముంది. ఇది సామాన్య దృష్ట్యా నిజమే అయినా, గెలవేసిన అరటి చెట్టు చచ్చిపోతుందన్న ఉహమూత్రం తప్పు. తప్పున్న రకూడాను.

చెట్టుంటే ఏమిటి? అని అడుగుతున్నాను. పూతోడిమా, ఆకులూ చేరితే చెట్టా? మామిడి పూగు త్రి చూడండి. ఒక రెమ్మూ, ఆకులూ, కోసని పూగు త్రి వుంటాయి. పూగు త్రి కాయలు కాచి ఆ కాయలు కోసేసిన తర్వాత ఏమాతుందీ? ఎండిపోదా? దానికి మళ్ళీ చివురు పెట్టకపోతే మామిడిచెట్టు చచ్చి పోయిందంటామా? గెలవేసిన అరటి చెట్టులో ఒరిగేదికూడా సరిగ్గా ఇదే.

అరటి చెట్టుకి 'వేళ్ళు'ంటాయని సులువుగానే తెలుస్తుంది. దుంపయే అరటి చెట్టు కాండము. దీనికి అన్ని చెట్ల కాండాలకలాగే కొమ్మ మొగ్గలు పుట్టి అరటిపిల్లలుగా వృద్ధి అవుతాయి. అరటి దొప్పలు ఆకులతో లూకు తొడిమలు, అరటి దూట పూగు త్రియొక్క రెమ్మ, మామిడి కాయలు కోసేసిన తర్వాత ఆ రెమ్మ, దానికి రువైపులా వున్న ఆకులూ వాడిపోయినట్లే అరటిగెల కోసిన తర్వాత అరటి తాలూకు రెమ్మ (దూట) తొడిమలతో సహా ఆకులూ (దొప్పలతో చేరిన ఆకులూ) వాడి పోతాయి. ఇవి ఎలాగూ వాడిపోయి ఎండి పోతుండా అని, గెల కోట్టేసిన తర్వాత గెలవేసిన ఆ రెమ్మని ఆకుల తొడిమలతో సహా కొట్టి పారేస్తాను. ఈ కోట్టేసేదికాదు అరటిచెట్టుంటే. పిల్లలతో కలకలలాడేది అంతా కలిపి అరటిచెట్టు. అన్నిటిని కలిపే

దుంప కాండము. ఒక్కొక్క పిల్ల ఒక్కొక్క పూరెమ్మ.

ఉల్లిపాయకూడా ఇంచుమించు ఇలాంటిదే. వేళ్ళు అందరమూ చూస్తాము. వేళ్ళు అతుక్కుని వుండే 'బొగ్గు' కాండము. ఉల్లి రెకులన్నీ ఆకులు. ఉల్లికాండ పూరెమ్మ. అంటే ఉల్లిపాయలో మనం తినేవి ఆకులన్నమాట.

105. సముద్ర తీరపు టిసుక కెరటాలు

సముద్రతీరపు టిసుక దిబ్బలమీద కెరటాలు కెరటాలుగా ఇసుకా సల్లనిమట్టిపొడి కలిసి ఏర్పడడము చాలామందిచూచి వుంటారు. సముద్రపుతీరమే అక్కరలేదు. ఇసుకదిబ్బలూ గాలి ఉన్నచోటనల్లా ఈ కెరటాలు కనబడతాయి. ఇవి ఎలాగు ఏర్పడతాయి? అని ప్రశ్న.

ఈ 'కెరటాలు' ఎడారుల్లోకూడా ఏర్పడతాయి. అయితే ఎడారులలో ఇసుక జాస్త్రీగా వుంటుంది కనక ఇవి 'కెరటాలు' కంటే బరిసి, దిబ్బతొతాయి. ఒక్కొక్క దిబ్బా పంచమి చంద్రవంకలాగుంటుంది. ఒకటో

పటముచూడండి. 'రయల'దిబ్బయొక్క కింది అంచు. 'రవల' మీది అంచు. 'రసల' వెనక అంచు. 'రవల' నుంచి 'రసల' కు వాలులేక వరకము హెచ్చు. మనము దిగాలంటే కిందకి గెంతి దిగాలి. 'రయల'నుంచి 'రవల'కి వాలు తక్కువ, సునాయాసంగా ఎక్కవచ్చును. ఇలాటి దిబ్బలు పల్లెటూళ్ళకి రెండుమూడు మైళ్ళదూరాన్నన్న సముద్ర తీరంకూడా కనబడతాయి. 'రసల' నుంచి 'రవల'కి ఎక్కడము కష్టము. కాలికింది ఇసుక దిగిపోతుంటుంది. రెండో పటము 'కచ' వెంబడిని కోసిన అడ్డకోత. 'మట' అన్నది దిబ్బకి ముందువైపున వాలు. 'టడ' అన్నది వెనకవైపుది, వాయుప్రవాహము బాణములవల్ల నూచించబడింది. రెండో

పటములో చూపినట్లు గాలి ప్రసరించి ఇసుకని కుప్పబోస్తుంది. గాలితుడిచేనూండడము వల్ల 'మట' అనే ముందువైపు వాలు తక్కువగా వుంటుంది. 'ట' వి దాటి గాలి సాగి పోయినప్పుడు, 'టడ'కి ఎడమవైపున ఉన్న

గాలికూడా వైసున్న గాలి ప్రవాహములోకి తోడుకుపోతూ వంకరబాణము చూపేట్లు ప్రసరిస్తుంది. అందువల్ల 'టడ' అనే వెనక పార్శ్వము పటములో చూపినట్లు వంగి ఉంటుంది. గాలి వీచుతున్న కొద్దీ 'మట' వెంబడిని ఉన్న ఇసుకా, 'టడ' వెంబడిని వున్న ఇసుకా గాలితో లేచిపోతూనూ వుండాయా, వచ్చే గాలితో పెరుగుతూనూ వుంటాయి.

అయితే గాలి ఒకే దిక్కువైపు వీచు తూండవచ్చునుగాని సరిగ్గా ఋతురేఖలలో ప్రసరించదు. కనక ఇలాగ ఒకచోట కుప్ప కూడిన ఇసుక అక్కడే స్థిరపడిపోక జరుగు తూన్నట్లు కనపడుతుంది. ఎడారులలో వేలకొద్దీ ఏర్పడే ఈ దిబ్బలకి 'డ్యూను' లంటారు. గాలి బలముగావీచుతూన్నప్పుడు ఈ డ్యూనులు జరుగుతున్నట్లుగా కనిపడతాయి. సముద్రపు ఒడ్డునున్న గాలి ఎడారి గాలి అంతబలమైనదీ కాదు, ఇసుకకూడా ఎడారిలోనున్నంత సమృద్ధిగానూవుండదు. కనక దిబ్బలకి బదులు 'కెరటాలు' ఏర్పడతాయి. ఈ కెరటాలూకూడా తిన్నగావుండక వంకరటింకరగా వుంటాయి. గాలి వీచే దిక్కుమారడమే దీనికి కారణము.

అన్నిప్రదేశాలలోనూ సమానంగా వుంటుందా?

ఈ విషయాన్ని గ్రహించాలంటే అసలు బరువంటే ఏమిటో ముందు తెలిసికోవాలి. భూమి ప్రతివస్తువునీ తన వైపుకు అంటే తన కేంద్రంవైపుకు లాక్కోంటుంది. ఈ విధంగా ఒక వస్తువును భూమి ఎంత బలంతో ఆకర్షిస్తుందో ఆ బలాన్నే ఆ వస్తువుయొక్క బరువు అంటారు. దీనిని బట్టి ఏదైనా ఒక వస్తువుపై భూమివల్ల ప్రవర్తించే ఆకర్షణబలం ఆ వస్తువును భూమిపై ఎక్కడకు తీసికొని వెళ్ళినా సరే సమానంగా ఉంటే ఆ వస్తువు బరువు భూమిపై అంతటా సమానంగా ఉంటుందనీ, లేక పోతే దాని బరువులో ప్రదేశాన్ని బట్టి వ్యత్యాసం వస్తుందనీ మనం గ్రహించవలసియుంది.

భూమినుండి ఒక వస్తువుపై ప్రవర్తించే ఆకర్షణబలం ఆ వస్తువు ద్రవ్యరాశినిబట్టి, భూకేంద్రంనుంచి దానికి గల దూరాన్ని బట్టి ఉంటుంది. ఒక వస్తువుపై భూమి ఆకర్షణబలం భూ కేంద్రంనుంచి ఆ వస్తువు దూరం హెచ్చిన కొలది తగ్గుతుంది. భూ కేంద్రానికి కొన్ని మైళ్ళ దూరంలో నున్న ఆ వస్తువుపై భూమి కొంత ఆకర్షణబలాన్ని ప్రవర్తిస్తే, అంతకు రెట్టింపు దూరంలో భూ కేంద్రంనుంచి ఆ వస్తువు న్ను పుడు దానిపై భూమి ప్రవర్తించే ఆకర్షణబలం మొదట ప్రవర్తించిన ఆకర్షణబలంలో నాలుగవ వంతు ఉంటుంది. అంటే ఒక వస్తువు బరువు భూతలంమీద ఒక ప్రదేశంలో ఒక వీశ అయితే సరిగా ఆ ప్రదేశానికి నడినెత్తిన రమారమి 4000 మైళ్ళ ఎత్తులో దానిబరువు 80 భూతల ఉంటుంది.

భూమి సమగోళంగా లేదనీ, ఉత్తర దక్షిణాలతో అది కొంచెం అదుముడు పొంది యున్నదనీ మనకు తెలుసును. భూ కేంద్రం నుంచి భూతలంపై అన్ని ప్రదేశాలూ సమాన దూరంలో లేకపోవడంవలన అన్ని ప్రదేశాలలోను భూమ్యాకర్షణబలం సమానంగా ఉండదు. దానినిబట్టి భూమిమీద అన్ని ప్రదేశాలలోను ఒకే వస్తువు బరువు సమానంగా ఉండదని స్పష్టమౌతుంది.

భూ మధ్యరేఖమీది ప్రదేశంకంటే ధ్రువముల చెంతనున్న ప్రదేశం భూ కేంద్రానికి దగ్గరగా ఉంటుంది; విమానం పై కెగిరిన కొలదీకూడా భూ కేంద్రానికి దూరమౌతుంది. అందుచేత భూమ్యాకర్షణ బలం భూ మధ్యరేఖమీద ఒక ప్రదేశంలో నున్న వస్తువుపై కంటే అదే వస్తువు ధ్రువాలచెంత

ఆకర్ష కుర్రాడు యింట్లో నెలంతస్తు నుంచీ క్రిందికి 'అమ్మా! అమ్మా!' అని అరుస్తూ గ బ గ బా దిగి వచ్చాడు.

“ఏం నాయనా! ఎందుకూ?” అని తల్లి అడిగింది.

“మరేమోనే — నాన్నే మోనే పటం తగిలించటానికి గోడలో మేకు దిగ్గొట్టుతూంటే

నుత్తివచ్చి ఆయనవేలికి తగిలిందే!”

“అదేమిటిరా! ఆమాత్రానికి నీలాంటి మంచిపిల్లాడు యిత యిడిగా దిగులు వడి ఏడుస్తారా? చక్కగా నవ్వాల్సి కానీ?”

“నవ్వానే అమ్మా!” అంటూ ఆ కుర్రాడు వెక్కిరించిపోయాడు.

నున్నపుడు ఎక్కువగా ఉంటుంది ఆవిధంగానే ఆకాశంలో పై కెగిరిపోతున్న ఒక వస్తువుపై కంటే అదే వస్తువు భూతలాన్ని అంటి పెట్టుకొని యున్నపుడుకూడా భూమ్యాకర్షణబలం దాని పై ఎక్కువగా ఉంటుంది. అంటే ఒకే వస్తువు భూమధ్యరేఖా ప్రాంత ప్రదేశాలలో తక్కువ బరువును, ధ్రువాలచెంత ఎక్కువ బరువును కలిగియుంటుంది; భూమధ్యరేఖ ప్రాంత ప్రదేశంనుండి ధ్రువప్రాంతానికి తీసుకొని పోయిన కొలదీవస్తువు బరువు హెచ్చుచుంది. ఇక భూతలంమీద నున్నపుడు కంటే విమానంలో పై కెగిరిపోతున్నపుడు కూడా ఒక వస్తువు బరువు తగ్గుతుంది.

అయితే మామూలు త్రాసులో కట్టెలు పెట్టి తూచిమాడడంవల్ల యీ విషయాన్ని తెలిసికోలేము. త్రాసుయొక్క ఒకనీళ్ళిలో నున్న వస్తువుపైనా, నీళ్ళిలో ఆ వస్తువు ద్రవ్యానికి తుల్యమైయున్న ద్రవ్యాన్ని కలిగియున్న కట్టెలపైనా కూడా సమాన ఆకర్షణ బలాన్నే భూమి ప్రవర్తిస్తుండుటచే ఆ త్రాసుతో తూస్తున్నంతవరకు, భూమిమీద ఎక్కడకు తీసికొని వెళ్ళినా సరే, ఆ వస్తువుబరువులో మార్పుకనిపించదు. భూమ్యాకర్షణబలంతో నిమిత్తం లేకుండా, వస్తువు బరువు ఎక్కువైన కొలది యొక్కువగాను, వస్తువుబరువు తక్కువైనకొలది తరచుగలం తక్కువగానూ సాగుతూ వస్తువుల బరువులో వచ్చే కొద్దిపాటి మార్పునుకూడా చూపించగల తీగ త్రాసు సాహాయ్యంవల్లనే ఈ విషయాన్ని మనం గ్రహించగలం. తీగ త్రాసుతో తూచినప్పుడు ఒక వస్తువు బరువు ఎక్కువగానూ తక్కువగానూ, భూమిమీద ఎక్కువగానూ, ధ్రువాల దగ్గర ఇంకా ఎక్కువగానూ కనపడుతుంది. అలాగే,

ఒక వస్తువు బరువు, భూమిమీద కంటే, తక్కువ ద్రవ్యముగల చంద్రగ్రహము మీద తక్కువగా వుండాలి.

—అనంత.

చిట్టిప్తేళ్ళు - జవాబులు

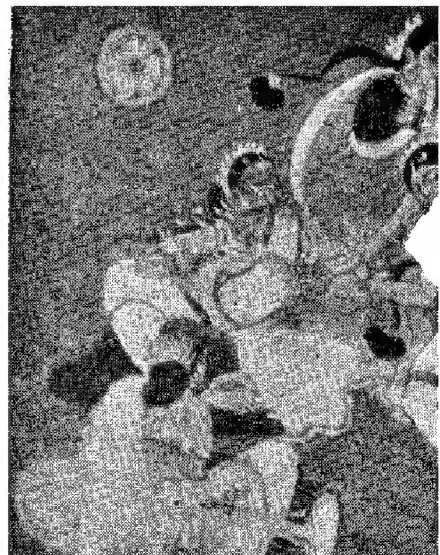
—‘మనుష్యుడు కోరినంతిపుట్టెను’ అన్న ఆ భిప్రాయము అక్షరాలా నిజము కాదు. మనిషి, కోతి, ఒరాంగుటాంగూ, చింపంజీ, ఇవన్నీ, ప్రాణుల క్రమపరిణామంలో జీవ వృక్షపు కాండమునుంచి వేరైపోయి ప్రత్యేకముగా చాలా వరకూ పెరిగిపోయిన ప్రాణులు. చెట్టులో ఒక కొమ్మయొక్క కొనకి, ఇంకో కొమ్మయొక్క కొనకి సంబంధము యెట్టిదో, కోతికి మనిషికి సంబంధము అట్టిదే. కోతి, మనిషి వంటి జంతువుల ‘మూలపుజంతువు’ ఒకటే వన్న ఆ భిప్రాయమే ఇప్పుడు అంగీకారములో ఉంది. ఈ రెండింటికీ మూలపు జంతువు ఒకటి కాదని నిర్ధారణగా ఎవరూ నిరూపించలేదు.

—ద్రవములు నొక్కితే - రబ్బరుబంతి లాగు - నొక్కుడు పడవు ద్రవాల్ని నొక్కితే, ఆ ఒత్తిడి, ద్రవము ద్వారా అన్ని వేతలా వ్యాపించి, ఆ ద్రవమును చుట్టివున్న సీసాకు అందుతుంది. అంటే, నీటితో నిండిన గాజుసీసాకు బిరదా అడుక్కదానికీ నొక్కితే ఈ ఒత్తిడి సీసాలోనెపు కంతటికీ అందుతుంది. నీరు, మనము బిరదాని నొక్కుతూన్న కత్తితో సీసాని లోపలినుంచి పైకి నొక్కి, పగల గొట్టుతుంది.

కూరల బజారులో బెరసారాలు
శ్రీ ఎ. ఎస్. హరిశ్చంద్రశర్మ

గ్రామరావు చిత్రకళాశాల

లు చిత్రించిన చిత్రాలు

మండ్రీలో యీసంస్థ యాజమాన్యాన
(శా ప్రదర్శనం జరిగింది)

కోయ దంపతులు

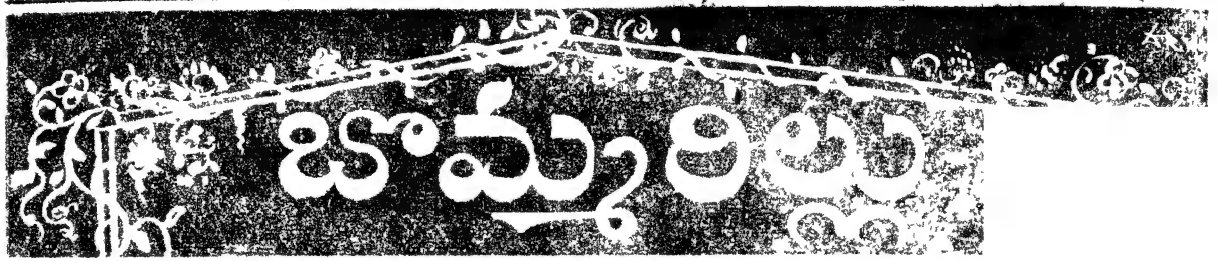
శ్రీ కాళహస్తి వార్షికోత్సవము

సృష్ట్య కళ

శ్రీ ఎం. సీతారామాచార్యులు

వేడి కోలు

“శ్రీ మూర్తి”

నవ్వుతూ కేరుతూ అటునిటూ ఊగుతూ
పువ్వునై కొమ్మల్లా వైన ఉంటాననుకొ
ఓయమ్మ నాబాడ
తీయ గలవే నీవు ?

‘ఎక్కడున్నావురా నాచిట్టి తండ్రని.
దిక్కు దోచక నీవు కేక లిడుతుంటేను
వత్తి పిచ్చిది అమ్మ లోకమే తెలియదని
లోలోన నవ్వుకుని జాలిపడతానమ్మ
అమ్మ, ప్రత్యూషపవ
నాంకురా లొలయుతరి
విఠల స్వామి కో
వెలచెంత తోటలో
పుష్పాపచయముకై
పూసెజ్జతో పోవు
దారిలో నీపాద
ధూళిలో శయనించి

మల్లినో జాజినో మందారనో యయి
చల్లని నికనులలో వెలుగు తాననుకొ
తల్లి, ననుగ్రుచ్చెత్తు కోవా ?
ఉల్లమలరగ ముద్దాడుకోవా ?
కోపమా నాపైని పాపినానేను ?
పాపగానా, తల్లి, పసివాడగనా ?

(రసింద్రుని అనుసరించి)

జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు

డాక్టర్ జాన్ అనే జంతు తత్వ శాస్త్రవేత్త ఏల్ విశ్వ విద్యాలయంలో కొన్ని పరిశోధనలు చేస్తూ, చింపాంజీ పిల్లలకి, ఎక్కడ లేని డబ్బు ఆశ చూపెట్టాడు. 'చింపా-మాట్' అనే ఒక రకమైన యంత్రాన్ని తయారు చేయించి, దాన్ని ఆ చింపాంజీ పిల్లలకి అందేలాగా పెట్టించాడు. తెల్లటి గుండని అట్టముక్క ఒకటి పట్టుకొచ్చి ఆ మిషన్ లో పడవేశాడు. వెంటనే అందులో నుంచి ఒక ద్రాక్షపండు వచ్చింది. ఇలా రెండు మూడుసార్లు ఆ తెల్లటి అట్టముక్కలను ఆ యంత్రంలో పడవేసి ద్రాక్షపండు సంపాదించే మార్గమేదో వాటికి చూపెట్టాడు ఆతరువాత ఒక బుట్టనిండా యీ తెల్లటి అట్టముక్కలు తీసుకొచ్చి, బుట్టపళంగా ఆ ఆరు చింపాంజీలూవున్న బోనులో పెట్టించాడు.

చింపాంజీలకి ద్రాక్షపండు అంటే మహాయుష్టం. వీటిలో ప్రతిచింపాంజీ పిల్లకూడా యీ మిషన్ ఎలా పనిచేస్తుందో యిట్టే తెలుసు

కొన్నది ఆక్షణం నుంచి ప్రతి చింపాంజీ కూడా ఆ బుట్టలోని తెల్ల అట్టముక్కలను పట్టుకుపోయి యంత్రంలో పడవేయటానికి చాలా తొందరపడ్డది. అంతేకాదు— ఆ వెధవ అట్టముక్కల కోసం, అంత వరకూ ఎంతో అన్యోన్యంగా బ్రతుకుతున్న యీ ఆరు చింపాంజీలూ, ఒకదానిపై ఒకటి పగలు పూనటం ప్రారంభించాయి.

వీటిలో యీ ధనదాహం అంత వరకూ వచ్చాక డాక్టరు జాన్, యితడి రేకుతో చేసిన కొన్ని గుండ్రటి బిళ్లలను కూడా ఆ బోనులో పెట్టించాడు. ఆ యితడి బిళ్లలను మిషన్ లో పడవేస్తే ద్రాక్షపండు కాదుగదా, మరేదీ కూడా రాకుండా దాంట్లో ఏదో ఏర్పాటుచేసి పెట్టాడు. చింపాంజీలు ముందు ఆ యితడి బిళ్లలకొసమూ పెనుగులాడాయట కానీ, తీరా వాటిని వుపయోగించి నిప్పుయోజనమని తెలుసుకొన్నాక వాటి జోలికి పోవలేదు.

ఆ విధంగా కొంతసేపు గడిచాక

బోను యివతలనుంచి యీయైన యిన్ని యితడి బిళ్లలు, యిన్ని అట్టముక్కలు లోపలికి విసిరేశాడు. అంతటితో ఆ బోనులో వున్న ఆరు చింపాంజీలు ఒక్కసారిగా అక్కడ మూగేసి తెల్లబిళ్లలను మాత్రమే ఏరుకొని దాచుకొన్నాయి. (మద్రాసు విధుల్లో రాత్రిపూట కొట్ల యజమానులు తమ అంగళ్లకు బూడిద గుమ్మడి కాయలతో దిప్పి తీసి, వాటిని నడిరోడ్డుమీద బద్దలు కొట్టుతూ వుంటారు. ఆ గుమ్మడి కాయలో కాసియో, అర్ధణాయో కూడా పెట్టి పగలకొట్టుతారు. ఈ విషయం తెలిసిన బిచ్చగాళ్లు, సరిగ్గా ఆసమయానికి అక్కడ వెద్దగుంపుగా చేరిపోయి, అది సరిగా నేలమీద పడి పడకముందే, తమందరూ కట్టగట్టుకు దానిమీద పడిపోయి, ఆకాని కోసం తన్నుకొంటారు. బూడిద గుమ్మడికాయల పెచ్చుల కేసి ఒక్కరైనా చూడరు. సరిగ్గా యిలాగే చింపాంజీలూ చేశాయన్నమాట!)

★ జంతుకోటిలో మానవ లక్షణాలు ★

తెల్ల బిళ్ళ పడేసి ద్రాక్షపళ్లు సంపాదించుకోవడం ఆ చింపాంజీ లకి బాగా అలవాటైనాక, డాక్టరు జాన్ ఆ యంత్రంలో చిన్న కీటుకు ఏదో చేసి, బిళ్ళ అటు పడెయ్య గానే యిటు ద్రాక్షపండు వచ్చే య్యకుండా, కొద్ది క్షణాలు గడిచాక ఆ ద్రాక్షపండు దొర్లివచ్చేటట్లు చేసి, యీ చింపాంజీలు ఏం చేస్తాయో చూస్తూకూర్చొన్నాడు.

ఒక్కొక్క చింపాంజీ ఒక తెల్ల బిళ్ళను ఆమిషన్ లో పడేసి వెంటనే ద్రాక్షపండు పడే వోట చెయ్యి పెట్టుకు కూర్చునేది. ఎంతసేపటికీ ఆ పండు పడకపోతే, దానికి వల్ల మండుకుపోయి, ఆ యంత్రాన్ని పట్టి కదిలించిపారేసేది. [పబ్లిక్ ఔలిఫోన్ ప్రపయోగించే వారికి యీమాదిరి అనుభవాలు అప్రతూ ఘంటాయి. మనకి కావలసిన నెంబరుతో కన్నెక్ రాకముందే, మనం పడేసిన రెండు అణాలు అందులో నుంచి రాకుండా బిగుసుకుపోతాయి. అదే క్రొత్త వాళ్లు అయితే, ఆ ఔలిఫోన్ రిసెవర్ పూడి చేతులోకి వచ్చేదాకా, ఆ రెండు అణాలకోసం, దాన్ని పట్టుకు గుంజి, కొరికి, నమిలి, తన్ని యివ తలకు వస్తారు.]

ఇంతవరకూ జరిగిన పరిశోధనల మూలంగా చింపాంజీలకు డబ్బు మీద మమకారం అయితే కల్పించవచ్చునని తేలిందికానీ, ఆ డబ్బు సంపాదించటాకోసం యివి ఎంత మటుకు శ్రమపడి పనిచేస్తాయన్నది తెలుసుకోవలసి వున్నది. అందు

కోసం ఆయన బలేచమత్కారమైన ఒక యంత్రాన్ని నిర్మించాడు.

ఆయంత్రంలో పెద్ద దూలం ఒకటి అమర్చి, ఏకోటి అయితే ఆ దూలాన్ని పైకి ఎత్తుతుందో, ఆకోటికి చక్కని ద్రాక్షపండు దొరికేలా చేశాడు. ఈపద్ధతి ఆచింపాంజీలకి బాగా అలవాటైనాక, దూలం ఎత్తగానే ద్రాక్షపండు కాక, తెల్లటి అట్టముక్క దొరికేలా చేశాడు. ఆ అట్టముక్కను పట్టుకుపోయి, మొదటి ఆచింపాంజీ మాట్ యంత్రంలో పడవేస్తే, ద్రాక్షపండు దొరుకుతుంది ఈపద్ధతి ఏర్పాటు చేసినందువల్ల, చింపాంజీ ప్రతిదీ ఒక్క ద్రాక్షపండు సంపాదించటం కోసం కొంత మటుకు చెమటోడ్చి పనిచేయాలి అందులోనూ ఆదూలం బరువు కూడా తక్కువలేదు- 18 పౌనులు! అయినాసరే - ఆచింపాంజీలు కేవలమూ ఆ ద్రాక్షపళ్లను కొనిపెట్టే ఆటిక్వెట్ల కోసం, ఎంత శ్రమ అయినా పడ్డాయి. ఒకవంక యిత శ్రమపడి యీ దూలాన్ని అదే పనిగా ఎత్తుతూ దిండుతూ తెల్ల టిక్వెట్లు సంపాదించు కొంటూ, అందుకోసమే ఎగబడిన మిగిలిన చింపాంజీలను కాలితోనూ చేతి తోనూ చిత్తక పొడవటం మొదలు పెట్టాయట.

ఆ యంత్రాన్ని అక్కడే కొద్ది రోజులపాటు పెట్టి వుంచగా, యీ దిగువ విషయాలు కూడా బయట పడ్డాయట మొదట్లో తడవ తడవకీ దూలం పైకి ఎత్తి బయటికి వచ్చిన

ప్రతి తెల్ల టిక్వెట్టునీ తీసి తెచ్చుకోవటం మానేసి, ఒకేసారి పది పది పేనుపాల్లు ఆదూలాన్ని పైకెత్తేసి, పది పదిపేను టిక్వెట్లూ ప్రోగయాక, ఆ పోగు పళంగా తీసుకుపోయి దాచిపెట్టుకోవటం మొదలు పెట్టాయి. బాగా ఒకవందకు పైగా యీ టిక్వెట్లు దాని చేతిలో చిక్కాక, యింకా ఎక్కువ సంపాదించుకోవాలనే ఆత్రం దానికి తగ్గిపోయింది. [మనుష్యుల్లోకూడా అంతే - ఎల్లాగో ఒకలాగు మొదటి వందరూపాయలు నిలువ చేయగలిగేటంత వరకూ ప్రతివాడూ పగలూ రాత్రి అనక పనిచేస్తాడు. ఆ తరువాత అంతగా ప్రాకులాడడు]

చేతిలో చిక్కిన ప్రతి టిక్వెట్టునీ వెంటనే ద్రాక్షపండుగా మార్చేసి తినేయాలన్న తొందర కూడా అన్ని చింపాంజీలలోనూ కనిపించలేదు.

ఈ పరిశోధన లన్నీ పూర్తి అయ్యాక, డాక్టర్ జాన్ ఆ యంత్రంలో మరొక మార్పు చేశాడు. తెల్ల టిక్వెట్లు పడేస్తే ఆ మిషన్ లోనుంచి ఒక ద్రాక్షపండు రాలుతుంది ఇత్తడి బిళ్ళ పడేస్తే ఏమీ రాదు. నీలపురంగు బిళ్ళ పడేస్తే రెండు ద్రాక్షపళ్లు వచ్చేలా ఏర్పాటు చేశాడు. ఎర్రరంగు బిళ్ళ పడేస్తే గ్లాసుడు మంచి స్లీట్లు వచ్చేలా చేశాడు పసుపు పచ్చరంగు బిళ్ళ పడేస్తే, యీ డాక్టర్ జాన్ గారే బోనులోకివచ్చి, ఆ చింపాంజీని తన వీపు మీద ఎక్కించుకు కాసేపు అటూ ఇటూ తిప్పేవాడు.

(43-వ పేజీ మాడండి)

కవిభాకుమారి

అవి శ్రీ కృష్ణదేవ రాయలు రాజ్యం చేస్తున్న రోజులు. రాజ్యంలో ఏమూల చూచినా ప్రజలు సంతోషంగా కాలం గడుపుతున్నారు. ధర్మాన్ని పరిపాలించే రాజుగలడు, సిరి సంపదలు వుండగా వారికేమిలోటు! రాయలు రాజ్య తంత్ర ధురం ధరుడు మాత్రమే కాదు. గొప్పకవి. అటు వంటివాని జీవితంలో జరిగిన ఒక ఘట్టాన్ని గురించి చెప్పబోతున్నాను. ఆసంఘటన ఆయన 'ఆముక్త మాల్యద' అనే ఆమహాకావ్యాన్ని వ్రాయుక పూర్వం జరిగింది.

అది సాయం సమయము. పక్షులు తమ ఆహార సంపాదనకై తిరిగి తిరిగి విజయగర్వంతో గూళ్లకు చేరుకొంటున్నాయి. రైతులు పగలంతా కష్టించి పొలాలలో పనిచేసి, ఎద్దులను తోలుకొని యిల్లకితిరిగి వస్తున్నారు.

అలాటి సమయంలో సన్యాసి ఒకడు కాషాయ వస్త్రధారుడై, ఒకచేత కమండలము, మరియొక చేత హంజి ధరించి విజయనగరము దెసకే పోతున్నాడు. ఆవిధంగా పోయిపోయి నేరుగా రాయల కవితా మందిరం ప్రవేశించాడు.

రాయలు ఆతనికి సమన్వరించి ఆతని దీవనలను స్వీకరించి వచ్చిన కారణమిగాను సన్యాసి రాయ

లతో "నేను శిర్డయాత్రలు చేసే తలంపుతో బయలుదేరాను. కాని దారిమధ్యలో సుస్తిచేసింది. అందు చేత మానమో, రెండు మాసాలో మీ ఆస్థానంలో విశ్రాంతి తీసుకోదలిచాను ప్రభువులవారు నాకు తగిన సదుపాయాలు చేయించ వలసిందిగా ప్రార్థిస్తున్నాను" అన్నాడు. రాయలు అందుకు అంగీకరించాడు.

శ్రీ మోక్షగుండము

సుబ్రహ్మణ్యము

ఆముడవ నాటికి రాయలు

సన్యాసి ఒక గొప్ప కవియని గ్రహించాడు. ఆతనిచేత తన కుమార్తెకు సకల విద్యలూ నేర్పించవలెననే తలంపుతో ఆసన్యాసిని పిలిపించి, ఆవిషయము ప్రస్తావించాడు. సన్యాసి కూడా అందుకు సమ్మతించాడు.

రాయలకుమార్తెపేరు అంబికాదేవి. నవయవ్వన విలాసిని ప్రౌఢ అనివాహిత. సూక్ష్మగ్రాహి ఆమె సన్యాసి శిక్షణలో కొన్ని రోజులలోనే గొప్ప పాండిత్యం అలవరచుకొన్నది. సన్యాసి ఆమెకు 'కవితా కుమారి'యని బిరుదు యిచ్చాడు.

రాయలొకసారి తన కూతురి పాండిత్యమును పరీక్షింప దలచి, కవితా మందిరంలో ప్రవేశించాడు.

కాలక్షేపానంతరము విష్ణును వదైన ఒకదానినిగురించి వ్రాయుచున్నాను. ఆమె తన గురువుఆజ్ఞతో పది నిమిషములలో భార్య భర్తల ప్రేమనుగురించి వ్రాసి తండ్రిచేతికిచ్చింది. రాయలు దానిని తీసికొని మనసులో చదువుకొన సాగాడు.

"భార్య భర్తలు అన్యోన్యాను రాగములు కలవారై ప్రేమతో మెలగవలయును. భర్తనేవయే పరమావధియని భార్య తెలిసికొని యుడవలయును భర్త కౌగిలిలో నుండగా..." ఇక చదువలేక పోయాడు రాయలవారు.

అవి వాహితమైనతనకు మార్తెకు భార్య భర్తల ప్రేమ కలాపము ఎట్లా తెలిసిందాయని ఆలోచించాడు. ఏమీతోచక సన్యాసి ననుమానించాడు. ఇక అచట వుండలేక చివారున లేచిపోయాడు.

సన్యాసి యిది అంతా గ్రహించి బాధపడ్డాడు. ఎట్లయినా తన నిర్దోషిత్వమును నిరూపించుకొని వెళ్లవలెనని పట్టు పట్టాడు. మరునాడు రాయలసభకు వెళ్లి "రాజా! నాకిపుడు ఆరోగ్యం బాగుపడింది. నేనువచ్చి యిప్పటికి మూడు నెలలైంది కాబట్టి యిక నా శిర్డయాత్రలకు పోతున్నాను" అన్నాడు.

రాయలవారు బంగారు పల్లెం నిండా రత్నాలు నాణేలూపోసి

* కవితా కుమారి *

తెచ్చి సన్యాసిని తీసికొనమని ప్రార్థించాడు. సన్యాసి వాటిని తీసుకొనక “రాజా! ఈ రత్నాలు కానుకలు సన్యాసినిన నాకెందుకు? మీకు అంతగా యివ్వాలని వ్రుంతు నేనొకటి అడుగుతాను. ఇస్తారా?”

అన్నాడు. రాయలు తప్పక యిస్తానన్నాడు. అప్పుడు సన్యాసి రాయలతో “నీవు కూడా ఒక గొప్ప కవివే. కాబట్టి బీదవారి సంసార స్థితులను గురించి కొన్ని వాక్యములు వ్రాసి

నాకు బహుమానంగా యియ్య” మన్నాడు.

రాయలు పది నిమిషాలు ఆలోచించి ఏదో వ్రాసి సన్యాసిచేతికి యిచ్చాడు. అందులోని సారాంశమిది “బీదవారు తినుటకు తిండి లేక, కట్టుటకు గుడ్డలేక బాధపడుచుందురు. పగల్గె కష్టపడి పని చేసి వచ్చిన ధనముతో కావలసిన వస్తువులు తెచ్చికొని తమ తమ జీవితములను గడుపుకొనుచుందురు. రాత్రి నమయమున తమ పూరి గుడిశెలలో రత్నదీపములు లేక పోవుటచే మట్టి ప్రతిమలలో ఆముదమున హామమునకొంచెము వెలుగు నిచ్చు దీపములను వెలిగించుకొందరు. పగలు కష్టపడి పనిచేసి రాత్రి హాయిగా, సుఖముగా విశ్రమింతురు.”

సన్యాసి అది చదివి, రాయలతో “రాజా! తమరు బీదవారి స్థితిని చాల బాగుగా, వున్నది వున్నట్లుగా వర్ణించి వ్రాశారు దీనినిబట్టి తమరు రాజవంశంలో వుట్టలేదని, ఏదో ర్భాగ్య దామోదరులకో వుట్టి అదృష్టవశాన రాజువైనావని నాకు తోస్తున్నది” అన్నాడు.

రాయల కోప మునకంతులేదు. ఆతని కుడిచేయి అప్రయత్నంగానే ఒరలోని కత్తి మీదకుపోయింది ఎలాగో కొంత తమాయింతుకొని “ముసీందా! నాకుమార్తెకు విద్యాభిక్షపెట్టిన వారు కనుక, సరిపోయింది. వేరొకడు యివేమాలలని వ్రుంటే ఈ వేళకు వాడి శిరస్సు వాడి మొండెమునుండి వేరైవుండేది బీదవారిని గురించి వ్రాయుటకు బీదల యింట వుట్ట పనిలేదు. వినికెడి

గిరిజా దేవీనామ గీతము

మల్లెల నామము

[ఆదివారం ఉదయం 8 గంటల సమయం. గోపి, లక్ష్మి రీడింగు రూములో చదువుకొంటుంటారు. తల్లి వంట ఇంటిలో పని చూసు కొంటూ వుంటుంది.]

లక్ష్మి : [విసుగుతో వున్నకము మూసి] అరే! గోపి, కేరము ఆడు దామట్రా!

గోపి : ఇప్పుడేగా నాన్నగారు బజారు వెళ్ళారు. మనం చదవటం లేదని, అమ్మ గనక నాన్నతో చెప్పిందీ అంటే, మన వల్లు చితక పొడుస్తాడు నాన్న. తెలుసా?

వల్లనూ పూహలచేత కూడా అర్థం చేసుకొని వ్రాయవచ్చును" అన్నాడు.

అప్పుడు సన్యాసి నవ్వుతూ "రాజా! ఆయితే తమరు యిప్పుడు వినికిడివలన, పూహలచేత బీదవారి స్థితి ఎట్లు వర్ణించారో, నిన్న మీ కుమార్తెకూడ అదే విధంగా వినికిడివల్ల, పూహచేత భార్య భర్తల ప్రేమ కలాపమును గురించి వర్ణించింది. అది తెలుసుకోలేక, మమ్ముల ననుమానించారు. ఆమె తమరికే కాదు; నాకు కూడా బిడ్డతో సమానమే" అని చరచర వెల్లిపోయాడు. రాయలు పశ్చాత్తాపంతో తన్ను క్షమింపమని బిడ్డను వేడటానికి అంతఃపురంలోనికి వెళ్ళాడు.

లక్ష్మి : నీవెప్పుడూ ఇంతేరా! 'అన్నీ చదివేశాం. లెక్కల హాం వర్కు పూర్తిగా చేసేశాం. చదవా లసింది ఇంకేమి లేదు' అని చెప్పే దారా.

గోపి : నాన్నగారు బజారు వెళ్లింది ఇప్పుడేగా. ఎట్లా మరి?

లక్ష్మి : [క్షణం ఆలోచించి] అరే! కేరము వద్దలేరా. ఆడు తున్నప్పుడు చప్పుడు అవుతుంది. అది విని అమ్మ కోప్పడుతుంది. ఒక్క ఆదివారంకూడా ఈ చదువు పీడ లేకుండా హాయిగా వుండటానికి వీలులేదుగదా! స్కూలు వున్న రోజులలోనూ చదువే! కెలవ ల్లోనూ చదువే ఆయితే బుర్ర పాడైపోతుంది. మొన్న పేపరులో నాన్నగారు చదివి వినిపించారు - ఎవరికో పాపం, బి. ఏ. చదువుతూ వుండగా పిచ్చెక్కిందట! ఎక్కువగా చదివితే మనకూ తప్పుడురా ఆ పరిస్థితి.

గోపి : ఏ పరిస్థితే అక్కా?

లక్ష్మి : అదేరా పిచ్చి! అందు కనే P. O. ఆడుదామా?

గోపి : చిట్లకేకా?

లక్ష్మి : అవును రా. చిట్లు ఆయితే చప్పుడు చేయకుండా, గుట్టు చప్పుడు కాకుండా ఆడుకోవచ్చు.

గోపి : పెట్టు ఆట ఆడుదామా?

లక్ష్మి : కాదు; పట్టు ఆట ఆడుదాం!

గోపి : నరేలే అక్కా. చదువు కొనే చాపమీద ఆడుదాం. నాన్న గారు వస్తే వెంటనే చదువుతున్నట్లే నటించవచ్చు.

లక్ష్మి : అట్లాగేలేరా, రా... వెళ్దాం.

గోపి : ఇంతకీ పేక ఎక్కడుందే?

లక్ష్మి : బీరువాలో ఉండో, మందుల అలమారాలో ఉండో! అమ్మనడిగి తాళాలు తెస్తాను. నువ్వు వెళ్ళి చదువుతున్నట్లు నటించు.

గోపి : మందుల అలమారాలో ఉండేమో చూస్తానే. అప్పుడప్పుడు నాన్న అక్కడ దాచి పెట్టుతుంటారు. [లక్ష్మి వంట గదిలోనికి వెళ్తుంది. గోపి మందుల అలమారా తీస్తాడు. దాన్నిండా హామి యోపతి మందు సీసాలుంటాయి. ఒకప్రక్క ఇంగ్లీషు మందు సీసా ఒకటి వుంటుంది.]

గోపి : అబ్బ! ఎంత వీయగా ఉంటాయి యీమాత్రలు! అబ్బ! అన్నీ పంచదారతో చేసిన మాత్రలు. అరే. ఇదేదో కొత్త

★ గోపి దేవినగ ★

నీసాలాగా ఉండే! ఇంత పెద్ద నీసాలో మంతు మరీ తియగా ఉంటుండేమో! రుచిమాసి అక్కతో చెప్తాను - కొత్త మందు సంగతి [నీ సాలో నుంచి చిటికెడు మందు తీసి నోట్లో వేసుకొంటాడు ఈలోగా లక్ష్మీ వస్తూంది]

లక్ష్మీ ఏమిటా మందు వేసు కొంటున్నావ్?

గోపి ఈమందు తియ్యగా లేదే అక్కా! అన్ని మందులూ పంచ దారలాగా తియగా ఉంటాయ్ మరి ఇది చప్పగా ఉండే [ఆముదము

[తాగినవాడిలా మొఖము పెట్టే శాడు]

లక్ష్మీ: [మంతు లేచి తి చూస్తుంది "హాయిజన్" అన్న ఇంగ్లీషు అక్షరాలు బిగ్గరగాచదివి] ఏరా, ఈ మండేనా తింటున్నావ్? చెప్పవేరా? అలా పెరి మొఖము వెడతావేరా?

గోపి [తెల్లబోయి చూస్తూ] అవును

లక్ష్మీ అమ్మోమ్ ఏడు విషం తిన్నాడేవ్ అయ్యో ఎట్లాగురా? అమ్మా! అమ్మా! గోపిగాడు విషం

తిన్నాడే! చప్పనరావే! అయ్యో! గోపి [భయపడి] అక్కా- ఏమిటో కడుపులో తిప్పతోండే! తలకూడా తిరుగుతోండే దాహము వేస్తోండే మంచినీళ్లు .

లక్ష్మీ తెస్తానుండురా! అమ్మా! అబ్బబ్బ! నిన్నే నే! మన గోపిగాడు విషం తిన్నాడే [ఏడుస్తూ చిందులు తొక్కుతూ వంటగదిలోకి పరుగెత్తుతుంది అరనివిషం గడిచేలోగా లక్ష్మీ, లక్ష్మీతల్లి శారదా వస్తారు]

శారదా . అయ్యో! నాయనా! ఎందు కెళ్లావురా బీరువా దగ్గ అకు? చదువుకొంటున్న వాడివి అక్కడి కెందుకు 'కెళ్లాల్సి వచ్చిందిరా నాయనా! [తల బాదకొంటుంది]

గోపి : అమ్మా-దా. హం వేస్తుం దే [శారద వాగ్తోకి తిసుకొంటుంది లక్ష్మీ నీళ్లు తెచ్చి యిస్తుంది ఈలోగా తండ్రి రామారావుగారు గదిలోకి ప్రవేశించి-]

రామా ఏమిట ఈహంగామా అంతాను?

శారద ఇంకా వాంగామా అంటున్నారా - కొంప మునిగిపో తేను? మన గోపి విషం త్రాగి స్పృహతప్పిపడిపోయాడు చూడండి ముందు మీరు వెళ్ళి వైద్యుణ్ణి పిలుచుకురండి అలా చూస్తారే? వెళ్ళండి!!

రామా . విషయ మేమిట? ఎక్కడిదీ విషం?

శార ఎక్కడి దేమిటండీ! మందుల బీరువాలో తగలదండట మన లక్ష్మీ చదివి, అది విషమేనని

(5 -వ పేజీ చూడండి)

నే

నీ ఊరు చదువుకు రావడానికి కారణమేమిటో తెలుసా? మా ఊరు వట్టి పల్లెటూరు. అక్కడో వీధిబడి తప్ప చదువుకు వేరే స్కూలు ఏదీ లేదు. ఆ వీధిబడిలో అయినా పిల్లలకి చదువుకంటే అల్లరే ఎక్కువ వస్తుంది. అందుకని మానాన్న నన్ను ఆబడికి పంపించ లేదు. తనకు పొలంలో తని లేవప్పుడు మానాన్న నన్ను తన దగ్గరే కూర్చో పెట్టుకుని చదువు చెప్పేవాడు.

ఎక్కాలు, పద్యాలు వప్ప చెప్పడమంటే నాకు వట్లు మండి పోయేది. అదేం కర్మమో - ఎన్ని మార్లు చదివినా వచ్చేవి కావు!

ఒకనాడేం జరిగిందంటే మా నాన్న పన్నెండో ఎక్కం సాయం త్రంలోగా వప్పచెప్పక పోతే వట్లు చీరేస్తానని చెప్పి, పొలం వెళ్లి పోయాడు. నాన్న చేత చివాట్లు దెబ్బలు లేకుండా చదువు కుండా మని ఎంతో బుద్ధిగా పుస్తకం తెరిచాడు. ఇలా రెండుమాట్లు చదివేసో లేదో; మా జతగాళ్లంతా వచ్చి పడ్డారు. (మానాన్న ఎప్పుడు పొలం వెడతాడా అని పొంచి చూడ్డమే వాళ్లపని.) అంతే-సోము నాచేతిలో పుస్తకాలు లాగి అతల పట్టి మొదలెట్టాడు.

“ఒరే రామనాథాయ్! మరేం-

మాంచి ఆటరా! బలే బాగుంటుంది లేరా!”

“ఘండి నే ఆడను. ఎక్కం రాకపోతే మానాన్న చంపుస్తాడు.” అన్నాను చిరాకుగా.

“పోస్తే ఇంట్లో కూర్చుని అలాగే ఏడు! ఆనక మల్లీ మాతో మాట్లాడవంటే చూస్తూ, ఏం చేస్తావో - ఇప్పుడే చెప్పున్నా” అంటూ నన్ను బెదిరిస్తో వెళ్లి పోయాడు సోము.

వాడు మా పిల్లల మురాకి నాయకుడు. ఆరోజువాళ్లంతా కొత్త రకం ఆట ఆడుకోడానికి ప్లాను వేసుకున్నారు. దాంట్లో నేనుంటే కాని వీలేని పరిస్థితి వాళ్లకు వచ్చి పడింది. వాడిక్కోపం వచ్చేటప్పటికి అక్కడవున్న పిల్లలందరికీ ఉత్సాహం వచ్చి పోయింది. రాముడు సాదగ్గరకు వచ్చి “రారా; ఆట అయింతర్వాత సాయంత్రం దాకా చదువుకుండా గాని! చాలా బాగుంటుందిరా” అని ప్రతిపూలూడు. నేనుకూడా వాళ్లు నాబట్టెక్కడ మానేస్తారో అని భయపడుతూనే ఉన్నా నేనూ, పుస్తకాలు మూలను పట్టి వాళ్ల వెంట పడ్డాను.

“ఒరే సోమూ ఏం వాటరా? చెప్పవో?” అని అడిగాను. సోము గాడికి కోపం అంతా పోయింది. ఎవడికోసం పోయా? - వాళ్లాడే ఆట, నే లేకపోతే జరగనే జరగదు. ఎంచేతంటే - ఆడపిల్లల కున్నట్టు పొడుగాటి జట్టు నాకే ఉన్నది - మామురా అందర్లోకి!

ఆమధ్య కరణంగారింట్లో పెళ్లయింది. ఆపెళ్లికి బోగం మేళం వచ్చింది. ఆమూడు రోజులూ మా పిల్ల మూకంతా వాళ్ల వెంటే తిరిగాం. వాళ్లు సభలో అభినయం చేసినప్పుడూ, ఊల్లో ఊరేగి నప్పుడూ, వాళ్లముందు ప్రేక్షకులం మేమే. అంచేత వాళ్లు పాడే పాటలు, చేసే అభినయమూ మాకు ఊణంగా వచ్చేకాయి. (నాకు అదేం ఖర్మమో - ఎక్కాలు తప్ప అన్నీ ఇట్టే వచ్చేస్తాయి సుమండీ!) ఆరోజు ఆబోగంపాట ఆడాలని మా సోము నిర్ణయం చేశాడు.

“ఒరే ఆడ్డానికి, చేతులు తిప్పుకోడానికి నివ్వే పనికొస్తావురా! నీకు జడకూడా ఉంది!” అన్నాడు. ముఖ్య పాత్రనాకిచ్చి నందుకు నాకెంతో గర్వంగా ఉన్నది.

“ఓ, తప్పకుండా, నేనే ఆవేషం వేస్తాను! నాకు పాటలు కూడా వచ్చేకాయి. నరే కాని...మరీ... కాళ్లకి గజ్జలెలారా?”

పెద్ద సమస్య! అందరూ ఆలో

కిటి కట్టుకున్నా నేంరా? అని కేకే సింది.

“మేమాడు కుంటున్నామే”

“ఏం వాటరా అన్నయ్యా?”

“అప్పుడూ... పెళ్లిలో బోగం వాళ్లాజేరే, ఆ ఆట.”

“ఒరే, నేనూ అడొద్దురా?”

“ఛా ఛా! రప్ప! నువ్వింటోకి ఫో.”

“ఆ ఆ నేను పోనూ, ఊ ఊ, నేనూ అడతా,”

మాసోమిగాడికి వళ్లు మండింది-
“ఏయ్ పోతావా? రెండిచ్చుకో మన్నావా?” అని రయ్ మన్నాడు.

రవిణి ఏడుస్తూ ఇంట్లోకి పోయింది. అది యింట్లోకిపోయి ఏం బెడద తెచ్చి పెడుతుందో అని నాకు లోపల దిగులుగానే ఉన్నది, ఐప్పొద్దూ! అయినా అప్పటికప్పుడే అటకీ సరంజాం అంతా పూర్తయింది. నా వెనక నలుగురు కుత్తాళ్లు చిల్ల పెంకుల తాళ్లా వాయిచడానికి ఏర్పాటయింది. ఒకడు పెదురుబద్ద పికటి ఫిజ్జేల్లా పట్టుకుని, ఇంకో పెదురుపుల్ల కమానుతో ఓ పక్కగా నిలబడ్డాడు. మా సోములు పారడప్పా ఒకటి మద్దెలకి సిద్ధం చేసుకున్నాడు. నేను అడిగి ఫలానికి ముందరగావచ్చి పంకి జనకకాయ గడ్డలు సరిచేసుకుని నభకి సమస్కారం చేసేను. నభంటే మనుష్యు లెవరున్నార? ఆ సాక గుంజలూ, తట్టలు, బుట్టలు, పొలానికి పెళ్లని ఆవు మాడలూ, గేదె మాడలూ! ఇవేమానభికులు. మాసోమిగాడు పాట అందించాడు.

“ఈ..రా.. బా...సా...భలో”
మొదటి కాలంలో పాట

★ రామనాథాయ్ ★

చుట్లో శక్తారు. అంతలో మేం గాడికో ఆలోచన తట్టింది-ఎందు జనవకాయలు తెచ్చి దారానికి గుచ్చి కాళ్లకు కట్టుకుంటే ‘గల్’ ‘గల్’ మంటాయని. ఇన్ని జనవకాయలు తెచ్చి గుచ్చి కాళ్లకు కట్టాడు. చికిలింత వెన్నులతో చెవులకి, చేతులకి సగలు పెట్టకొవచ్చు-

మా చెల్లెలు రవిణి వరికిడి, బాకెట్లు చాటుగా పట్టుకొచ్చా.

ఇక నేం - మామూలా అంతా మాదొడ్లో పశువుల సావిట్లకి చేరాం. సరిగ్గా నేను వేపం వేసుకునే టప్పటికి ఎక్కణ్ణించి ఊడి వడిందో మారవిణి-“ఒరే; నా పరి

మొదలయింది. వెనక కుత్తుళ్లు పాటకి సరిగా 'టిక్కు' 'టిక్కు' తాళాలు వేస్తున్నారు. సోమిగాడు పాతడబ్బా 'ధన్' 'ధన్' మని పిస్తున్నాడు. నేను కుడికాలు ముందుకీ వెనక్కాలు వెనక్కిపెట్టి, ఎడమచెయ్యి నడిని పెట్టి, కుడి చెయ్యి చాపి ఎడమనుంచి కుడికి లాగుతూ సభవారి నుద్దేశించి పాడుతూ చక్కగా ఆడేను మా సోమిగాడు మద్దెల కొడుతూ తల తిప్పుతూ 'బలే! బలే! అని "ఈ... మా.. ధీ... కా... టైడన్" అందించాడు.

అందరూ కలిసి 'ఈ...మా... ధీ...కా...టైడన్' అన్నారు.

సోములు రెండో కాలంలో పాట అందుకున్నాడు.

"ఈ... రా... జా ... సా... భలో — ఈ...మా...ధీ...కా... టైడన్..."

ఇలా రెండుమూడు మార్లయిన తరువాత సభకి సమస్కారం చేస్తూ గమ్మన కూర్చోవాలి (శాస్త్రం ప్రకారం!) నేనామాట మర్చిపోయి ఇంకా జడ ఆడించుకుంటూ ఎగురుతూనే ఉన్నాను ఇంతలో మా సోమిగాడు "ఓరి చవట వెధవా! ఇంకకూర్చుని ఆడరా, యీ పాటికి" అని వీపుమీదో గుద్దు గుద్దాడు. నాకు వల్లు మండింది.

"వా, వెధవ గొప్ప: నే ఆడనే ఆడను" కాళ్లకు కట్టిన గజ్జలు విప్పేయ బోయాను.

"ఒరే! ఒరే! మానేనెయకురా. ఆట పూర్తి కానీరా" రాముడు, వెంకిగాడు బతిమాలారు.

"ఇంకెమీ అననా! ఆటలో

అరిటిండు. మర్చిపోయి కొట్టాను" సోములు తూ మార్చి చెప్ప కున్నాడు. తిరిగి ఎక్కడి వాళ్లం అక్కడ నద్దుకున్నాము. ఈమాట సోమిగాడి కంటే నేనే ముందుపాట అందుకున్నాను-ఆడేది నేనయితే వాడి పెత్తన మేమిటి-బోడి పెత్తనం!

"దో...న...కా...రిమా...ట. లా...డి. మో...న...పు...చ్చట, న్యాయమా, మా..." పాట సాగ దీస్తూ పాడేను. దీర్ఘం ఉన్నమాట దగ్గిరల్లా చిల్ల పెంకులు మోగు తున్నాయి. వెధవ సోమిగాడు చచ్చినట్లు డబ్బా వాయిస్తున్నాడు! తానేమో పొడుచుకొచ్చి నట్లు అందరిమీదా అధికారం చలాయించటానికి వాడికేమన్నా జడ ఉందా? తిరుపతి మొక్కుందా? ఏడుకొండల వాడి ధర్మమా అని ఆవేశ నేనే మామురాకి నాయకుణ్ణి యాను.

"దో స కా ...రి మా.. ట. లా డి మో న పు చ్చట. న్యాయమా, బాసచేసి దాటకురా గా సీ చెంది నా నునానుర, నే గాసీచెందినానురా"

పాట తారస్థాయిని మూడో కాలంలో పాడేస్తున్నాము. నేను శివమెత్తినట్లు అన్ని దిక్కులకు తిరిగి ఆడేస్తున్నాను.

ఉన్నట్టుండి సోమిగాడు డబ్బా వదిలి పరుగు లంకించుకున్నాడు. ఇదేమా అని చూద్దుకుందా! మిగతా పిల్లలందరూ తలోదారిని పరుగెత్తుతున్నారు. మానాన్న ప్రళయ రుద్రుడిలా ఓ చేత్తో నాజడలంకించు కుని, రెండోచేత్తో నాచెంప ఫెళ్లు

మనిపించాడు నా తల తిరిగి పోయింది. కళ్లు చీకట్లు కమ్మాయి.

వల్లు తెలిసి చూసేప్పటికి మా అమ్మ నన్ను పట్టుకుని నవరిస్తూ నావేపం పూడ తీసేస్తోంది. మా నాన్న రొప్పతూ బల్లమీద కూర్చున్నాడు. ఇంట్లో కలా వచ్చానో నాకే తెలియదు!

"ఇంట్లో కూర్చున్నవాణ్ణి వుండ నివ్వకుండా! దిక్కుమాలిన వాళ్లు. యములాళ్లలా వచ్చి పడతారు వెధవనంటు" - మా అమ్మ ఊళ్లో పిల్లల్ని ఆడి పోసుకొంటోంది.

"మన వెధవకి బుద్ధి లేకపోగా వాళ్ల నెండుకు అనడం? చదువుకోరా వెధవా, అంటే తెయితక్క లాడ తాడో? ఏడిపోగం ఇలా కాదు. ఒరే! నువ్వు పన్నెండో యెక్కం, పద్యం, ఆరెండో ఇంగ్లీషు పాఠం వప్పచేస్తేనే ఇవాళ ఇంట్లో అన్నం పెట్టడం. తెలిసిందా? డి! జాగ్రత్త!" మానాన్న శిక్ష విధించి మళ్లీ ఫౌలం పెల్లిపోయాడు. ఇదంతా మా చుప్పనాతి రవిణివనే అయింటుంది. లేకపోతే దొడ్లో ఎక్కడోవున్న మాసంగతి నాన్న కలా తెలుస్తుందీ?

మానాన్న బాగా చీకటిపడ్డ తరువాత ఇంటికి వచ్చాడు వస్తూనే భోజనంచేసి, నన్ను పిలిచాడు. ఎక్కాల పుస్తకం తీసుకుని బిక్కు, బిక్కు మంటూ ఆయన దగ్గరకు పోయాను. ఆయనకు మధ్యాహ్నం వచ్చిన కోపం కొంచెం తగ్గింది కాబోలు-యిప్పటికి కొంచెం ప్రసన్నంగా ఉన్నాడు. నేను పన్నెండో ఎక్కం తడుముకుంటూ మొదలు పెట్టాను.

★ రామనాథాయ్ ★

“ఒహో పన్నెండు పన్నెండు. రెండు పన్నెండ్లరై నాలుగు. మూడుపన్నెండ్లు! మూడుపన్నెండ్లు మున్నెయ్య రూ. నాలుగు పన్నెండ్లు నలభైయెనిమిదీ ఐదు పన్నెండ్లరై” ఇంతవరకూ బాగానే వచ్చింది. ఇక ఆతరువాతనే వున్నది గండం అంతాను.

“ఊ! తరవాత?” గుడ్డెట్టచేస్తూ అన్నాడు నాన్న.

“ఐదు పన్నెండ్లరై ఆరు పన్నెండ్లు! ఆరుపన్నెండ్లు! ఆరు—ఆరు పన్నెండ్లరైమూడు—”

అంతే - మా నాన్న ఊగ్రుడై పోయాడు. “ఓరి వెధవా! తప్పు చెప్పటానికూడా అంత ఆలస్యమెందుకు రా? ఆరుపన్నెండ్లరై మూడనడానికి అంత సేపాలోదించి ఏడవాలా?” అని ఓ మొట్టికాయ ఇచ్చుకున్నాడు. తప్పు చదవటానికి ఆలస్యమూ, ఆలోచనా అవసరం లేదనే సంగతి నాకు ఆ మొట్టికాయతో పాటు అప్పుడే బుట్టికెక్కింది.

“సరే. పద్యమేనా వచ్చిందా?” అని అడిగాడు నేను సమాధానం చెప్పకుండా తెలుగు పుస్తకం చేతికిచ్చాను.

“ఊ!—కానీ” అన్నాడు మా నాన్న.

నేను భయపడుతూ, ఏడుకొండల వెంటటరమణ మూర్తికి మనస్సులో డణ్ణంపెట్టి, పద్యం మొదలుపెట్టాను.

“ఎలుకతోలు తెచ్చి ఎన్నాళ్లు—కాదు ఎలుక, అహ కాదు, కాదు, తోలు ఎలుక తెచ్చి ఎన్నాళ్లు

తోమినా!” అరే! మర్చిపోయాను ఇందాక వచ్చినట్టేవుంది! ఛీ, వెధవది—ఆ! అమ్మయ్య-ఎలుకతోలు తెచ్చి ఎందాక ఉతికినా, తెలుపు తెలుపే కాని నలుపుకాదు; పురుషులందు పుణ్యపురుషులు వేరయా విశ్వదాభిరామ వినురవేమా”-చివర కాస్త రాగం కూడ తీసేను - ఎందుకైనా మంచిదని.

మానాన్న ముఖంలో అనేక రంగులు ఫిరాయించాయి - ఆయన నవ్వే ఆపుకున్నాడో, కోపమే ఆపుకున్నాడో నాకిప్పటికీ తెలియదు.

“ఇదేవిటిరా? గాడిదా! ఒక పద్యంలో పాదం పట్టకొచ్చి యింకో పద్యంలో తగిలించావు?” అన్నాడు. నేను జంకుతూ “నాన్నా మరీ, నువ్వేకాదు - ఎల్లాగా రానిదానికి ఆలస్యం కూడా ఎందుకన్నావు? అందుకని నాకు వచ్చిందేదో గబగబా చదివేశాను—” అన్నాను నా సమాధానం విని మానాన్న మండిపడి పోయాడు.

“ఓరి దొర్భాగ్యుడా!” అని మీదకు వచ్చేసరికి మాఅమ్మ అడ్డు పడింది.

“అలా హిరణ్యకశిపుడై పోతే పిల్లాడు బతకాలా అక్కర్లేదా? చాలైండి, మీప్రజ్ఞ! చెప్పేరు సతుకు! దా బాబూ దా! అన్నం పెడతాను”

మాఅమ్మ నన్ను పెరట్లోకి తీసుకెళ్లి ముఖం కడిగి, మంచి గడ్డ పెరుగుపోసి అన్నం పెట్టింది.

“శ్రద్ధగా చదివితే పాఠం వచ్చేస్తుందికదరా! నాన్నగారిచేత చెబ్బలెందుకు తింటావు చెప్ప?”

అంటూ ఎంతో ప్రేమగా నావీపు తడుముతో అడిగింది.

“అది కాదే అమ్మా! నాకు ఇంగ్లీషు పాఠం కంఠతా వచ్చిందే. ఎక్కం, పద్యం, బాగా రాలేదు కాని-కావలిస్తే ఇంగ్లీషు పాఠం ఇప్పుడు గడ, గడా వప్పచెప్పేస్తాను.” అన్నాను నాభోజనమయింది. మాఅమ్మ నన్ను కూడా తీసుకుని మానాన్న వద్దకు వచ్చి “చూడండి; పిల్లాడిని కాస్త బుజ్జగించి చెప్పాలి కానీ, బెదర కొట్టేస్తే వచ్చింది కూడా మర్చిపోతాడు కుర్ర కుంక. వీడికి ఇంగ్లీషు పాఠం అంతా వచ్చిందిట. వప్ప చెప్పకుని కొత్తది చెప్పండి” అన్నది.

“ఏరా, వచ్చిందా” మానాన్న అడిగాడు. నేను తల తిప్పాను.

“ఐతే చదువు.”

“దీక్ష ఆర్ పెన్సిల్స్, దీక్ష ఆర్ ట్రీపెన్సిల్స్ = ఇవిమూడు పెన్సిల్లు. దోక్ష ఆర్ బుక్స్, దోక్ష ఆర్ ఫోర్ బుక్స్ = అవి నాలుగు పుస్తకములూ” తడుముకోకుండా చదివాను. మానాన్న ముఖం వికసిచింది. నా కెంతో గర్వంగా ఉంది. నాకెదురుగా ముందర దొడ్లో, కొబ్బరి చెట్లకంద నెమరు వేస్తున్న మాఅవులు కనిపించాయి, నా పాండిత్యం మానాన్నకి చూపించాలని పుస్తకంలో లేని వాక్యాలు కూడా చదివాను.

“దోక్ష ఆర్ కాన్స్ = అవి ఆవులూ దీక్ష ఆర్ చెట్స్. అవి—

“చెట్స్ మిటిరోయ్!?”

“అవి చెట్లూ.”

“చాలా బాగుంది! సరే కాని, దీక్షార్ చెట్లని అవి చెట్లంటా వేమిట్రా? చెవల వెధవా!”

“పుస్తకంలో అలాగే ఉంది నాన్నా!”

“ఎలా ఉంది?”

“ఓమాటూ దోబారంటే ఇంకో మాటూ ‘దీబార’నాలి. ఇంకా కావ లిస్తే చూడు?”

“నీ మొహం, నీ బొందాను! పోయి పడుకో ఈ పాటికి” మా నాన్నకు వల్లుమండి పుస్తకం విసిరే శాడు. నాకు అంతకంటే వల్లు మండింది. ఇంత చక్కగా చదివినా కూడా ఇంకా ఎందుకో ఆకోపం? మాట్లాడకుండా పోయి పడు కున్నాను.

మానాన్న మా అమ్మతో అంటున్న మాటలు ముసుగులోంచి వింటున్నాను. “ఇదిగో వీడిని గుమ్మందాటి వీధిలోకి వెళ్లనిచ్చినా, వీధిలో కుట్టొళ్లని ఇంట్లోకి రానిచ్చినా, వాడికి కాదు శిక్ష; నీకే తెలిసిందా?”

ఆమర్నాడు నాకు గట్టికట్టు బాటు చేసింది మాలమ్మ నేను మా ఇంట్లోంచి కదలటానికి వీల్లేదు, మధ్యాహ్నం దాకా పాతాలు చది వాను. ఏమీ తోచదు. ఎంతసేపని మారవిణితో ఆడుకోడం? మధ్యా హ్నం అందరూ పడకలు వేశారు. నేను మా అమ్మని బతిమాలేసు

“అమ్మా! వీధిలోకి ఎక్కడికీ వెళ్ల నే, దొడ్లో ఆడుకుంటూనే ఏమే వెళ్లొద్దా?”

“వద్దు. ఎండ మండిపోతోంది” మాలమ్మ కళ్లు తెరవకుండానే జవాబు చెప్పింది.

“అమ్మా, చెట్లకింద నీడలో ఆడుకుంటూనే. ఎండిలోకి వెళ్లనే. ఏమే, అమ్మా! వెళ్లొద్దా?”

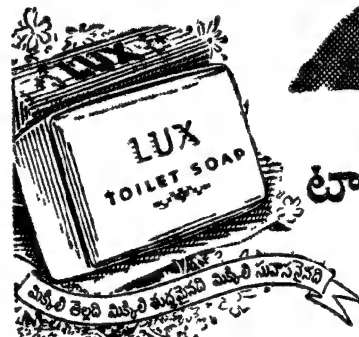
“ఆ. పెడితే వెళ్లరా గోల”మా పరుగుతీశాను దొడ్లోకి. మాదొడ్లో అమ్మ నిద్దర మత్తులో నన్ను విడి పెద్ద రేగి చెట్టుకట్టుంది. దానిమీద లించి పారేసింది. అంతే-నేనొక్క కాకులు గూడుకట్టి గుడ్లుపెట్టాయి.

“నీకు తెలుసును లక్స్ టాయిలెట్ సబ్బు మీ చర్మమును ఇంక మనోహరముగాచేయును”

అని
వనజా
చెప్పుచున్నది

“శుభ్రమైన ఈ రెల్లటి నేర్పు నా చర్మముమీద వదిలిపెట్టు సువాసనలె నాకు మిక్కిలి ఇష్టము.” అని వనజా చెప్పుచున్నది.
అమె ఇంకా ఇలాగను చెప్పుచున్నది:
“మనోహరమైన చర్మసౌందర్యము నకు నావలె చేయండి లక్స్ టాయిలెట్ సబ్బుతో మీ చర్మమునకు ప్రతిదిన సంగరక్షణను ఇవ్వండి.”

**లక్స్
టాయిలెట్ సబ్బు**

సినిమా తారలకు
సౌందర్యమునిచ్చు సబ్బు

LTS 371-X30 TL

★ రామనాథాయ్ ★

నాకా గుడ్లని చూడాలని ఎన్నాళ్ల నుంచో వున్నది. ఎప్పుడు చూద్దామన్నా, ఓకాకి అక్కడ కాపలా వుండేది. చెట్టుకింది కెవరయినా వస్తే చాలు, 'కా' 'కా' అని అరుస్తూ నెత్తిమీద తన్నేది! ఆరోజు నేను దొడ్లోకి వెళ్ళేటప్పటికి ఒక్క కాకికూడా చెట్టు మీదలేదు. గుడ్లు పిల్లలాయాయో లేదో చూడ్డానికి మంచి అవకాశం దొరికింది.

నేను నెమ్మదిగా ముళ్లు గుచ్చుకోకుండా, చెట్టుఎక్కి గూడు సమీపించాను. ఎక్కడి నుంచి వచ్చాయో, ఎలా పసికట్టాయో తెలియదు - రెండు కాకులు ఆగుస్తూ వచ్చి నన్ను చుట్టేశాయి. నాకు వెజ్టిభయం వేసింది ముళ్లు గుచ్చుకోకుండా చూచుకుంటూ, నెమ్మదిగా దిగి పోతున్నాను. ఇంతలో ఓకాకి నానెత్తిమీద ఛేదేలేమని తన్నింది. అసలే గజ, గజా, వణుకుతున్నా నేమో - నా చెయ్యి కాస్తా పట్టుజారింది. గావుకేక పెట్టి కింద పడిపోయాను.

మాలమ్మ ఒక్క పరుగుని ఇంట్లోంచి వచ్చింది. వళ్లు గీసుకుపోయి రక్తం చిమ్మింది, కాలు మనిగిపోయి శీలమండలో ఇరుకు పెట్టింది మాలమ్మ ఎత్తుకుని ఇంట్లోకి తీసుకువచ్చింది. నాకాలు బాగా వాచిపోయింది. అటలు లేవు సరిగదా, ఒక్క అడుగేనా కదలడానికి కూడా వీలులేకుండా పోయింది. నా అవస్థ ఏం చెప్పను? మంచం దగ్గరే భోజనం.

రెండు రోజులకి నొప్పి కొంచెం తగ్గింది కానీ, నడవడానికి మాత్రం స్వాధీనం కాలేదు మంచం మీదే తోస్తుంది? మాలమ్మ మారవిణిని, నన్నూ అడుకుంటూ కూర్చోమని వైకుంఠపాళీ, గవ్వలూ పడేసింది. ఆటట ఏం బాగుంటుందనీ, పెథవ పెద్దపాము నోట్లోపడడం, కోతి దగ్గరికి దిగి కూర్చోటం! రెండు మూడు మార్లాడేసరికి నాక సహ్యంవేసింది. మరింకెలాగ కాలక్షేపం? బాగా ఆలోచించాను. మంచిఆట ఒకటి తోచింది.

“ఒనే చెల్లెమ్మా, ఈఆట బాగుండలేదు నువ్వు నేడెప్పిన ఆట అడతావా?”

“ఏమాల?”

“అడతానంటే చెప్తాను”

“ఓ తప్పకుండా అడతాను”

“ఇదిగో, జాగ్రత్తగా విను. నేనేమో, మరి, కేవలమ్మ బామ్మ గారినిట; నువ్వేమో, వాల్లింటి కొచ్చిన చుట్టానిట; ఏం?”

“ఓ! బలే, బలే, చాలా బాగుంటుందిరా: తప్పకుండా అడతాను. ఒరే, మరి-నీకు గుండేదిరా?”

“నా కానిమిమంలో నాజుట్టు చూస్తే ఒళ్లు మండుకొచ్చింది. ఏనా మారవిణిని డబాయించేను. “పెథవ తెలివి? మునుగేసుకున్నాక జుట్టెలా కనిపిస్తుందే?”

“ఐతే నేనే కేవలమ్మ బామ్మ నవుతాను. నువ్వే చుట్టానివి”

నాకు మారవిణి మీద చెడ్డకోపం వచ్చేసింది. మరోప్పుడైతే ఏమీ మీదోటి అంటించేవాడినే.

అప్పటి నాస్థితినిబట్టి మంచి మాట అడవలసి వచ్చింది.

“ఇదిగో, చూడు. చెల్లెమ్మా! మొదట నేనేమో బామ్మవేపం వేస్తాను. ఆతరువాత, రేపేమో, నువ్వేద్దవుగాని. ఏం? మరి నేను పెద్దాణ్ణి కదూ?”

మారవిణి, ఏకశనుందో ఏమో, వప్పుకుంది. నాకు మానాన్న తెల్లపంచ తెచ్చి యిచ్చింది. నేనాపంచ చక్కగా నెత్తిమీదికి ముసుగు వచ్చేటట్టు కట్టు కున్నాను. మారవిణి, మానాన్న కండువా పమిలేసుకుని మొహాన్నింత కుంకం మెత్తుకుని తయారయింది.

“ఏం? ఇంక మొదలెడదామా?”

“ఊఁ”

అది చేతినంచీ ఓటి వుచ్చుకుని వీధి గుమ్మం దగ్గరనుంచి తిన్నగా నావద్దకు వచ్చింది నేను దాని మొహం చూస్తూనే దొడ్లోవున్న మాలమ్మకి వినిపించకుండా మొదలెట్టాను ఏడుపు.

“ఓయి దేముడోయ్! ఓయి దేముడా! నాకెంత గతి తెచ్చిపెట్టావురా? దేముడోయ్ - దేముడా! ముక్కు చీదేశాను. మారవిణి చేతినంచి కిందపెట్టి, నాదగ్గరికి వచ్చి కూర్చుని - “ఊరుకోండి పదినా! ఊరుకోండి. ఏం చేస్తాం?”

“ఈ అవస్థకూడా ఉండనుకోలేదో. అయ్యో దేముడా!

“పదినా! ఏచారించియేంలాభం? ఆయనకేం మహారాజు. పెల్లిపోయారు.”

నేను దుఃఖం పట్టలేనట్లు ముక్కు చీదేస్తూ అందరూ వింటారన్న

మాట మర్చిపోయి ఏడుపు శృతి పెంచేశాను.

“అందరి ఆయువు పోసుకు బతుకుతున్నానోయ్ దేవు—”

అంతే నా యెడు పు కట్టి పోయింది. మాలమ్మ దొడ్లోనుంచి పరిగెత్తుకు చక్కా వచ్చింది. మాలట ఇంకా పూర్తి అవనే లేదు. ఏడుపు స్వరంతో నేను చెప్పవలసిన మాటలు ఇంకా చెప్పనే లేరు!

అసలు నంగతేమిటంటే మా చక్క ఇంట్లోనే మా పురోహితుడు గారున్నారు. ఆయన తండ్రి ముసలి వద్ద. రెండేళ్లనుంచి పక్షవాతంతో మంచంమీదే వుండి ఓ నాడు టపా కట్టేశాడు. ఆయన భార్యకి, ఆయనకి పదేళ్లనుంచి మాటలులేక పోయినా, ఆవిడ మాత్రం యధా విధిగా వచ్చేది. ఆవిడ అల్లా ఏడు మొదలెట్టేసరికి, నేనిలా మాగోడ మీద యెక్కి కూర్చునే వాడిని. అక్కడ వాల్లింట్లో ఏడుపు పూర్త

య్యాక కానీ గోడ దిగేవాడిని కాదు. గోడమీద నుంచి చూస్తే వాల్లింట్లో అన్నీ కనిపిస్తాయి. నాకావీడ ఏడువంతా వచ్చేసింది. ఎక్కడ చీదాలో, ఎక్కడ బెక్తాలో నాకు బాగా తెలుసు - కాని, ఏం లాభం! మధ్యలో మాలమ్మ వచ్చేసింది. వచ్చేసి ఊరుకున్నదా?

“ఓరి వెధవల్లారా! ఏం చేటు కాలం వచ్చిందరా? - నిండింట్లో కూర్చుని” అని నన్నో రెండు, మూరవిణి నోరెండు అంటించింది. నేను హాడిలిపోతున్నాను ఈసంగతి మానాన్నకి తెలిస్తే ఏం చేసి పోతాడో అని!

కాని మానాన్న నన్నేమీ అనలేదు. ఆమర్నాడు నాజుట్టు తీయించేసి భద్రంగా తిరుపతి పంపించి, నన్నీ ఊరు, మాపిన్ని దగ్గరికి, చదువుకు పంపించాడు. ఇదీ, నాసంగతి.

★

జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు

(32-వ పేజీ తరువాయి)

ఈమాదిరిగా ఫలాని రకం, ఫలానిరంగు బిళ్ల పడేస్తే ఫలాని ఫలానివి వస్తాయనే జ్ఞానం జంతు పులకి అంత తేలికగా అలవడదేమో అనుకొంటాం. మన పిల్లవాడు, కానీ కోనం గోలచేసినప్పుడు, మన దగ్గర చిల్లరలేక అణాయిస్తా నును కొండి. కానీ కంటే అణాకే ఎక్కువ పప్పురమెట్లు వస్తాయని మనం ఎంత చెప్పినా, తానడిగిన కానీ కంటే యిది చిన్నదనే కారణంచేత వాడు, తనను మనమేదో

మోసం చెయ్యబోతున్నా మను కొంటాడు కదా!

అట్లాంటిది యీ చింపాంజీలు యీ రకరకాల బిళ్లలకు విలువల్లో గల తేడాలు తెలుసుకో గలిగాయి ఆవిషయం ఎలా ఋజు వైందీ అంటే-ఒక రోజు న ఒక చింపాంజీ తెల్ల టిక్కెట్టు సంపాదించుకోవటంతో ప్రపంచాన్ని మరచివున్న నమయంలో పెనగ్గా పోయి యీ డాక్టర్ బాన్ గారు ఎలిక పిల్లను వదిలిపెట్టారు. నహ జంగా చింపాంజీలకి ఎలుక లంటే

మహా చెడ్డ భయం [అన్నీల మిన్నలు అయిన మానవాంగనల వలెనే!] ఆ చింపాంజీ కూడా ఆ ఎలుకను చూసి మహా బెదిరి పోయి, బోనులో అన్ని మూలలకీ పోయి దాక్కిపోయింది. ఏమూల నక్కినా ఆ ఎలుక మీది మీదికి వస్తూవుంటే, దానికి దిక్కు తోచ లేదు. తుణం ఆలోచించి, వచ్చు టిక్కెట్టు పట్టుకొచ్చి ఆమిషన్ లో పడేసింది.

లోగడ జరిగిన ఏర్పాటు ప్రకారం పచ్చటిక్కెట్టు మిషన్ లో పడగానే యీ డాక్టరుగారు చింపాంజీని తన మూపులమీదికి ఎక్కించుకు తిరగాలికదా! ఈయనకు తప్పలేదు. వాంగున్నాడు. చింపాంజీ ఒక్క పుదుటున పోయి ఆయన భుజాలమీద ఎక్కి కూర్చుని, తన నక్కడినుంచీ చప్పన బయటకు శ్రీసుకొబామ్మ న్నట్లు ఆయనను పట్టుకు గుర్రాన్ని బుదినట్లు బాదటం మొదలు పెట్టింది.

ఇదంతా చదవటానికీ విజ్ఞానానికి బాగానే వుంది కానీ, డబ్బును గూర్చిన మమకారం ఎప్పుడైతే ఆ జంతువులో మనం ప్రవేశ పెట్టామో, అప్పటినుంచీ అది కూడా మనలాగే కాపీనాన్ని పెంచుకొని, ఒకదాన్ని ఒకటి మోసం చేసుకోవటం మొదలుపెట్టాయని తెలిసిన తరువాత మాత్రం కొద్దిగా బాధ కలుగుతోంది.

(ఇంకా వుంది)

★

“సరోజను తీసుకొచ్చి మీముందు కూర్చోపెడతాను,” అని రేఖ చెబుతుంటే
శ్యామ్ నిద్రించే పోతున్నాడు. రోహిణి వారి ఇంట్లో “లాభావీర్”లో జమున, రామారావు

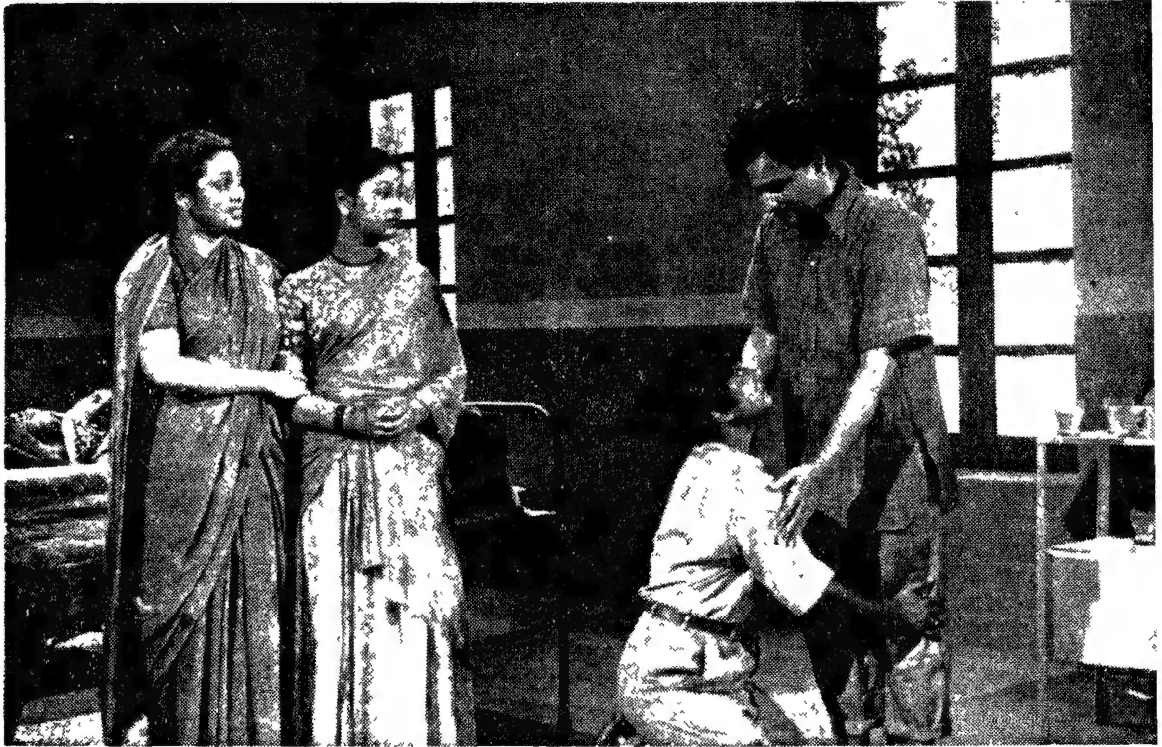
లోహిణీవారి 9 వ చిత్రం "బాఖా-చి-గోస్త్" అనే మరాఠీ చిత్రానువాదం ఘాటింగ్ దృశ్యం. ఎడమనుండి వరసగా పాత్రధారులు శివరాం, యన్.టి. రామారావు, జానకి, జమున ఈ సంపూర్ణ హాస్యచిత్రాన్ని శ్రీ కె. ఆర్. స్వామి దైర్యం చేస్తున్నారు శ్రీ హెచ్. యం. రెడ్డి వర్యవేత్తగా కమేరా ఆన్యుయ్ (శ్రీ యల్ నారాయణ)

అదీ - ఇదీ

గత చివర మాడు మాసాల్లో తొమ్మిది తెలుగు చిత్రాలు, సోలహ శతకు మూడేసి ఏషియన్ విశుదల ఆశ్రయి "అమ్మలక్కలు" "ఉమాస్వా" చిత్రాలు రెండుతోజుల తేడాతో వెలువడ్డాయి ఇలా వారిం కూడా తండ్రి మునుపే చిత్రాలు విశుదల చేయబంపిల ఎవరికి లాభం జర గటం లేదన్న విషయం అందరూ గుర్తిం చారు అయినా నిర్మాతలు, డిస్ట్రిబ్యూటర్లు ఈ విషయంలో సరియైన చర్యలు తీసుకొం టున్నట్లు కనబడదు నాలుగు వారాల

లోహిణీలేకుండా సడిచే చిత్రానికి సరిగా గిట్టుబాటు కావటంలేదనీ, చూపుంకాగి రిమోవల్కు డబ్బు వచ్చిందేకానికి ప్రజలు నడుకంజేస్తున్నారనీ, మరొకటి 40 వంతుల దాకా రాబడి తగ్గిపోయిందని అంటున్నారు ఇటువంటివిన్నవూ ఒక చిత్రం విశు దల అయి వారానికి మరొక చిత్రం విశు దల అవుతుంటే ఎంత నష్టమో పేరే చెప్ప నవలసినదేమో రెండోసారి మాడబంపటం అటంచీ ప్రతి చిత్రాన్నీ ఒక సార్లనా మాడటానికి ప్రజలకు అవకాశం లేకపో తోంది.

చిత్రాల సంఖ్య బహు స్వల్పంగా ఉండే లోహిణీ చిత్రాల మధ్య లోహిణీ సమస్య లేదు దాదాపు ప్రతి చిత్రమూ దారి పెట్టు అది చేసుకున్న తిరవాతి గాని మరొక చిత్రం విశుదల అయ్యేది కాదు ఇప్పుడు చిత్రాల సంఖ్య పెరగడంతో లోహిణీ సమస్య వచ్చిపడింది చిత్రాల ఉత్పత్తిని అరికట్టటం సాధ్యమూ కాదు, బావ్యంగా కాదు ఎన్ని కొత్త చిత్రాలైనా రావ టమూ మంచిదే, వచ్చి బలాబాగా, తర తరమూ లు చూసుకోవటమూ మంచిదే చిత్రాల సంఖ్య తీవ్రవారి ఎవరూ

తన తప్పలన్నీ మన్నించమని అన్నను ప్రాధేయపడుతున్న తమ్ముడు మోహన్.
ప్రసాద్ ఆర్ట్ పిక్చర్స్ వారి "పెంపుడు కొడుకు"లో పుష్పవల్లి, సావిత్రి, గణేశన్, శ్రీరామమూర్తి

అ ది - ఇ ది

కోరను, అటువంటిప్పుడు విడుదల విషయంలో ఎవరూ ఏమీ చేయాలిగిందిలేదు. ఏడాదికి 50 చిత్రాలదాకా తయారవుతాయనుకోండి. అప్పుడు వారూ కొకటి చొప్పున విధిగా విడుదలచేయవలసివస్తుంది చిత్రాలసంఖ్య ఆసక్తికరమైనప్పుడు విడుదల విరామాలను కంట్రోల్ చేయటం ఎవరి సాధ్యమూ కాదు. మనకంటే ఎక్కువ చిత్రాలు తయారుచేసే హిందీ చిత్రపరిశ్రమ మాస్తే ఈ విషయం స్పష్టమవుతుంది. వారానికి నాలుగైదు చిత్రాలు కూడా విడుదల కావలసివస్తుంది.

దీని కొకటే పరిష్కారమార్గం ఉన్నట్టు తోస్తుంది నిర్మాతలు చిత్రనిర్మాణవ్యయం బాగా తగ్గించుకోవలసి వుంది తక్కువ కాలంలో ఎక్కువ పని చేయటం, బారి పెట్టించుకునే మోజు తగ్గించుకోవటం, అనేక చిత్రాల్లో బుక్ అయిన ప్రముఖ తారలనే మళ్ళీ మళ్ళీ బుక్ చేయడం మూని కొత్త నటీనటులను తర్ఫీదుచేసి తీసుకోవటం— మొదలైన చర్యలన్నీ నిర్మాణ వ్యయం ఎంతైనా తగ్గించుకోవచ్చు. నిర్మాణవ్యయం

తక్కువగా ఉన్నప్పుడు లక్షలకి లక్షలు నష్టం వచ్చే ప్రమాదం ఉంటుంది ప్రతి ప్రేక్షకుడూ ప్రతి చిత్రమూ మాడికపోయినా చిత్రానికి తగినట్లు ఎక్కువగా ఉంటుంది అదిక ప్రవృత్తిలో ఎంత అద్భుత చిత్రం తీసినా ఇన్ని చిత్రాల పోటీ ముగ్గు, ఇంతి ఆర్థిక మాంద్యం ముగ్గు ఆధికి లాభాలు రావలసివస్తుంది అటువంటిప్పుడు నిర్మాణవ్యయం సగానికి సగమా, ఎంత వీలైతే అంత తగ్గించుకొని చిత్రాలు తయారుచేయటం వివేకలక్షణం.

చిత్రనిర్మాతలు మరొకవిషయం కూడా గుర్తుంచుకోవలసి అవసరం చిత్రాలు అసంపూర్ణంగా పొడుగు పెంచటంవల్ల అనేక అనర్థాలున్నాయి ముఖ్యంగా పేర్కొనవలసినది ఒకసారి 18 వేల అడుగుల చిత్రాన్ని చూసినవాడు రెండోసారి అంత చిత్రాన్నే చూడటానికి జంకుతాడు అదే విషయం అడుగుల చిత్రమూ, ఇంకా తక్కువ పొడుగు చిత్రమూ అయితే, ఏమాత్రం నచ్చినా రెండోసారి కూడా

చూడ బుద్ధి అవుతుంది అందులో చిత్రం నిండా విశులు, కోకాలు వుండి, జనరంజకంగా లేని పాట లెక్కవ ఉండినట్లయితే మొదటిసారి మొహం మొత్తుతుంది అదిగాక యుద్ధామూర్త్యం ప్రజలకు ఉండే తీరుబాట, ఓపిక ఉన్న గిల్లింగ్ తోస్తుంది. సారస్వతంలో కావ్యాలు చదివే ఓపిక ఉన్న గిల్లింగ్ తో కూ, వలలు చదివే ఓపిక తగ్గి చిన్న పిల్లలకూ ప్రాముఖ్యం పెంచుంది అలాగే చిన్న చిన్న చిత్రాలకు గిరాకీ కలిగి రోజులు బహుశా వచ్చాయేమో నిర్మాణవ్యయందృష్టితో చూసినా చిన్న చిత్రాలవల్ల లాభమన్నది ఒక పెద్ద చిత్రాని కయ్యే ఖర్చుతో రెండు చిన్న చిత్రాలు వస్తాయి పైగా మన చిత్రాలు పొడుగుగా వుండటానికి కారణం చెప్పవలసిన విశేషాలు ఎక్కువవుండేకాని, చూపించవలసిన జీవితం విశాలమై గారి కాదు.

ప్రధాన కథతో సంబంధం లేని అంశాల వల్లనే మన చిత్రాలు పొడుగు పెరుగుతాయి హాస్యపుడను అనేక వ్యర్థ విషయాలలో అనుకోనిచటానికి ప్రయత్నించే మన నిర్మాతలు ఈ నిడివి విషయంలో ఎందుకు అనుకోరించకో? హాస్యపుడ చిత్రాలు సాధారణంగా వదిలే అడుగులకు లోపే వుంటాయి.

మామలుగా రి వేల అడుగుల చిత్రాలే ఎక్కువ మార్చావుంటారు ఆ సరిమానాలోనే చెప్పమనినంతా స్వేచ్ఛించుకుంటుంది మన నిర్మాతలు ఈ పద్ధతిని ఎందుకు అనుసరించారు?

* * *

ఇండియాలోకి ఉష్ణ దేశాల్లో కొద్ది వయస్సునుంచే సెక్సువాంట్లు బయటపెట్టే తాయని వాస్తవ్యులంటూవుంటారు కొంత కాలంనుంచి మన సినిమాలు చూస్తుంటే ఈ మాట నిజమేమో శ్రద్ధి కలిగింది నాయికా నాయకుల బాల్య వివరించినవరకు మావంటి చిత్రాంతో ఆరంభమైందో జ్ఞాపకం లేదు గాని ఇది ఇప్పుడు బాగా వాడుకలోకి వచ్చింది నాయిక నాయకుడు చిన్నప్పటి నుంచి కలిసి పెరిగి పెరుగుతారు వారికి అప్పటినుంచే ప్రణయం మొలకెత్తుతుంది "సుప్రసిద్ధి లేదే నేను ఒకలే" అంటూ ప్రేమగీతం లాల్చిస్తారు; "న్నెలలో వివాహం"

రాలు, ఏమిటేమిటో సంభాషణలు చేస్తారు, యావతులగాదిగా ప్రవర్తిస్తారు ఇంకా మార్పులే ఆ పిల్లలమీద సానుకూతి కాక అసహనం కలుగుతుంది ఇంత అసహనంగా పిల్లలచేత ఎందుకు ప్రవర్తింపజేస్తారో అని దర్శకుల వివేకంమీద అనుమానం కలుగుతుంది ఒకప్పుడు ఇటువంటి చిత్రాలు చూసి ఎంతమంది బాలబాలికలు మృత్యు సన్మార్గం లభిస్తున్నారో చెప్పలేము వీటి ప్రభావం వారిమీద తప్పకుండా ఉండిఉంటుంది వారు కూడా ఆయా చిత్రాల్లోని బాల నాయికా నాయకులను జీవితంలో అనుకరించ మొదలుపెడతారు ఇంతకంటే విచారించవలసింది మరి వుండదు

* * *

పోనీ మన దర్శకులు యావతుల ప్రేమ సైన్యా సహజంగా చిత్రీంచగలుగుతున్నారో అంటే అదీ కనబడదు పిల్లలచేత యావతుల

మాదిరిగా ప్రవర్తింపజేస్తే, యావతులచేత పిల్లలమీదిగా ప్రవర్తింపజేస్తారు కదా ప్రభులుగా పేరుపొందిన దర్శకులు కూడా ఇంకా చేస్తున్నారు నాయికా నాయకులు పాత్రకెసి ఏళ్ళు పైబడ్డ వారయినా పిల్లలమట్టా పాదలమట్టా దారుడుమాత లాడుకుంటారు, ఒకళ్ళ నొకళ్ళు తోటలో పడి తరుముకుంటూ ఆడతారు అలిసిపోయి పచ్చికమీద పడిపోయి గడ్డి వముల్తూ ఏవో అర్థం లేని పాటలు పాడతారు. "నిన్ను నేను ప్రేమిస్తున్నాను .." అని సుదీర్ఘంగా తప్పుకుంటారు. ఒకరి నొకరు చిన్న పిల్లలలాగ వెక్కిరించుకుంటారు కారీ రకంగా పెద్దవారవుతారేకాని మానసికంగా బాల్య వధ విడిచిపెట్టరు ఇటువంటి నాయికా నాయకుల పాత్రలను స్పష్టించే

(51-వ పేజీ చూడండి)

రోహిణీవారి "తెగసీ"లో దొరస్వామి సుభాకర్ ను ఏనో గడ్డిస్తున్నాడు.

ప్రశ్నలు..సమాధానాలు

శ్రీ జాబూరు అడిశేష—మైలవరం (కృష్ణాజిల్లా)

కొండపల్లి ఒక చారిత్రాత్మక ప్రదేశము గదా—దానినిగురించి ప్రభుత్వ పురాతన వస్తుపరిశోధనశాఖవారు ఏమైనా చర్య తీసుకొంటారా? లేదా?

—పురాతన వస్తు పరిశోధనశాఖవారికి కొండపల్లి చారిత్రాత్మక ప్రదేశమని పురాతనకాలంనుంచీ తెలియును. అది వారికి తెలిసిన పురాతన విషయములలో ఒకటి. ఈ పరిశోధనశాఖ ఎందుకు తీవ్రపరిశీలనలు లేదో కొంత పరిశోధన చెయ్యాలి. వారికి పని ఎక్కువగా నుండుటవల్లనో, ధనం తక్కువగా నుండుటవల్లనో తెలియాలి. ధనం తక్కువైతే పరిశోధనం తక్కువవుతుంది. అంతే రహస్యం.

* * *

శ్రీ కేశవ్—విలూరు.

హిందీ చిత్రాలను అనుకరిస్తూ తీసిన తెలుగు చిత్రాలు ఈమధ్య కొన్ని వచ్చినవి. అతిత్వరలో కొన్ని చిత్రాలు రానున్నవి. ఈచిత్రాల నిర్మాతలు తమ చిత్రాల మూలము హిందీచిత్రాలనుండి సేకరించబడినదని తెలియజేయ రెండువల్లనందీ?

—గ్రంథచార్యులలాగానే చిత్రచార్యుల కూడా బాగా వ్యాప్తిలోకి వచ్చింది. మూలాన్ని పేర్కొనాలంటే కాక రైటుకు మూల్యం చెల్లించవలసివుంటుంది. ఆ కేసుల రేకులూ కొద్ది మార్పులు చేసి అనుకరణ చిత్రాలు తీస్తున్నారు. ఈ పద్ధతి తెలుగు చిత్రాల్లోనే గాక హిందీ చిత్రాల్లో కూడా అనుభూతున్నది.

* * *

శ్రీ డి. శరణింహము—సర్కాని పేట (హైదరాబాదు)

వినుగునకు స్వప్నములో సింహము కనిపించినయెడల వినుగు గురించు నవి యందురు. నోటితో చెప్పటకు కత్తి లేని వినుగు ఎవరితో తెచ్చెను?

—వినుగునకు స్వప్నములు వచ్చుననే విషయం ఏ మహాత్ముడైనా దివ్యదృష్టితో గ్రహించి ఆ విషయమును వెల్లడించినా జేమా! ఏదైనా ఒక వినుగు సింహస్వప్నం మూలంగా మరణించి యుండవచ్చు. అట్టి స్వప్నంవల్ల ప్రతి వినుగుయన్ను మరణిం

చునని సిద్ధాంతీకరించడం కులభమైన పని కాదు. ఈ సిద్ధాంతంలో ఉన్న సత్యం స్వప్న సత్యమే.

జేవుని పూజ చేయవలెనని యందురు. “పూజ్యం” అనగా “లేదు” అని అర్థం. కనుక, జేవుని పూజ చేయుట యనగా, జేవుడు లేడని భావించడమా?

—జేవుడు అది అంతము లేనివాడు. అనంత స్వరూపుడు. ఆకాశం అనంతమైనది. ఆకాశం అంటే ఏమీ లేదు—“కూన్యం” అని అర్థం. అనంతమైన ఆకాశం ఏ విధంగా సర్వవ్యాప్తమై యున్నదో జేవుడు కూడా ఈ కూన్యాకాశంవలెనే నామ రూప గుణ రహితుడై, సర్వాంతర్యామిగా ఉన్నాడు. భగవంతుడు నిర్గుణుడు, ఆ నిర్గుణమైన జేవుణ్ణి మనము ఆరాధించాలి. కాని నిర్గుణమైన “పూజ్యమును” కూన్యమును ఆరాధించలేక, ఒక ఆకారస్వరూపం కల్పించి జేవుణ్ణి పూజ చేస్తున్నాము. “పూజ్యం”మైన జేవో తెలియదానికీ యీ పూజ చేస్తున్నాము.

* * *

శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తి—నిడువోలు.
ప్రతి చిత్రంలోనూ ప్రియుడు, ప్రేయి కులకు మధ్య ఎడబాటు చూపుతారు. ఎడబాటు లేకుండా నిర్మాతలు చిత్రం తీయలేరాందీ?

—ప్రేయసీ ప్రియులులేకుండా చిత్రం తీయగలిగిన వాడే ఆ ఎడబాటు లేకుండా చిత్రం తీయవచ్చు.

* * *

శ్రీ కె. సీతారాం—పాన్నూరు.
తమిళ జేకేములో త్యాగరాజు ఉత్పత్తులు జరుగుతూ ఉంటే ఆ లిండియా రేడియోవారు “రీలే” చేస్తారు. ఆంధ్రజేకేలలోని ఉత్పత్తులను రేడియోవారు “రీలే” చేయరు. కారణ మేమిటి?

—దక్షిణ జేకేలలో తిరువాయూరులో త్యాగరాజులవారు నిద్రించి యున్నారు. ఆక్కడికి వచ్చిన సంగీత విద్వాంసులు ఆ పుణ్యక్షేత్రములో ఆయనను ఆరాధించడం ఒక అధిక విశేషం—ఈ అధిక విశేషం ఆంధ్రజేకేలలో జరిగిడి ఉత్పాదల విషయంలో లేదు.

శ్రీపట్నాల సన్యాసిరావు—గుణపురం.
పాటను “పిక్చరైజ్” చేయడ మంటే ఏమిటి?

—సినిమా పాటను విడిగా రికార్డింగ్ యాములో రికార్డు చేస్తారు. ఆ పాట హిట్ వర్క్తి పాడుతూ చేయవలసిన హావభావ ప్రకటనను విడిగా షూట్ చేస్తారు. ఇలా షూట్చెయ్యటాన్నే పిక్చరైజ్ చెయ్యటం అంటారు. చివరికి ఆ పాటను హావభావ ప్రకటనతో సింక్రొనైజ్ చేస్తారు.

* * *

శ్రీ జే. గా. రాధాకృష్ణయ్య నాయుడు గారు—నెల్లూరు.

ప్రేమయే ధనము ప్రేమయే శాంతి అన్నారు కవులు. ఆలా వారు ఎందుకన్నారు?

—ప్రేమయే శాంతి అనకపోతే, లోకం శాంతించదు—కవులకు శాంతి లేదు. వారి మిషన్ లోకానికి ప్రేమ లేదు. ఇంకో విధంగా వ్రాయడానికి కవులకు నీలులేదు. కవులమీద లోకానికి ఉన్న ప్రేమయే కవులకు ధనము—కనుక ప్రేమయే ధనము.

శ్రీ అశేష సంఘంలో బాసిన కాదు గదా! అటువంటి సందర్భంలో పురుషుని మాదిరిగా ప్రేమ కూడా స్వాతంత్ర్యం కోరడం విషయంలో మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?

—పురుషునకు స్వాతంత్ర్యం ఉన్నది గనుక ప్రేమి స్వాతంత్ర్యం ఉండవలెనని వాదించ నక్కరలేదు. ఏ పురుషులైనా స్వాతంత్ర్యం లేకపోయినప్పటికీ, వారి కుటుంబంలో, వారి సంఘంలో ఉన్న స్త్రీలకు కూడా స్వాతంత్ర్యం ఉండకూడదని వాదించవలసినదే. పురుషులతో స్త్రీలు సమానం కావాలనే వాదన అత్యక్రంగా ఉంటుంది. కాని, పురుషులకు స్వాతంత్ర్యం ఉన్నా లేకపోయినా, ఆ విషయంతో నిమిత్తం లేకుండానే స్త్రీకి స్వాతంత్ర్యం ఉండాలి. పురుషునకు పురుషత్వం వికాసం పొందడానికే స్వాతంత్ర్యం—స్త్రీలలోని స్త్రీత్వం వికాసం పొందడానికే స్వాతంత్ర్యం. ఒక వారిలోని అత్యవ్యక్తిత్వం వికాసం పొందడానికే ఆ వారికి స్వాతంత్ర్యం ఉండాలి.

శ్రీ బోహరు వెంకటసుబ్బారావుగారు

— నెల్లూరు.

“ఇనుప కచ్చడాల్ కట్టుకొను మును
ముచ్చులెల్ల తామరసనేత్ర రిండ్ల బందాలు
గారె” అని (వమాధిని మనుచరిత్రలో)
పర్మియుండెను గదా. ఆ కచ్చడముల
ఉపయోగ మేమి? ఇప్పు డెక్కడనైన
ఉన్నవా?

— ఇనుప కచ్చడము లనునది స్త్రీలకు
ప్రత్యేకంగా (Chastity Belts) అను
పేరుతో ప్రాచీనకాలమందు ఉన్నట్లుగా
కన్పిస్తుంది. వాటి బొమ్మలుకూడా గ్రంథాలలో
కలవు. వమాధిని? వీని విషయమై
తెలిసి పురుషులకు కూడా అట్టివి ఉండు
వచ్చునని ఊహాగానం చేసిందేమో!

* * *

శ్రీ పి. భక్తవత్సలరావు—మద్రాసు.
రవేన్, ప్రీత్యూ, ప్రెస్ అంటే
ఏమిటి?

— ఎక్స్ప్రెస్ డెయ్యబడిన ఫీలిమును
ప్రాసెస్ చేసి పింటు తీస్తారు. ఫాటో
గ్రఫీ, నటన మొదలైనవి ఎలా వున్నాయో
చూసుకోవాలికి ఆ పింటును అప్పటి
కప్పుడు ప్రాజెక్టు చేసి చూసుకుంటారు. ఆ
పింటునే రవేన్ పింట్ లేక రవేన్
అంటారు.

ప్రీత్యూ అంటే చిత్రం విడుదల
చేయటానికి ముందు ప్రైవేటుగా కొందరికి
చూపించటం. ప్రెస్ అంటే ప్రత్యేక
కంగా పత్రికలవారి అభిప్రాయార్థం
చిత్రాన్ని చూపించటం.

* * *

శ్రీమతి ఆర్. స్వర్ణలతా మాలతీకుమారి
— సికింద్రాబాద్.

నా మిత్రురాలను నొక ఆమెవద్ద అద్వితీయమైన భావాలు ఉన్నాయి. ఆమెకు
రచనా నైపుణ్యం సాదా ఉంది. కాని,
ఆమె సభాపీఠికి అనుబద్ధ మితభాషిణి
అనుబద్ధ ఆమె భావాలు ఆమెలోనే ఉండి
పోయినవి. ఆమెలోని భావాలను ప్రకటిస్తే
కొనిరావాలంటే నేను చేయవలసినదేమిటి?

— ఆమెలో ఉన్న అద్వితీయ భావాల
సంగతి మీకు తెలిసినది గనుక వాటిని మీరు
సంగ్రహించి ఆంధ్ర వారపత్రికకు మీరు
ప్రాసే పంపండి. ఆ విధంగా ఆమె భావాలను
మీరు మీరు ప్రకటిస్తే కొనిరావచ్చు. మీరు
సభాపీఠికలనం లేదు గనుక, మీరు కూడా
ఆమెవలే మితభాషిణి కాను గనుక, ఆమె
భావాలను మీరు వెల్లడించండి.

శ్రీ హెచ్. కృష్ణమోహనరావు—

మచిలీపట్నం.

నీలిహూలో యాక్షర్ల కేర్లు అటు ముందు
చూపించుటకంటే ఇంటర్వ్యూలో చూపించు

న్యూఢియేటర్సువారి “యూత్రిక్”లో వసంతచౌదరి, అనుంధతి ముఖర్జీ.

చుట మంచిదని నేన అంటాను మీరేమంటారు?

— ఎప్పుడు చూపించినా ఒకటే ఎందుకంటే పత్రికలలోనూ, పోస్టర్లలోనూ చూపినవారి పేర్లు ప్రేక్షకు లిదివరకే తెలుసుకొనివుంటారు. హెచ్. జి. వెల్స్ కూడా మొలాగే క్రెడిట్స్ చిత్రంతం తం చూపించటం మంచిది ఒక సారి రాగాను

* * *

శ్రీ కె. కోటిశ్వరరావుగారు—మద్రాసు
స్నేహితులు గాని మిత్రులు గాని రెండు ఎక్కి వెళ్ళునప్పుడు లేదా బస్సు ఎక్కి వెళ్ళునప్పుడు చేతులనైనా, చేతిరుమాళ్ళనైనా ఊపుకూ ఉంటారు వారికి కారణం ఏమిటి?

— ప్రయాణమై వెళ్ళిపోవుచున్నవారిని విడనాడుట స్నేహితులకు గాని మిత్రులకు గాని ఒక ఎడబాటువంటిది ఉంది. వెళ్ళిపోవుచున్నవారితో ఎంతదూరం నంట వెళ్ళి సాగనంపగలిగితే అంతదూరం ఎక్కువంటే నంట వెళ్ళి సాగనంపడం పూర్వ దారం. రైల్వూ బస్సులూ వచ్చిన తర్వాత పూర్వపద్ధతిగా సాగనంపుటకు వీలులేక, వారిమాత్రమనకూ నుక మాత్ర వారికి అంది

వంతదూరం కేబురుమ్మట్లు విడుదల కైలు గార్లు కెండా చూపించుటగా ఎమిటేమను చేస్తూ, తమ ఆసుర్తా ఆదరణ యావాలలో చూపుస్తారు

* * *

శ్రీ పి. వి. సుబ్బారావు—స్టాల్ గారు.
అంజనీ పిక్చర్సువారి పరదేశీ లక్ష్మి (అంజనీదేవి) చంద్రం (చాక్లియే రావు) మొదట దిపా బాలు ప్రాయగా వారి బతుకు అరబావు తెల్లకొంతెము బొంబే ప్రేరి ముద్రలు మనీతో వేసి పంపిస్తుంది తిరి రెండవపా కూడా అంజాపు తెల్ల కొంతెములో అరచేరి (హస్తము) నిర్మలు మనీతో వేసి పంపిస్తుందిగదా యీలాగు చేయడములో దిర్భకుని అప్రీహయ మేమిటో తెలుపవలయును

— నీలిహూ చిత్రం లో చూపించబడే ఎంత ప్యూంకీమీనా ప్రేక్షకులకు తక్షణమే గ్రాహ్యం అయేలాగ ఉండాలి దిర్భకుడు తిను భావించినదాన్ని సుస్పష్టంగా ఉద్ఘాటిస్తూ చిత్రీకరించలేకపోతే కథకు నష్టం వాటిల్లుతుంది. ఎందుకంటే నీలిహూ అనేది వివరంగా ఆలోచించటానికి వీరివ్వ నంత వేగంగా నడుస్తుంది. అందు చేత త్వరగా అర్థంగాని విషయాలు ఎక్కువైన

“బొమ్మని క్రమించు; ఆత్మసాక్షాత్కారం పొందు; అదే ముక్తిమార్గం” అని సాగువు బోధిస్తున్నాడు.
 న్యూఢియేటర్సువారి “యూత్రిక్”లో ఒక దృశ్యం.

★ ప్రశ్నలు - సమాధానాలు ★

కొద్ది ప్రేమకుడి! వినుకు ఎక్కువ అవుతుంటుంది. ఈ ప్రాథమికమూర్తి పొటించకపోవటం దర్శకుని తోపం.

శ్రీ క్రమ విరారెడ్డిగారు—వ్రాసినట్లు.
 గ్రంథాలలో సందేహాలు, అరసున్నలు, నమసాలు మొదలైనవి వాడుకలో వుంటున్నాయికదా—ఇప్పటి పత్రికలలో అదేమీ కనిపించటము లేదు. అవి అవసరము లేదా?

—పత్రికలలో నిండు సున్నలు ఉండగా అరసున్నలు అవసరం. రూపాయిలోనే అరసూపాయి యిమిడి ఉన్నది గనుక—ప్రజలకు ప్రభుత్వానికి మధ్య పత్రికలే సంఘాలు అయినప్పుడు పత్రికలకు వేరే సందేహతో నిమిత్తం లేదు. వ్యాకరణ పండితులు వ్రాసే వ్యాసాలుగల మాస పత్రికలు నమాస పత్రికలుగా ఉంటే ఉండవచ్చు. వారపత్రికలకు, దిన పత్రికలకు సమాస ప్రసక్తి అవసరం.

శ్రీ నిండ్ర జేళింకురాజు—మద్రాసు.
 మద్రాసు ప్రధానమంత్రి రాజగోపాలాచారిగారు తలకు ఖద్దరుబొటం పెట్టడంలేదు. కారణం ఏమిటి?

—జగ మెరిగిన బ్రాహ్మణునకు జంబి మెందుకు? వారు అచార్యులవారు, అంటే గురువులు. వారు ఇతరులకు బొటం పెట్టవలసినవారే గాని, వారికి ఇంకొకరు బొటం పెట్టవలసిన స్థితిలో వారు లేరు.

శ్రీ ఎన్. వి. ఎస్. ఆర్. డి. జి. రావు
 —జమ్మిపేట పూర్.

ఒక సినిమా డైరెక్టరుకు కథ వ్రాసి పంపాలన్నప్పుడు కథ వ్రాసి పంపాలా లేక స్క్రిప్టు వ్రాసి పంపాలా?

—సాధారణంగా గెంతు మూడు పేజీల సినిమాస్క్రిప్ట్ కథాస్వరూపం తెలిసిపోతుంది. అది నచ్చితే నిర్మాతగాని డైరెక్టరుగాని మిమ్మల్ని పూర్తి సంఘటనలతో వివ

రంగా ఒక చిన్న నవల రైజులో కథ రాసి ఇమ్మని అడగవచ్చు. అప్పుడు దాని ఆధారంలో స్క్రిప్ట్ వ్రాసే వ్యవస్థలు తయారు చేస్తారు. * * *

శ్రీ బి. వి. నరసింహం—కడప.
 మన సినిమా నిర్మాణమును ‘వలస చిత్ర పరిశ్రమ’ అనవలయునా లేక ‘వలస చిత్ర కళ’ అనవలయునా? ఏది సబబు?

—సినిమానిర్మాణం పరిశ్రమ, కళ గెండునా. అది కళాపరిశ్రమ (Art Industry.)

సినిమాలలో డ్రెస్సును యే పరిస్థితిలో ఉపయోగించాలి? డ్రెస్సు సినిమాలలో ‘పాచ్చు’ అవసరమా లేక నాటకాల్లోనా?

—ఏదో చెప్పవలసింది వుంటేనే గాని డ్రెస్సు ‘పెట్టనూడదు. ఆ డ్రెస్సు వల్ల ప్రాంతవాసనా, కథా వివరణా ఏదో అవసరమైన పని జరగాలి. ఉయ్యసుపోక గా మార్చడం దగ్గరను. డ్రెస్సు అవసరం సినిమాలో కంటే నాటకంలోనే ‘పాచ్చు. డ్రెస్సు లేనిదే సినిమా ఉండవచ్చు గాని నాటకం లేదు. ★

రోహిణివారి "ప్రతిజ్ఞ"లో విలన్ గా రాజనాథం.

★ ఆది - బిది ★

47-వ పేజీ క్రమవాయి)

కథకులు, దర్శకులు కూడనట్లుగా కనబడింది. తెలుగుకోవలసింది కాదు. పుస్తకం.

హిందీ సినిమాల్లో రొంగుకాటంనండి మరొక రకమైన "శత్రువిధానం" అయి తేలింది. వారు వారు వాయికను కానా హిందీలు పెడతారు; కొడతారు, తుంపారు, అల్లుపల్లుకూ విడికెస్తారు. ఇంక ఇతర,

గాయకను వాయికనిపై ప్రేమ పెంచుతుంది కాని తిరుగుడు, రాజ్ కపూర్, నిజాం ముఖర్ మొదలైనవారి నిష్కాల్లో ఈ కోరలో కనిపిస్తుంది. *Radism, Masochism* రెండూ కలిపిన ఈ ప్రేమలో మరీ మరీ నుండి విశమతి అయి వెళ్తుంది కాదు. పుస్తకంలో పొరుగున్నది. గాయకానిలో కంతులను వాయిక ఈ దర్శకుల ప్రేమకంటే వేరే నిజమగు అర్థమైనది. ★

★ సినిమా వార్తలు ★

ప్రతిజ్ఞా సిక్వెన్సు వారు తెలుగు, హిందీ లలో తీయవలసివ్వ "బలవంతుల టెర్స్" (హిందీ పేరు "బలవంతుల టెర్స్") అని పిలిచుచున్న బిది క సినిమా వారు, పూర్వ లాటిల్లో ప్రారంభిస్తున్నవని నడిపించి, ప్రేమైర్లు రకునా రావుగారు నిర్మాత, ప్రొడ్యూసరు. కేంద్ర ప్రభుత్వ కాగితకాటానుంచి ప్రతి. బి. సిని ప్రారంభిస్తున్నవని ప్రస్తావన కాటాయతను ప్రతిబింబించే అనితా

తీయాలని చిత్ర నిర్మాతలకు ఉత్తేజం వారు. మహానాటకానికి తమ ఆరెగాతన, తాము నిర్మించే చిత్రం కథకు నూర్చి వెళు రించారు. ఉత్తేజానికి వాడైన ప్రభుత్వ కటాను ప్రేమి. వాగయ్య ముట్టాడుతూ ప్రభుత్వం చివర అనితాలో ప్రతికర్తలం పాలా హిందీగా వున్నదని, వెలువంటి అనితావల్ల పంతుని విడిచిపెట్టడం ప్రేమకాటా సిక్వెన్సు కలుగుతుంటే తప్పదు. ప్రతిక

ప్రారంభంల చిత్రాలు నిర్మించటానికి ఆదేశాలునుని కూడా ఆయన అమ్మారు.

"బలవంతుల టెర్స్"లో తలుపులు కొత్త పరిశులులు పొల్పించువాడు. దర్శకత్వ కర్మ వేడు ఈ, పంపితం వాగయ్యగారు. స్క్రీన్ ప్లయింగ్ ప్రతికర్తల లక్ష్మీకాంత కవి. నిర్మాణం లేని వాయి, వాగయ్యే వూరియో.

గాజుకూర్ తీయ నిష్కలం చిత్ర "బలవంతుల టెర్స్" కలర్ చిత్రం పేరిటా హిందీ ప్రారంభమౌతుంటుంది. సినిమా అవసర మైన అర్థులంభలు, వికాసా టెర్స్ కలర్ పొందుని అంభా కడిగా వున్నది. టెర్స్ కలర్ కమిగాలు ముగ్గులం కట్టెంబరు రకతో బిదిగం కావందు అని వచ్చేవరకు కేంద్ర హిందీ దృశ్యాలకు మోసా హిందీ మొదలీస్తారు. ఈ దృశ్యాలకు, ముగ్గులంబరు వసంతావసర దృశ్యాలకు కాగితో సంపూర్ణంలూ తూట్ చేస్తారు. హిందీ ప్రాకార గాథా కథాకర్త. వాయిక చిత్ర దరి స్తున్న నిర్మిత ఈ చిత్రం సూర్యయ్యవారు కొత్త కంప్యూటరు స్వీకరించారు.

★ గోడమీద బొమ్మ ★

(28-వ పేజీ తరువాయి)

విధంగాగిరి గింజుకుని చివరకు అన్నాడు. "మీరు వస్తారని యిద్దరం ఎదురుచూశాం! నిల్చునైనా వంపించారు కాదు. ఇప్పుడు మీ కిరంట్లో కులాపాగా తుండను కంటాను."

కుండరమ్మ మాట్లాడలేదు. ఆమె ముఖం యెన్నడూలేనిది, తలవణి పొలిపోయి వుంది. రామం మళ్ళీ మెల్లగా చాలసేపటి నుండి అసాలనుకుంటున్నది అన్నాడు. "అక్కడ నా వని పూర్తి అయింది. అందు చేతనే యిప్పుడు నా యింటికి వచ్చే కాను."

కుండరమ్మ చప్పున చీరకొంగుపట్టుకుని కళ్ళు తుడుకుంటూ, "నేనేం చేసినా. యేం అన్నా. నా మామయి అల్లుడూ బాగుపడతారనేగా. .." కుండరమ్మ దుఃఖంతో మరి మాట్లాడ లేకపోయింది. ఒకనాడు మానవత్వం యేకోకాన్న లేదను కున్న రామం, ఆత్మగారి మాటల విధానంకు కిరంట్ గగర్నాటు చెందటంవల్ల, మాటలు దొరక్క తడబడ్డాడు. ముఖంలో యీ నాటికి తన నిజమైన రూపకళ మెరిసింది. పెదాలమీద చిరునవ్వుతో, అమితానందం వల కెమ్మగిరిన కళ్ళతో ఆగిఆగి అన్నాడు. "మీది తప్పని సేనన్నావా? ఆ ప్రి వదల టానికి సేనమాత్రం ఎంతకష్టపడ్డాను? చూ చెల్లెల బ్రతుకు నిలవాలని మీరు మాత్రం ఆశించరా?"

కుండరమ్మ మాట్లాడలేదు. కొద్ది నిమిషాలు నిశ్శబ్దంగా గడచిపోయాయి. అంత వరకు ప్రక్కగది తలుపుచాలునుండి కళ్ళు నింపుగా నీళ్ళతో నిల్చున్న జానకి మేడ మెట్లపై నడిచింది. రామం భార్యమెట్లై గృహభ్రతుంటే చూచి వెంటబడ్డాడు.

మేడమీద గది ఒక్కతలుపుతప్పించిటికి

అబలసుధ

ప్రి కుమమ వ్యాధులు. అకాల వివాహం, ఋతువిధము, ఋతుకాలం, ఒడదనోవ్వలు, తంపొప్పి, గుండెదడ కాళ్ళ లాగుడు, మనస్తిమి కడు తేకపోవుట, విడవట్ల కుండుట, నరుమునోవ్వలు, విలపనక, మలవిధము, పిండిరియా మొ. హరించును పీసారు 3/- వి పి అ 0-14-0 ఇండియన్ మెడికల్ హౌస్, లక్ష్మీ టాకెను రోడ్డు - విజయవాడ.2

తలుపులు మేడమూసివున్నాయి. అడుగు పెట్టగానే జానకి భర్తను గాఢంగా కాగ లించుకుంది. తలవణువొడ నాన్ని, నిట్టూ రున్నా, మధ్యమధ్య పెక్కి పెక్కి పిడు ప్లోంది, రామం కొంతసేపటివరకూ ఆమెను ప్రేమంతా మేడగట్టి గొరవించాడు. ఆమె నడుటిమీద వడుతున్న ముంగురులను సరి చేస్తూ, దునికరంగా అన్నాడు "పిచ్చి వానా!"

"వచ్చారు — అంతే చాలు!" ఇక మాట్లాడలేకపోయింది జానకి. "బావుంది, నీ దగ్గరకురాక యెక్కడికి వెళ్తాను" అల తాగి ముఖం చిరునవ్వుతో విరాజిల్లింది.

"అలా ఒకసారి వెళ్ళి బావతో చెప్పి వద్దాం వస్తావా?"

ఇద్దరూ బయలుదేరేసరికి బాగా చీకటి పడిపోయింది. రంగయ్యగారిలు కళకళలాడి పోయింది. పార్వతి అమితానందంతో కొంతసేపటివరకూ అలా నవ్వుతూ నే వుంది.

మేడమీద వరండాలో రాత్రి ఎనిమిది గంటలవరకూ యిద్దరూ మాట్లాడుకుంటూనే వున్నారు. భద్రం తో మాట్లాడుతున్న రామం సెమ్మదిగాలేచి సమీపంలోనే పార్వతితో మాట్లాడుతున్న భార్యను, "ఎనిమిదైంది లేవమన్నాడు పార్వతి తడు ముకోకుండా, "ఎక్కడికి?" అని ప్రశ్నించింది. రామం నవ్వి, "ఈసారి బావ గడు విచ్చి మరీ పొమ్మనలేదు లే చెల్లీ!" అన్నాడు.

భద్రం ముఖం యెత్తలేదు. పార్వతికి మేడ మాటలు దొరకలేదు.

"ఇంకా వస్తుంటారే! ఈసారి బావ ఎవరినీ కావలా పెట్టలేదుకా చెల్లీ జానకి! లే."

భద్రం మాట్లాడలేదు కాని కళ్ళెత్తి చూశాడు. పార్వతి జానకిని లేవనీయ కండా తట్టుకుని—

"బావమరదులు మోస్త్ర మాడుకుంటు న్నారు లేవదినా! ఇక్కడవుండక ఎక్కడికి వెళ్తారు?"

రామంలేచి నిల్చుని, "పోస్త్రం మాటకేం గానీ—అక్కడ చూస్తుంటారు, వస్తా వమ్మా!" అన్నాడు.

జానకి లేచి నిల్చుండిపోయింది. పార్వతి నిల్చుని ముందుకొచ్చి అంది, "అక్కడికి వెళ్ళటానికి బెలులేదన్నయ్యా!"

"ఏం మా ఆత్మగారు, మీ వదినగారు పికమె .."

పార్వతి ముఖం దించింది. రామం

భార్య:—

"ఎబ్బెబ్బే! ఆ విమలమ్మ గారికి కానీ, అవిడ చెల్లెలికి కానీ కొంచెమైనా మర్యాద తెలియదండీ!

భర్త: "ఏం జరిగిందే!"

భార్య: "అది కాదండీ! నేనొకచెంప మాట్లాడుతూ వుండంగా ఆవిమలమ్మ గారు ఒక వదిసార్లు, అవిడ చెల్లెలు గారు ఒక వందసార్లు అవ లించా రండీ!"

భర్త: "వాళ్ళు నిజంగా ఏమైనా చెప్పాలని నోరు తెరిచారేమో నేనువ్వు ఎక్కడా అగకుండా ఒకటే ధోరణిలో చెప్పకు పోతుంటే ఆవలిత వచ్చినట్లుగా నటించి వుంటారు కానీ, నిజంగా వాళ్ళకు అన్ని ఆవలితలు వచ్చివుంటా యంటావా?"

ముఖంలో తృప్తి, ఆనందము, సిగ్గు మెలి సేసుకున్నాయి. మాటలు పొడిగించాడు "జానకి మామయికాదా—రామం అల్లుడు కాదా చెల్లీ!" మళ్ళీ సెమ్మదైన స్వరంతో అన్నాడు. "ఒకాయన చెప్పారు—జంతు వులకే నాటి పిల్లలమీద మమకారమున్న ప్పడు పొదిగినంత మాత్రాన కాళ్ళు పిల్ల లను వెంటబెట్టుకొని వెంచినప్పుడు మను యులకు వాళ్ళ సంతానమిదా తుండదా అమ్మో? ఏం అన్నా ఏంచేసినా అభిమానం లేక అంటారా చేస్తారా?" ఈ మాటలటూ బావపేపు నిదానించి చూశాడు. అంతా నిశ్శబ్దమైంది. వాతావరణం చల్లగా వుంది.

"వస్తాను బావా!" రామం తలపు తీసుకో గానే భద్రం నిలుచున్నాడు. బావమర దులు ఒకరి వెనుక నొకరు మెట్టుదిగారు. జానకి క్రిందకు వచ్చేవరకూ వాకిట రామం నిల్చున్నాడు. ఇద్దరూకలిసి దిగువ మధ్య గదిలో ఒకమాట వడుతున్న వరసకు దగ్గరకు

తల్లారు. దగ్గరలోనున్న సీతాలక్ష్మి వీరిని చూచి వెంటనే నిల్చింది.

కొద్దివేళు జానకి, రామం, ఆమె దగ్గర కూర్చుని, “వస్తానంటే” లూ రామం లేచాడు. నరసమ్మ తేరిమాచి ఆక్షుణంలాగే బాట బాట కన్నీరు కారుస్తుంటే రామం చూడ లేకపోయాడు. “వస్తానమ్మా!” అంటూ బయటకు వచ్చాడు.

వెళ్ళిపోయే ముందు సీతాలక్ష్మి గదిలో నుండే అన్నది. పెద్దాళ్ళలో ఆ రంగయ్య కాబుని, చిన్నాళ్ళలోనిన్నూ చూశాను. రామం! మా తమ్ముడు సీతెంతయినా ఋణ పడివుంటాడు.”

రామం ముందు కడుగువేస్తూ అగి, “నాక్కొదమ్మ! ఋణ పడింది. మా బావలో యింత మార్పు తెచ్చిన ఆ దేవునికో, దయ్యానికో ఋణపడి వుంటాడు.

సీతాలు, సీగుతోపాలు గర్వం మన గులో తిరగ్గా తలదించింది.

రామం, జానకి సందుములుపు తిరిగే వరకూ భార్య భర్తలు ఏగి ఆరుగురై నిల్చునిమానున్నారు. కంటికి కనబడక పోగానే భద్రం భార్యవైపు తిరిగి ఆమె ముఖంలోనికి చూశాడు. సీరునిండిన ఆమె కళ్ళను చూసి, ఆమె భుజంమీద చెయ్యి వేసి మెల్లగా యింటిలోనికి నడిచాడు.

కాదంబరివారి వీధిలోనికి వచ్చేవరకూ, రామం జానకి మానంగానే నడిచారు. రామం మాతాత్మగా అగి మొదటి ఎలక్ట్రిక్ లైటు దగ్గర చూస్తుంటే, జానకి “ఏం చూస్తున్నారు?” అని ప్రశ్నించింది.

“అత్తే ఏమీలేదు” అంటూ నడకసాగించాడు. మళ్ళీ రెండో దీప స్తంభంవద్ద అగి ఏడో పోయిన వస్తువును వెతుకుతున్నట్లున్నా కాకుండు, జానకి మళ్ళీ ఆ ప్రశ్నే నోక్కి వేసింది. మరల అదే సమాధానంతో ముందుకు నడిచాడు.

నివర దీపంవద్ద అగాను. గోడ్డమీది కోలి, పసుపు బొమ్మలు పూర్తిగా మాయమయినాయి కాని, యీగోడమీద బొమ్మలెక్కువెదరలేదు. జానకి “యేమిటండీ?” అంది. రామం ఆ పాడుగోడను చూచిస్తూ, “ఆ బొమ్మను చూశావా?” అన్నాడు.

ఇద్దరూ గోడ దగ్గరగా వెళ్ళారు. దీప కాంతి ఆ తరిసర ప్రాంతంలో స్వచ్ఛంగా పడుతోంది. జానకి ఆ బొమ్మ వేపుచూసి, “అత్తే! యిదేమిటండీ యిలావుంది - అడ్డంకరలతో?”

“సరిగా చూడు!”

“బాగుంది నాకేమైనా భత్యారం వచ్చిందనుకున్నారా? ఇంత సుండేకాయ ఏమనిపిస్తేనా వుంటుంది? కాళ్ళకు నూరు లతో పొడుస్తూంటే మెడకు త్రాడుతట్టుకు

లాగుతుంటే ఎవరైనా నవ్వుతారా?”

రామం భార్యవైపుచూసి నవ్వాడు. జానకి ముందుకు అడుగువేస్తూ, “పదండి పోదాం” అంది.

“కడుపుమీద ఏం రాసుందో చదివావా?”

“ఏడ్చినట్టేవుంది బొమ్మ దిగువున ఎవరైనా రాసుకుంటారు కాని, కడుపుమీద వ్రాస్తారా?”

“అసలు ఏం రాసుందో చదువు”

జానకి గోడదగ్గరగాపోయి బొమ్మనైపు తీక్షణంగా చూసింది. బొమ్మకడుపుమీద వ్రాయబడివున్న, “శాంతం, సమానం,

త్యాగం” అన్న మాటలు చదివింది వెంటనే భర్తవైపు తిరిగి, “ఎవడో పిచ్చివాడు మన బాగు దొరికింది కదా అని పిచ్చిగీతలు గీసుక పోయాడు. మా తమ్ముడు యింతకన్న మనిషి బొమ్మ అందంగా వేస్తాడు. నడవండి చూద్దురు గాని!”

ఇద్దరూ చెయ్యి చెయ్యి కలిపి యింటి వైపు నడిచారు. గాలికి ఆమె చీరకొంగు రెపరెపలాడుతోంది. రామం ఆ కోమలంగి వయ్యాగ్రపు నడకచూస్తూ, “నిజం చెప్పావు జానకి! ఎవడో పిచ్చివాడు పిరికి బాళ్ళకోసం వ్రాసివుంటాడు!”

ఐపోయింది.

తొలొకం

(19-వ కేజీ తరువాయి)

ఆ ముందు తీసుకురండి నా లక్ష్మిని ఏమయినా సరే బ్రతికించాలి

స : డబ్బులేదు.

క : రామయ్య నడకపోయారా?

స : అడిగాను సర్దలేనన్నాడు.

క : నారాయణ ఏమన్నాడు?

స : ఒక పదిరోజు లాగిలేనేకాని ...

క : పదిరోజులా . . పదిరోజులదాకా లక్ష్మి గతేం కావాలి? మీ కింతమంది స్నేహితులు, ఇంత పలుకుబడి ఉంది గదా. వాళ్ళవరకూ యివ్వలేకపోయారా?

స : ఇవ్వలేదు. నాకు తెలిసినవాళ్ళ సందరినీ అడిగాను. బ్రతిమాలాను. గడ్డం పుచ్చుకున్నాను. “మీకంటేనా, ఉంటే యివ్వనుటండీ, సమయానికి అరుకోలేక పోయాను” అన్నాడు కృతఘ్నులు. చీల్చి కెండాడినా పాపం లేదు. విశ్వాస ఘాతకులు!

క : ఎవరని ఏమి ఫలం! ఉన్న నాడు ఒకబోళారు అడగనివాడిది పాపం. తరివాడినీ సమూరు. ఇప్పుడు తెలిసాచ్చింది మీకు కన్నకూతురు ప్రాణాలు రక్షించు కోవడానికి వంద రూపాయలు పుట్టలేదు మీకు గంతేడు స్నేహితులు. అందరినీ ఆదరించారు ఫలితం అనుభవించాలి

స : ఇక చాలు కమలా, తెలిసాచ్చింది ఇలాంటి బుద్ధి తక్కువ పని ఎన్నడూ చేయను

(తలుపు కొట్టిన చప్పుడు)

స : ఎవరది?

రామారావు : నేనే నాన్నా.

స : మీరా బాచ్చేశావు?

రామం : శత్రు కట్టలేదని రోల్స్ లోంచి నాపేరు కొట్టేశారు నాన్నా, ఒక స్నేహితుడిదగ్గర రైలు ఛార్జి ఆ ప్పు తీసుకుని వచ్చాను. ఇంకా రూమురెంటు, హోటలు విల్లయివ్వాలి. అదేమిటి నాన్నా లక్ష్మీకేం? స : జ్వరంగా ఉంది. ఏం ఫరవాలేదులే.

రా : ఎప్పటినుంచీ? స : పదిహేనురోజులనుంచి. రా : ముదిస్తున్నారా? రా : అడ్డొరిస్తున్నాడు. రా : ఏం జ్వరం అని నిర్ధారణేశాడు? స : టైఫాయిడ్ అన్నాడు. రా : కొత్తగా మందొచ్చిందట. అదిప్పున్నారా?

స : ఇంకా లేదు. ఇవాళ కనుంచి యిద్దామనుకుంటున్నాము.

రా : ఏం, ఇన్నాళ్ళ నుంచి ఎందుకివ్వాలి?

స : (మానం) ..

క : ఏమండీయి, ఆ మ్యాయి వళ్ళు చల్లబడుతుంది త్వరగా రండి.

రామం : వాడి కూడా నెమ్మదిగా కొట్టుకుంటోంది. డాక్టరు దగ్గరి కళ్ళొస్తాను స : ప్రయోజనం లేదు రామూ.

క : లక్ష్మి, లక్ష్మి, లక్ష్మి వెళ్ళిపోయావా? చీటి తల్లీ, ఎన్నో ఆవృట్లు, ముచ్చట్లు తీర్చాలనుకున్నాము తల్లీ... లక్ష్మి, లక్ష్మి (ఏడుపు)

రామం : నాన్నా, అన్యాయంగా లక్ష్మిని చంపేశారు నాన్నా (ఏడుస్తాడు) ..

*

*

*

సత్యం : నా చిట్టితల్లీ పోగానే నా

★ రోకం ★

భార్య పుట్టింటి కెళ్ళింది ఇంట్లో మాకు రోజులు గడవడమే కష్టమయింది ఈ బాధంతా పడలేక మా పెద్దబ్బాయి, ఎక్కడకో వెళ్ళిపోయాడు.

నా పెద్ద మామగారికి పెళ్ళి చేస్తాననే ఆశ పోయింది అబ్బాయి వెళ్ళిపోయిన కొన్నాళ్ళకు మా అమ్మాయి.. వివాహం చేయలేక పోయాను... తన దారి తన చూసుకుంది.

రం : (నిట్టూర్పు)
స : ఈ దుఃఖం ఆఫ్ కోలేక, వండిపెట్టి దిక్కులేక, నా భార్యను తీసుకొద్దామని అత్తవారింటి కెళ్ళాను.

* * *
మామగారు ఏమాయి యిలాగొచ్చావు!
స : దాన్ని చూసిపోదామని
మా : ఎంతదయ వాళ్ళమీద. ఉద్ధరిస్తున్నావు వాళ్ళందరినీ
స : (మానం).
మా : పిల్లది పలాయన మయిందటగా.
స : (మాట్లాడలేదు)

మా : అమ్మాయిని నీపాలుచేసి దాని జీవితం నాశనంచేశాను ఏదో వెలగబెడతావని ఆశపడ్డాము! ఇంత అసమర్థుడవని తెలిస్తే మా గడపయినా తొక్కనిచ్చేవాణ్ణి కాదు. దొర్లానట్టడా! ఏ మొహం తెట్టుకొచ్చావు

స రోజులు బావుండలేదు తూలవాడకండి.
మా : అవును, నా రోజులు బాగుండలేక నీకిచ్చాను నిశ్చేతనంలాంటి సంబంధాలు ఎన్నో వదలుకొని దాని యుఖం చూడకానికయినా అర్హతలేదు. పో అవతలికి.
స : మామగారూ!

మా : ఏం? ఎందుకు రోషం? ఉన్న మాటన్నాను, ఉరికిక్కినడతా నెందుకు? చేసిన నిర్వాకం చాలదూ!
స : కమలా! నువ్వీ తక్షణం బయలుదేరాలి. నువ్విక్కడ యింకో నిమిషం ఉండడానికి వీలేదు.

మా : అంత పొరుగు గంగ అవాడ వే అయితే దానికి ఖర్చుమెందుకు వదులుంది! అమ్మాయి! నువ్వు గడప కదలాడానికి వీలేదు.

స : కమలా, ఆ ఖరచు సారీగా నెబ్బు తున్నాను. వస్తే నాతోరా, లేకపోతే నీకు నాకూ యితరతోనరి ఏం మాట్లాడవేం—

మా : ఏమిటోయి మాట్లాడేది, నీ ప్రతికూ

నువ్వేదవులేవు గాని మెడకు దోలు కూడా ఎందుకు?

స : కమలా, నే పోతున్నాను!

* * *
సత్యం : అప్పటినుంచి ఏకాకినైపోయాను ఎక్కడ దొరికితే అక్కడ భోజనం ఏదో వసారాలో నిద్ర ఆరు సెలలు గిరుక్కున తిరిగొచ్చాయి ఓనాడు కాటన్ మార్కెటులో 800 దాకా డబ్బా చ్చింది దాంతో బట్టలు కుట్టించుకున్నాను ఒక యిల్లు, వ్యవహారం ఏర్పరచుకొన్నాను. క్లబ్బులో చేరాను. కొన్నాళ్ళకి ..

* * *
సత్యం : ఈ టేబిల్ వెయ్యండి (టేబిల్ మీద డబ్బులు వేస్తారు)
దాను నాది లీడ్ కూడా.
ప్రభాకర్ : పావలా
స : నాదీని
దా : ఇదిగో
ప్రభాకర్ : అర్థ
స : (డబ్బులు వేస్తూ) ఉ!
దాను : ఉ!
ప్రభా : ముప్పావలా.
స : ఇదిగో
[టేబుల్ మీద డబ్బులు వరుసగా పరుగుంటాయి]

ప్రభా : చూశాను నాది రూపాయి.
దా : నాదొక రూపాయి.
స : నాదొక రూపాయి
ప్రభా : చూడు రూపాయలు.
దా : చూడు.
స : అయిదు
ప్రభా : నాదీ అయిదు.
దా : వది.
స : వది.

ప్రభా : ఈ ఉ ఇక మనం తగ్గాము.
దా : వదిపాను
స : ఉ.
దా : ఇంకో వదిపాను.
స : ఇదిగో వదిపాను.
దా : నాది యాభై
స : నాదో యాభై.
దా : ఏది యాభై?
స : వస్తారే ఆడు.
దా : అదంతా కుదరదు.
స : నేను పంచెను ఓడిపోతే అంతా నీకిచ్చి కదులుతాను

దా : అదేం బాధం లేదు
స : సరే ఇందాక వదిపానుకు తిక్కు.

దా : యాభై అన్నావు. అది వెయ్యి. తిప్పుతాను

స : కంకరంగారు, ఒక యాభై ఇవ్వండి ఉంటే

కంకరం : లేవు బ్రదర్. ఉంటే యివ్వను!

స : దానూ, నావి మూడాసులు, పంచెం నాది. నాదగ్గర డబ్బు లేనంతమాత్రాన నువ్వు యిలా చేయడం బావుండలేదు

దా : అంత డబ్బు లేనివాడివి పేకాట కెందు కొచ్చావు? యింటిదగ్గర గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ కూర్చోకపోయావు!

స : ఇదిగో చూడు. మూడాసులు పంచెం తీసుకుంటున్నాను.

దా : క్యాష్ మీద వెయ్యి వెయ్యిబాకు చేత నయితే ఆ యాభై వేసి తిప్పుమను. లేకపోతే పంచెంమీద ఆశీర్వాదంకో

స : నా డబ్బు నాకిచ్చేయి పంచెం వదులుకుంటాను.

దా : ఆ సంఘటి మూల నున్న ముసలమ్మకు చెప్పి పెద్దమగాడు బయలుదేరాడు ఆయన డబ్బాచేయన కిచ్చేయాలట. అంత చేతగానివాడివి, లేనివాడివి టేబుల్ దగ్గర ఎందుకు కూర్చుంటావు!

స : అయితే నా డబ్బుయినా నా కియ్య నన్నమాట

దా : ఏమీ యివ్వను. నీ బాబుతో చెప్పకో ఇంతసేపు కూర్చోవడమేమిటి?

[డబ్బులు లాక్కుంటాడు]

స : దానూ!

దా : మర్యాదగా వదులు చూక్కో. లేకపోతే పళ్ళు రాలతాయి, వళ్ళు తెలియడం లేకేమిటి?

స : ఏమిటోయి నువ్వు చేసేది?

దా : ఏమిటా, (దెబ్బ కొడతాడు)

* * *

అలా అంతమయింది ఆనాడు. దాను ఆ రోజులు మర్చిపోయాడు. కాలం దొరికిపోతోంది. దానూ, నేనూ మళ్ళీ ఒక టేబిల్ దగ్గరే ఆడుతున్నాము. నేను మాత్రం అనాటి సంఘటి మరచిపోలేదు. ఇందాకటి ఖర్చు నువ్వు చూశావుగదా! నేను నా జీవితంలో యిలాంటివి ఎన్నో చూశాను. ఈ చురుకులతోనే విరోధం వాకు. దెబ్బలు తిని నా హృదయం కరుడు గట్టిపోయింది. నిర్వాక్షిణ్యంగా రెండు లక్షల రూపాయలు సంపాదించాను. నా తననంతరం ఒక అనాధశిశురణాలయానికి ప్రాణాను నాకు ఈ పెద్దమనుష్యులమీద ఎందుకు దారి కరణి?

[తెర] ★

గోపీచంద్రుని గోల

(11-వ పేజీ తరువాయి)

చెప్పింది. ముందు వాళ్ళర్ని పిలుచు కూరండి!

రామా : లక్ష్మీ; గోపి ఏ మందమ్మా త్రాగింది? ఏదీ ఆ సీసా తీసుకురా చూడాలి.

లక్ష్మీ [సీసా తెచ్చి చూపిస్తుంది] ఈ మందే నాన్నా, నేను వచ్చేటప్పటికి నోట్లో వేసుకుంటున్నాడు. 'ఈ మందు తీయగా లేదేమే అక్కా' అని కూడా నన్ను అడిగాడు నాన్నా!

రామా : [మందు పేరు చదివి] ఆరి పెథవ! దీనికే నా ఇంత హంగమా. ఈ మందు ఏమీ ప్రమాదం చెయ్యదు. అరే. గోపి. అరే గాడిదా! నిన్నే ఎట్లా తుందిరా? [లేవదీసి కూర్చోబెడతాడు]

గోపి : [కళ్లు నులుపుకొంటూ] అక్కే చెప్పింది నాన్నా, విడుమని. మా మామయ్యలు చెప్పారు-విడుమంటే చచ్చిపోతారని. అది తిన్న తరువాత నాకేమీ కళ్లు తిరిగినట్టు అనిపించింది. [తండ్రి మొఖం కేసీ చూసి] ఇప్పుడు కాస్త తగ్గినట్టు ఉంది నాన్నా!

లక్ష్మీ : అవును నాన్న. సీసా మీద ఎట్ట సీరాతో "పాయిజన్" అని వ్రాసివుందేదా నాన్న? పాయిజన్ అంటే విషమేగా?

రామా : ఔనే పిచ్చరల్లి! ఆ ఇంగ్లీషుమందులు అంతేనే. మోతా మకన్నా ఎక్కువకాస్తే ప్రమాదం చేస్తాయి. అయినా, అరేయి గోపి నువ్వు మందుల మీద బాగా తెలుపు ఎందుకు తెలిచావో చెప్పు.

గోపి : లేదు నాన్న... అక్కే మరే...

రామా : అక్క తీయమందా?

గోపి : లేదు! నాన్నా! చీట్ల పేక ఆడమని, పేక, బీరువాతో ఏమైనా ఉండేమో చూడమంది నాన్నా.

రామా : నేను ఇంట్లో వున్నంత సేపు వున్నకాలముందు కూర్చోని, నేను అట్లా అడుగు జయటకు వేశావో లేదో, యింతలో మీకు చీట్లా, కేరమ్మా కావల్సివచ్చాయే? మీరు యిక చీట్ల పేక తాకినా, దాని పేరెత్తినా, మరొకట్లు ఆడుతున్నారేట చేరినా వచ్చు చీలేస్తాను. తెలిసిందా? అయ్!...

గోపి : అక్కే ఆ డ్డ మంది నాన్నా!

మానవత్వ మార్గం

(11-వ పేజీ తరువాయి)

యం కాకం చేసివుంది. అంతల మీరు వాళ్ళ గాంధీగారు రాసిన తుత్తకాలు అనేకం ఉన్నాయి. వేళానికి ఆయన తన అసీంసా సిద్ధాంతం ద్వారా - ఒక సత్తురు చుక్క వడసేయకుండా స్వరాజ్యాన్ని ప్రసాదించవలెనా? తన సిద్ధాంతాలన్నిటినీ ఆయన వాటిలో వివరించాడు. మెల్లల మీద అనేక వ్రతాలు వదిలెన్నాయి.

ప్రపంచంలో కాంతి సాక్ష్యాలు విస్తారంగా ఉన్నావు. సంపాదకీయాలు రాయబడి ఉన్నాయి ఈ విషయాన్ని తీసి రోజూ అక్కడికివచ్చి - అందరూ చదివి నెత్తరు. లేదా చదివించుకుంటారు. కాని వాటిని అమలులోకివచ్చడం ఎవరూ తీసుకొరారు కానికాలమీద రాయబడివున్న విషయాలు కానికాలమీదనే వుంటాయి.

అలాగే చాలా భారంలో ప్రాంతీకావన్న మధ్యమ ఏమో పాలుబోవటం లేదు ఇంత అంత ఎవరో వరుగవుతుంటూ వస్తున్నారు.

తల్లితండ్రులను గురించి న్యూఢిల్లీలో చిత్రం ఒక మేష్టరు కాంపోజిషన్ వ్రాయించారు. ఒక కాంపోజిషన్ తో ఎంతా తుంది.

"అలవాట్లు మార్చటానికి పిలువేంతగా మొద్దుబారి పోయిన మీదటనే పిల్లలకు తల్లితండ్రులతో వరినయం ఏర్పడుతున్నది. ఇది అత్యంత శోచనీయము."

రామా : ఏమే!.....లోడు దొంగలు యిద్దరూ దొరికారు. ఊ! చూస్తారేం...పోయి చదువుకోండి.

[గోపి, లక్ష్మీ బిక్క మొఖాలతో గబగబా పోయి చావమీద కూర్చుని చదువుకొంటూ వుండగా, తెర పడుతుంది.]

★

వివాద ప్రమాదం వాటిల్లిందని మధు తనీ కట్టాడు. వరుగవుతుంటూ వస్తున్నారు.

"నారాయణమూర్తి మత్స్యేష్ ప్రత్యామ్నాయంగా గూడెం వేపున మరో మత్స్యే జరిగింది. తలకు తల, చేతులకు చేతులూ - అన్నీ విడివిడిగా నరికి వదిలెన్నాయి" మధు ఈ మాటలు రొప్పకుంటూ పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చేవాళ్ళ కంటబడి విన్నాడు!

అతని కల తిరిగిపోతోంది శంభావలో టెంగాల్ లో హిందువులు, ముస్లిములూ కొట్టుక చచ్చారు! జయట. విభిన్న జీవాల మధ్య ఆటంబాంబులతో యుద్ధాలు జరుగుతున్నాయి. ఇక్కడ. ఒక పూర్ణోత్సవం ఒకరకంగా జరిగింది - ఒక జాతికి సంబంధించిన మనుషులు మనస్ఫర్మలతో ఒకరి నొకరు చంపుకుంటున్నారు వందలు, వేల శంభ త్వరాలనుంచి ఈ నేతలలో ఎవరో కొందరు స్థాపించిన కాంతిసాక్ష్యాలు స్వర్ణధామార్చి వరకునువ్వు చేస్తున్నారు. నవజీవనం పొంగి

పోవలసిన ఈ ప్రదేశాల్లో మృత్యువు తాండవనృత్యం చేస్తున్నది ఏదో ఒక పాకరికత్తి ఇక్కడ మనుషులలో ప్రవేశించి దివ్యజాబాబాన్ని అంతరింపజేసింది ఒక వేపుమంచి-అక్రూరాలు! మరోవేపున రక్త ప్రవాహాలు!! ఇదే ఇక్కడి ప్రస్తుత సీత!

గ్రంధాలయం ముందు కూచోబోతున్న అదురుగా నిర్జనంగా కనిపించే పెద్ద బజారును చూచి మధుకు దుఃఖం అగింపకొచ్చింది. రోజూ ఆ బజారు ఎంతో సందడిగా వుండేది ఇప్పుడు మృతప్రాయంగా పడి వుంది - ఈ చివరనుంచి ఆ చివరవరకు! శరణియుగంలో బహుశా ఇదంతా ఒక అడివిగా వుండివుంటుంది! ఇక్కడ మానవ సేన మనములు పశుప్రాయం లైవుంటారు! కాలకమేళ వాగరికత అభివృద్ధి అంది - పరస్పర భాతృత్వంతో నిండిన నవజీవనం నిర్మిస్తే రోజున మానవుడు - తనచుట్టూ ఆంధ్రాన్ని వెదజల్లి-ఎగుడు దిగుడు లేని ఈ బాటల్ని సృష్టించాడు! శాశ్వత సౌఖ్యాల పొంగిపొరలిపోయాయి దీనికొరకు మానవుడు సతత యత్నం చేశాడు! కొన్ని వందల సంవత్సరాలు దీనికోసం తనస్సు చేశాడు ఆ తనస్సు ఫలించింది కాని ఇంతా ఆయాగిక మరల మానవుడు పశుప్రాయం అయ్యాడు వెనక చేసిన తపస్సుంతా వ్యర్థమైంది ఇప్పుడు మరల వెనకటిలాగా అధివిమను మృగీకమవులే ప్రవర్తిస్తున్నాడు కాంతి నశించిపోయింది ఇక్కడ రాక్షసత్వం రాజ్య మేలుతోంది ఇక్కడ నివసించేది - మానవులుకాదు మానవాకారంలో నిజం కువులు! అడవిజంతువులు!! అవి తనతోపాటు నివసించే జంతువుల్ని చంపి వాటి రక్తాన్ని తాగుతాయి!!

* * *

సాయంత్రం విడుదలై రయింది కొద్ది కొద్దిగా జనసంచారం కనిపిస్తోంది! వాళ్ళందరినీ గ్రంధాలయం ముందు మూడ బజార్లూ కలిసిన విశాలభూమిలలో ఏకం చేసి "మీరు ఒక్కరి చూచి మరొకరు జ్యేష్ఠించుకోకండి విశాల దృక్పథంతో-మీరాబోయే తరింవారికి ఒక నూతన జగత్తును సృష్టించండి- అని నాబుదాను ముగిస్తాడు! అతనికి అర్థంకాలేదు - జనం గ్రంధాలయానికి ఉత్తరపు వేపు నాద మీసపు వేపునా గుమిగూడుతున్నాడు! అందరి చేతుల్లోనూ బాణాకరాలున్నాయి

కొందరిచేతుల్లో కత్తులు తళతళలాడుతున్నాయి రోజూ సాయంత్రం సమయాల్లో వేదాంత రచనాల్ని గూర్చి చర్చించుకునే చోట, లంకపాగాకు ప్రాశస్త్యాన్ని గూర్చి తర్జనభర్జనలు చేసుకునే ప్రదేశంలో- ఈపూరి పెద్దమనుషుల కొడుకులు - కత్తులకు పదును బెట్టుకుంటున్నారు వారుపురోపచ్చటి ఆకుల మధ్య వికసించిన ఎర్రటి తామరపూలు - చాలా అందంగా కనిపిస్తున్నాయి వాటికంటే తెలిటి కొంకలు- దొంగజపం జేస్తున్నాయి! గ్రంధాలయం ముందు - ఉభయపార్శ్వవాళ్ళూ గిరిగీసుకొని ఎదురుబోతురుగా నిల్చుని కొట్లాడకొట్టానికి సిద్ధపడుతున్నారు - మధుకు అర్థమైంది ఉదయంనుంచి సాయంత్రండాకొకటిని వున్నట్లేవుండి - మనస్సులో వైషమ్యాల్ని ప్రకాశింపజేసుకొని-తమ కొడుకులతో గ్రామకక్షల్ని సాధించుకోమని ఉసిగొలిపే-పెద్దమనుషులమీద మధుకు అంతులేని కోపం - ఉద్వేగుతున్న తేచింది

ఈగ్రామంలోవున్న కాంతిని-ధ్వంసం చేసి రాక్షసత్వాన్ని స్థాపించుటానికి చూస్తున్నారవిళ్ళీ తా! ఒకరి కేవలమీదనుంచి మరొకరు నడిచిపోవాలని పోటీ పడుతున్నారూ మానవత్వాన్నే సమాధిగా నాశనం చేసేందుకు ఆయత్తడుతున్నారు మధు ఇలా ఎప్పటికీ జరగనీయదు! తన సంస్కారాలను కృధగా పోనీయదు! రాబోయే తరంవాళ్ళకు - ఇలా పరస్పరంగా చంపుకోటం అని వేకంటిని చెబుతాడు!

మధుచూస్తుండగానే కొట్టుకోవటం ప్రారంభమయింది తలలు పగులుతున్నాయి చేతులు పూడి పోతున్నాయి నేలంతా రక్తంతో తడిసిపోతున్నది మధు చూడలేకపోయాడు తనకు బంధువులే అయినట్లు వంటి ఒకతనిదగరకు వెళ్లి చేతిలో వున్న కత్తి-కర్ర లాక్కోవోమంటే గురోవేపుమంచి మధు తల మీద బలమైన బెబ్బు తగిలింది దాంతో అతను క్రింద పడిపోయాడు! లేవబోయి మరల క్రింద పడి పోయాడు! మంచినీళ్ళని నోరు చూయించాడు కాని అతనివేపు చూచేవాళ్ళేలేరు! అంతా తమ ప్రతాపాల్ని ప్రదర్శించుకునే తూకంలో వున్నారు

పోలీసులకారు రావటంతో హటాత్తుగా

ఈ అలజడి అగోపంగాది ఎటు వాళ్ళూ పారిపోయారు అక్కడ విగిరింది - మధు ఒక్కడే! అతను మృత్యువుతో పోరాడుతున్నాడు!

మనస్సు సీతారామయ్య మధును గుర్తుపట్టి ఫలానా అని పోలీసులకు చెప్పాడు! పోలీసులు అతన్ని ఇంటికి చేరుకున్నారూ దారిలో మధు - ఎదురుగా తూర్పుదిక్కున కనిపించే మంట లేమిటని అడిగాడు అని గడిచాములు, ధాన్యంభుప్పులూను! ఇక్కడ మానవుడు మరణిస్తున్నాడు - అక్కడ మానవత్వం నశిస్తోంది!

మధును ఇంటికి తీసుకళ్ళేప్పటికీ - అతని తల్లి గావురమని ఏడ్చింది తండ్రి దీనవదనంతో కొడుకువేపు చూస్తున్నాడు! మధు అన్న - తన పరాక్రమాన్ని ప్రదర్శించుకోటానికి వెళ్ళి ఇంకా తిరిగిరాలేదు

వాళ్ళమామ - మధుకు సంక్రాంతి పండుగకోసం వాళ్ళవూరు తీసుకళ్ళేం దుకు కొడుకును పంపించాడు, ఆ సాయంత్రమే! అక్కడ కమల ఎదురు చూస్తున్నది పందొమ్మిదో లేదీకల్లా మధు మరల మద్రాసు వెళ్ళి తన ఉద్యోగంలో చేరాలి! కాని మధు ఎక్కడికి వెళ్ళలేడేరా?

నాగువులో వికసించిన తామరపూల మీదుగా - నూర్పుడు వచ్చిమాన ఎర్రటి రక్తం పూసుకున్నాడు! ఇక్కడ మానవుడు మరణిస్తున్నాడు ఊరిబయట మానవత్వం నశిస్తోంది

కు మ్మ ★ బొ ల్లి

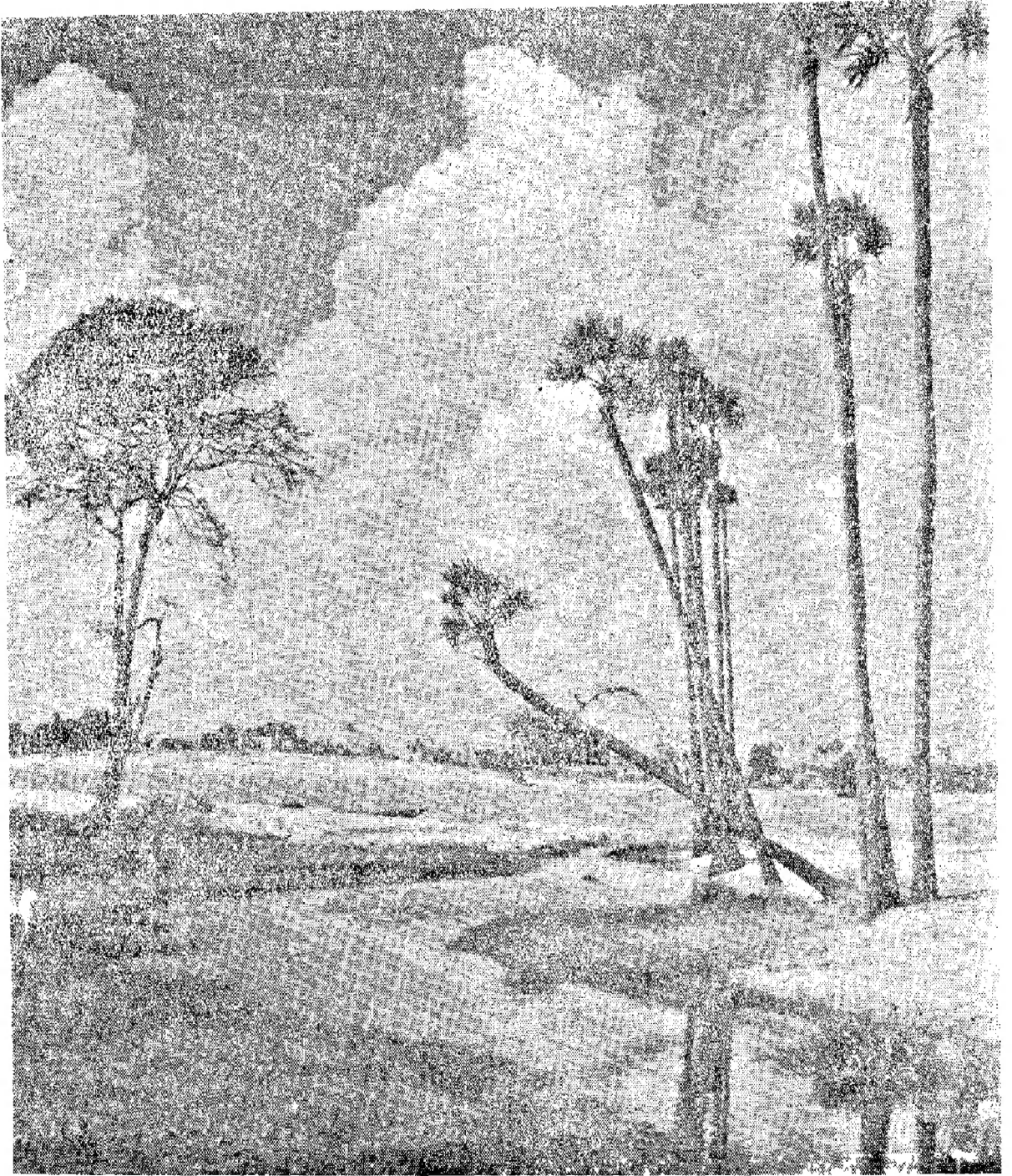
వగైరా మేహమచ్చలు, గుగ, పహాయి వ్యాధులకు, గ్యాగంటి చికిత్స, క్యాటలాగు ఉచితం జివి రెడి అండ్ కో, (రెజిస్టర్) భాస్కరాశ్రమము గోపాలపురం, తూ గోదావరి

నారసింహ లెహ్యము

బంగారు చేర్చుబడిన మేహము, నిక్కాక, నిస్సక్తువ, కుక్త పక్షమును పోరించి బలమును, కాంతిని, ఏర్పరచుచు కలిగియు వరప్రసాదము -

20 మి. డబ్బి కు 8-4-0 పోటీజ 12 అ. సి. సి. డ్రికంపెని "ఆయుర్వేదసమాజం" పెరిచేసి- నెల్లూరు జిల్లా

ఎన్నూరువద్ద ఉప్పటేరు
ఫోటో శ్రీ పి సి ఎమ్ ఈశ్వర బాబు-మద్రాసు

ఈ నవలలు

అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్న

త్వరపడుడు !

కౌంటర్ లభ మాంటర్ క్రీస్తా

అల్లెగొండర్ డ్యూమా

అనువాదం సూరంపూడి సీతారామ్

రెండు భాగములు

ఒక్కొక్క భాగము రూ. 3-8-0

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము

కాంచన ద్వీపం

రచన రాబర్ట్ లూయీ స్టీవెన్సన్

అనువాదం నందూరి రామమోహనరావు

వెల రూ. 1-8-0

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకం.

టామ్ సాయర్

రచన : మార్క్ ట్వేన్

అనువాదం నందూరి రామమోహనరావు

వెల రూ. 2-0-0

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకం.

హాకల్ బెరీ ఫిన్

రచన : మార్క్ ట్వేన్

అనువాదం నందూరి రామమోహనరావు

వెల రూ. 2-0-0

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకం.

రాజూ - వేదా

రచన : మార్క్ ట్వేన్

అనువాదం : నందూరి రామమోహనరావు

వెల రూ. 2-0-0

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకం.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

మదరాసు-1.